BIULETYN
ARCHIWUM
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Nr 17

WARSZAWA 1974

BIULETYN
ARCHIWUM POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Nr 17

Na prawach rękopisu

Warszawa 1974

Przygotowuje zespół pracowników Archiwum PAN

Redaktor: Zygmunt Kolankowski

Sekretarz Redakcji: Stanisław Chankowski

Adres Redakcji: Archiwum PAN, Warszawa, Nowy Świat 72

Warszawska Drukarnia Naukowa — Warszawa, Śniadeckich 8

Zam. 881/0/74 Nakład 350 egz.

20 lat pracy

ARCHIWUM POLSKIEJ AKADEMII NAUK

W dniu 11 maja 1974 r. odbyło się w Pałacu Staszica w Warszawie rozszerzone posiedzenie Rady Naukowej Archiwum PAN, połączone ze spotkaniem towarzyskim, z okazji jubileuszu dwudziestolecia działalności placówki. Poniżej publikuje się przemówienia przewodniczącego Rady, członka koresp. PAN prof. dr A.Gieysztora i prof. dr Z.Kolankowskiego wygłoszone przy tej okazji.

Prof. dr A.GIEYSZTOR

Szanowni Zebrani, przypadł mi zaszczyt otwarcia poszerzonego posiedzenia Rady Naukowej. Zaczynam od słów radości, że się tu widzimy, a zarazem od przeprosin, że posiedzenie to jest raczej konsystorium: nie możemy go w tym budynku inaczej zorganizować. Obiecuję jednak - a Państwo tego oczekują - że nasze przemówienia będą krótkie, że zaraz przystąpimy do tej części, która dla jubileuszu jest najważniejsza, a mianowicie do wspólnej rozmowy, do towarzyskiego spotkania.

Dwadzieścia lat w życiu instytucji wydaje się niewiele, ale gdy zważymy, że jest to pierwsze dwudziestolecie z wielu oczywiście setek, które ją czekają, to jest dużo.

W tym okresie, w czasie tych dwóch dziesiątków lat zostały założone fundamenty, zostały zgromadzone zbiory; zostało skupione środowisko zarówno pracowników jak też i użytkowników Archiwum. Instytucja nasza tym się odznacza, że owi użytkownicy są w wysokim stopniu, nawet coraz wyższym, jej współtwórcami. Wiemy ile dzięki tym ludziom dobrej woli różnych ważnych wskazówek otrzymał Dyrektor Archiwum dla pozyskiwania i poszerzania jego zbiorów.

Zbiory te gromadzi się tu pod hasłem jakie w jednym z obcych archiwów widnieje wyryte na ścianie: Non immemor futuri saeculi. To, co tu zbieramy, jest przeznaczone dla wielu pokoleń Polaków jako świadectwo losów nauki polskiej w wiekach XIX i XX i tego co będzie się dziać także w wieku XXI.

Część tego grona, które jest obecne na sali, i miło stwierdzić, że także poważna część personelu, właśnie w wieku XXI będzie przechodziła na emeryturę, po wielu zasłużonych latach pracy w tej instytucji, po wielu wysiłkach dla powiększania i udostępniania zbiorów. O personelu Archiwum Polskiej Akademii Nauk można powiedzieć, że jest on personelem w dużym stopniu ustabilizowanym. Mówi to dobrze o instytucji i mówi dobrze o zapale, który od początku zarówno Dyrektora jak też i personel cechował i nadal cechuje. Jak wiadomo bez głębokiego przejęcia się pracą, zwłaszcza tego rodzaju pracą dokumentacyjną i archiwalną, bardzo trudno myśleć o jakichkolwiek godnych uwagi wynikach.

Użytkownicy a także szeroki krąg ludzi zajmujących się historią nauki, historią kultury polskiej wiedzą, że w Archiwum tym wypracowano metody porządkowania, udostępniania i konserwacji zbiorów takie, które przodują nie tylko w świecie archiwalnym polskim; wiadomo jaką rolę to Archiwum odgrywa także w świecie międzynarodowym. Doświadczenia i dorobek tego Archiwum, zarówno te, które można obejrzeć jak i te, o których można przeczytać - wspominam tu działalność publikacyjną, która nabrała stabilizacji i osiągnęła doceniany wszędzie wysoki poziom - to wszystko sprawia, że Archiwum Polskiej Akademii Nauk ma swoje miejsce na mapie kulturalnej i naukowej naszego kraju oraz krajów sąsiednich, na mapie całej światowej respublica litterarum.

Dobrze się współpracuje z tym Archiwum i dobrze się pracuje w tym Archiwum. Kończąc te słowa gratulacji dla zespołu i Dyrektora, powiem w imieniu Rady Naukowej, a także wszystkich tu obecnych: d z i ę k u j e m y za te dwadzieścia lat i życzymy, aby przez następnych lat wiele pod tą samą Dyrekcją, z tym samym personelem, a później z ich następcami, podobnie kształtowały się losy tego Archiwum w sposób ważki dla kultury narodowej, dla nauki, po prostu dla Polski.

Prof. dr Z.KOLANKOWSKI

Dziękuję bardzo Panu Profesorowi za tak wysoką ocenę pierwszych dwudziestu lat pracy Archiwum PAN i tak rzeczywiście przyjazne postawienie sprawy, jakie zawsze ze strony Rady Naukowej i jej Przewodniczącego danym mi było dostrzegać.

Chciałbym parę słów poświęcić pierwszemu trudnemu okresowi, kiedy powstawała ta instytucja.

Jak wiadomo Polska Akademia Nauk utworzona została na podstawie uchwały I Kongresu Nauki Polskiej, który obradował w Warszawie w 1951 r. i powołana została decyzjami odgórnymi w 1952 r.

Już wczesną jesienią 1953 r. powstała w Polskiej Akademii Nauk myśl o utworzeniu Archiwum PAN. Myśl ta narodziła się w wyniku dyskusji pomiędzy prof. Henrykiem Jabłońskim i prof. Józefem Chałasińskim. Te dwa nazwiska leżą u podstaw naszej instytucji.

Pierwsza koncepcja została skrystalizowana w listopadzie 1953 r. i właśnie w tym czasie - proszę wybaczyć, że tutaj mieszam do tego akcenty osobiste - w połowie listopada 1953 r. zaproszony zostałem przez prof. Henryka Jabłońskiego na rozmowę, w której dyskutowaliśmy koncepcję utworzenia tego rodzaju instytucji.

Formalnie znalazło to wyraz w uchwale Sekretariatu Naukowego z 1 grudnia 1953 r. nr 167/53. Sprawami organizacyjnymi z ramienia Akademii zajmowała się wówczas pani Helena Handelsmanówna, siostra znakomitego uczonego Marcelego Handelsmana, która niestety z powodów zdrowotnych nie była w stanie wziąć dzisiaj udziału w naszej uroczystości i która w rozmowie telefonicznej z dnia wczorajszego prosiła mnie o przekazanie wszystkim zebranym tutaj członkom Rady Naukowej i innym gościom obecnym na jubileuszu Jej serdecznych pozdrowień.

Pani Helena Handelsmanówna, pracująca na zasadzie prac zleconych od listopada 1953 r. do czerwca 1954 r. zaangażowała w grudniu 1953 r. pierwszych pracowników etatowych Archiwum Polskiej Akademii Nauk. Były to - wyliczam w kolejności alfabetycznej: pani Erna Kasińska, nieżyjąca już dzisiaj, pani Krystyna Mej i mgr Alicja Wielogórska obecna na sali, która przydzielona była z Biblioteki Polskiej Akademii Nauk, ówcześnie stanowiącej komórkę Ośrodka Bibliografii i Dokumentacji Naukowej PAN.

Pierwszy kwartał 1954 r. upłynął na pracach koncepcyjnych, na formułowaniu regulaminu, formułowaniu aktów normatywnych, wreszcie na objeździe zbiorów rękopiśmiennych całej Polski i to zostało przeprowadzone przez panią Helenę Handelsmanównę wspólnie z niżej podpisanym.

W ciągu kwietnia udało się uzyskać pierwszy budżet - występowała jeszcze wówczas zasada budżetowania, przejęta z okresu międzywojennego, kwietniowego roku finansowego. W ciągu kwietnia 1954 r. uzyskało więc Archiwum pierwszy swój budżet, zatwierdzony formalnie i miało możność od 1 maja zaangażowania pierwszych pracowników z wykształceniem zawodowym. Byli to: pani mgr Hanna Dymnicka - dziś mgr Hanna Dymnicka-Wołoszyńska, pan Michał Flis - obecni obydwoje na sali i dr Andrzej Kuśniewicz - znany literat, którego zaprosiliśmy, niestety nie widzimy go wśród nas.

Od 1 czerwca do tego grona przybyła pani dr Honorata Obuchowska-Pyziowa, która przeszła do naszej placówki z Wydziału I Polskiej Akademii Nauk i jest dziś obecna tutaj na sali i z nami nadal pracuje.

Od 1 października przydzielona została do Archiwum Polskiej Akademii Nauk doktor wówczas, później docent Maria

Rzeuska, pozostająca przez pewien czas na etacie Biura Prezydialnego Polskiej Akademii Nauk - dziś na emeryturze.

Następnie od 1 grudnia 1954 r. w Oddziale Krakowskim rozpoczął pracę mgr Jan Poradzisz, również obecny dziś na sali.

To są ci pracownicy, którzy w pierwszym roku naszego działania weszli do naszej pracy i którzy przynajmniej w części do dziś w tej pracy trwają.

W ciągu roku 1955 grono pracowników Archiwum powiększyło się o pana, ówcześnie magistra, dziś docenta Ryszarda Wołoszyńskiego.

W połowie sierpnia przybył do naszego grona kol. Marian Czeski, który przeszedł z Archiwum Akt Nowych.

W 1956 r. do naszego grona doszedł pan, ówcześnie magister, dziś doktor Stanisław Chankowski i pan, wówczas doktor, dzisiaj profesor Kazimierz Śląski jako kierownik Oddziału Poznańskiego.

Równocześnie utworzone zostały ciała kolegialne. Pierwszym organem kolegialnym powołanym dnia 11 maja 1954 r., a więc dokładnie 20 lat temu, była Komisja Oceny Zakupów Archiwum PAN. Składała się ona z prof. Tadeusza Manteuffla jako przedstawiciela Wydziału I, prof. Franciszka Czubalskiego jako przedstawiciela Wydziału II, a równocześnie przewodniczącego Komisji, prof. Józefa Burwica przedstawiciela Wydziału III, prof. Janusza Lecha Jakubowskiego przedstawiciela Wydziału IV, który jednakże wprędce zrezygnował i praktycznie udziału w pracach Komisji nie brał, pana ówcześnie doktora dziś profesora Waldemara Voisé przedstawiciela Za-

kładu Historii Nauki i Techniki PAN oraz pani dr Zofii Sidorowicz przedstawicielki Ośrodka Bibliografii i Dokumentacji Naukowej pracownika Biblioteki tegoż Ośrodka.

Komisja ta pierwsze swoje posiedzenie odbyła 15 czerwca 1954 r. i od tego czasu z pewnymi zmianami personalnymi bez przerwy funkcjonuje.

Drugim ciałem kolegialnym, które zostało zorganizowane przy Archiwum, było Kolegium Naukowe. Zostało ono powołane w 1955 r. Przewodniczącym Kolegium był prof. Jan Dąbrowski, wybitny uczony krakowski. W skład Kolegium wchodzili: prof. dr Rafał Gerber, prof. dr Stanisław Konopka, prof. dr Eugeniusz Olszewski, prof. dr Adam Stebelski i prof. dr Bogdan Suchodolski. Kolegium to funkcjonowało do r. 1961 włącznie. W 1962 r. na gruncie już ustabilizowanych form pracy Archiwum, po otrzymaniu przez Archiwum nowego statutu, powołana została Rada Naukowa, do której przeszła większość członków Kolegium, a której przewodniczącym aż do swego zgonu, był prof. Tadeusz Manteuffel.

Jeszcze w pierwszym roku działalności tj. w 1954 r. Archiwum przejęło i zorganizowało jako swój oddział - Oddział Archiwalny Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, którym kierowała na zasadzie prac zleconych dr Danuta Rederowa, a w którym pracował wspomniany tutaj mgr Jan Poradzisz, obecnie kierownik Oddziału.

Od 1 maja 1956 r. uruchomiony został Oddział poznański pod kierownictwem prof. Kazimierza Śląskiego.

Proszę Państwa! Sięgając te dwadzieścia lat wstecz, chciałbym stwierdzić, że materiały, które otrzymaliśmy na po-

czątku z Biblioteki Polskiej Akademii Nauk przy Ośrodku Bibliografii i Dokumentacji Naukowej - to były częściowo materiały I Kongresu Nauki Polskiej i komitetów przygotowawczych, szczątki akt Kasy Mianowskiego z lat 1882 do 1952 i fragmenty akt Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Razem tych akt było 12 metrów bieżących.

Archiwum mieściło się wówczas na galerii Sali Lustrzanej Pałacu Staszica na trzech biurkach i w czterech szafach. Kolejne przybytki, kolejne akcesje doprowadziły do tego, że dzisiaj legitymujemy się już zasobem niespełna 2000 m.b. materiałów archiwalnych zorganizowanych w około 350 zespołach.

Oddziały krakowski i poznański są oddziałami najstarszymi. Chciałbym tutaj stwierdzić, że w obecnej chwili Archiwum posiada jeszcze oddział w Zabrzu przy Centrum Badań Naukowych Polskiej Akademii Nauk w Zabrzu, świeżo uruchomiony, będący jeszcze w stadium organizacji oraz magazyn wydzielony na terenie województwa białostockiego; dysponuje więc w tej chwili dostatecznymi możliwościami lokalowymi.

Chciałbym stwierdzić jeszcze, że jak słusznie mówił Pan Przewodniczący Rady Naukowej, zaznacza się dość duża stabilizacja naszego personelu, co znajduje wyraz chociażby w tych nazwiskach, które przytoczyłem, kilku osób, które wspólnym wysiłkiem budowały podstawowe zręby naszej instytucji i do dzisiaj w niej pracują.

Archiwum nasze dość duży nacisk kładło stale na kształcenie pracowników własnych i uzyskiwanie przez nich stopni naukowych. Niestety, zjawiskiem rozpowszechnionym, a niekorzystnym jest, że uzyskanie stopni naukowych wiązało się

niejednokrotnie z opuszczeniem miejsca pracy w Archiwum. Mówi o tym krótka statystyka, którą w tej chwili Państwu przedstawię.

W czasie pracy w Archiwum stopnie magisterskie uzyskało pięć osób - pracowników Archiwum, z tego dwie pracują do dzisiaj. Stopnie doktora uzyskało w Archiwum sześć osób, z tego również dwie pracują nadal w Archiwum. Habilitacje względnie równorzędne orzeczenia Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej w czasie pracy w Archiwum - cztery osoby, z tego jedna tylko pracuje obecnie.

Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskała w czasie pracy w Archiwum jedna osoba, nadal zatrudniona.

Jednym słowem 16 osób uzyskało stopnie i tytuły naukowe, a jeżeli weźmiemy pod uwagę, że przeciętnie personel zatrudniony w Archiwum w ciągu dwudziestu lat wynosił rocznie 15 osób, to jest to chyba zjawisko dość wyraźnie świadczące o tym jak duża waga przywiązywana była do sprawy kształcenia i podwyższania kwalifikacji ogólnych.

Jednocześnie z dużym wysiłkiem Archiwum nasze współpracowało w ogólnej akcji szkolenia pracowników archiwalnych w Polsce. Z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika mieliśmy 22 osoby przeszkolone na praktykach miesięcznych w naszym Archiwum, co zresztą znajduje wyraz w stanowisku zajmowanym konsekwentnie przez Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz w depeszy, która została nam nadesłana z racji dzisiejszej uroczystości, gdzie podkreślone jest, że Archiwum zasłużyło się w kształceniu nowej kadry archiwistów pracujących w różnych instytucjach archiwalnych na terenie

całej Polski. Nadto 33 osoby praktykowały u nas - byli to wychowankowie pomaturalnego Studium Archiwistyki w Warszawie, w tym kilka osób pisało i pisze prace dyplomowe związane z naszym Archiwum.

Dużą wagę przywiązywaliśmy również do zagadnień popularyzacji naszego zasobu i jego szerokiego udostępniania.

Chciałbym tutaj - nie zatrzymując się na szczegółach - stwierdzić tylko, że w ciągu tych dwudziestu lat Archiwum nasze opublikowało około dwustu arkuszy wydawniczych publikacji przeważnie typu informacyjnego, inwentarzy archiwalnych i tego typu wydawnictw. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że liczba zespołów - jak już powiedziałem - wynosi w tej chwili około 350, to fakt, że w naszych wydawnictwach zostały opublikowane 54 inwentarze zasobów archiwalnych oznacza, że zbliżamy się do stosunkowo wysokiego procentu udostępniania informacyjnego dość znacznej części naszego zasobu archiwalnego.

Opinia powszechna głosi, że Archiwum to jest tak zwana spokojna instytucja, a przecież napięcia istniejące na całym świecie, napięcia istniejące w naszym kraju, napięcia istniejące w naszej Akademii również znajdowały i znajdują odbicie nawet w tym naszym niewielkim gronie.

Tym niemniej wydaje się, że na te dwadzieścia lat trudnych, dwadzieścia lat, które nie przebiegały i nie przebiegają gładko, możemy chyba spojrzeć z przekonaniem, że czas ten nie był w pełni zmarnowany w pracy dla dobra kultury narodowej.

We wrześniu 1973 r. odbyła się w Slovenskej Maticy w Martinie /Słowacja/ konferencja na temat archiwów literatury. Uczestniczyła w niej m.in. delegacja polska w składzie: dr F.Sawicka /Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu/ oraz prof. dr Z.Kolankowski /Archiwum PAN w Warszawie/. Poniżej publikuje się tekst referatu dr Ewy Kostolnej wygłoszony na tej konferencji.

Ewa Kostolna
Archiwum Literatury Slovenskiej Maticy, Martin

Rozwój i problemy archiwów literatury w Czechosłowacji

W końcu XVIII wieku zaznaczyło się w Czechach i Słowacji widoczne zainteresowanie dokumentami kultury literackiej. W Czechach gromadzeniem kolekcji cennych autografów zajęły się przede wszystkim rodziny /rody/ szlacheckie. Na Słowacji zainteresowanie zbiorami rękopisów zbiegło się z pierwocinami organizowania życia narodowego. W 1786 r. z inicjatywy Andrzeja Meszarosa zaczęto poszukiwania starych słowackich pamiątek, wiążących się z dziejami Słowaków. Poszczególni zbieracze prywatni, z których wymienić wypada tylko najwybitniejszych: Michała Reszetkę i Marcina Hamuljaka położyli podwaliny pod zbiory książkowe i rękopiśmienne, mają-

ce wkrótce stać się podstawami Slovenskiej Maticy. Nie wiemy jakie rękopisy ani jaką ich liczbę zebrały pierwsze ogólnonarodowe towarzystwa słowackie działające przed założeniem Maticy Slovenskiej - jak Slovenskie Towarzystwo Naukowe w Trnawie założone w 1789 roku, Towarzystwo Miłośników Mowy i Literatury Słowackiej istniejące w Budzie od roku 1834 oraz Towarzystwo Tatrin, pracujące od 1844 r. w Liptowskim Mikulaszu, przypuszczamy jednak, że zbiory te weszły do najwcześniejszej części zasobów Maticy.

Podobnie w Czechach działalność zbieracka od początku XIX wieku stopniowo przechodziła z rąk poszczególnych osób do instytucji publicznych, głównie bibliotek oraz powstających w tym czasie muzeów. Obok pojedynczych rękopisów zaczęto gromadzić całe kompleksy - spuścizny literackie wybitniejszych pisarzy, papiery artystów, uczonych albo polityków.

Na Słowacji, chociaż działalność Slovenskiej Maticy nie trwała długo /1863-1875/, tym niemniej instytucja ta potrafiła przez ten czas skoncentrować 10 000 książek i 332 jednostek rękopiśmiennych. Materiału rękopiśmiennego nie było dużo, były to jednak rękopisy, których treść i proweniencja miały wielką wagę - na co dowodów dostarcza 12 tomów wydawnictwa Rocznik /Letopis/ Slovenskiej Maticy. Te zbiory rękopisów literackich przetrwały ciężki okres w starym gmachu Maticy. Po 25 latach zostały częściowo przeniesione do Muzeum Komitatowego w Nitrze, częściowo do Krajowej Biblioteki Szechenyiego w Budapeszcie. Niektóre dokumenty słowackie były już uprzednio zgromadzone w Ostrzychomiu i w Alba-Julii.

W porównaniu do swych sąsiadów, Słowacy nie spieszyli się z organizowaniem swej własnej ochrony dóbr kulturalnych zwłaszcza dokumentów rękopiśmiennych. Od roku 1863 zadanie to wykonywała Slovenska Matica, od 1869 również Towarzystwo Živena, później, w latach 1890-1893 - Towarzystwo Domu Narodowego, wreszcie, od 1893 - Słowackie Towarzystwo Muzealne. Instytucje te zajmowały się - obok innych zadań - także zbieraniem rękopiśmiennych dokumentów słowackiej przeszłości i współczesności - robiły to jednak okazjonalnie, raczej przypadkowo i, rzecz oczywista, bez jakiejkolwiek pomocy ze strony władz państwowych. Świadome gromadzenie rękopisów kulturalnych oraz druków o ogólno-narodowym znaczeniu prowadziły - w szerokim rozmiarze - dwa największe stowarzyszenia wyznaniowe, to jest Towarzystwo św. Wojciecha w Trnawie, założone w 1870 r. oraz Towarzystwo Tranoscius założone w 1898 r. w Liptowskim Mikulaszu. Bogate ich zbiory stanowią piękne świadectwa przeszłości słowackiej. Rękopisy gromadzone były przeważnie jako dary członków obu towarzystw, przy czym tą drogą pozyskano niezwykle ważne dokumenty rozwoju kultury narodowej zwłaszcza w XIX w.

Słowackie Towarzystwo Muzealne było towarzystwem naukowym. Podstawowym zadaniem Towarzystwa było zabezpieczenie i przechowanie pamiątek po przodkach, w tej liczbie oczywista również rękopisów, druków i materiałów ilustracyjnych dotyczących słowackiej kultury narodowej, przede wszystkim literackiej. W r. 1907 Towarzystwo miało już swój własny budynek, w którym przechowywało między innymi rękopisy J. Hollego, korespondencję Šafárika i rękopisy Braxatorisa-Sladko-

vica. Tutaj znajdowała się też część skonfiskowanych zbiorów Slovenskiej Maticy.

W Czechach przez cały XIX wiek gromadzenie rękopisów przebiegało podobnie bezplanowo i przypadkowo i zależało w pierwszym rzędzie od woli twórców spuścizn. Wiele z nich było przekazywanych do muzeów lub pozostawało w rękach rodzin i po niejakim czasie ulegało zagładzie. Inicjatywa ze strony instytucji była minimalna. Pomimo to jednak w XIX w. powstało wiele zbiorów spuścizn literackich, głównie we wspomnianych już muzeach, bibliotekach i archiwach miejskich. Największe zbiory zgromadziła Biblioteka Muzeum Narodowego w Pradze, które podczas całego XIX wieku było naczelną narodową czeską instytucją naukową. Jest więc rzeczą oczywistą, że właśnie w tej instytucji zostały zgromadzone najważniejsze zespoły materiałów o ogólno-narodowym znaczeniu, to jest zbiory rękopisów najwybitniejszych czeskich pisarzy oraz działaczy kulturalnych, naukowych i politycznych. Zbiory te stały się podstawą zasobu Archiwum Literatury, Pomnika Piśmiennictwa Narodowego, które jest najstarszym czeskim archiwum specjalnym. Archiwum to skoncentrowało swe wysiłki przede wszystkim na zbieraniu i scalaniu archiwalnych spuścizn literatów. Jego początki są związane bezpośrednio z początkami Muzeum Narodowego w Pradze, które założono w 1818 roku, a zwłaszcza z początkami Biblioteki Muzeum Narodowego. Do Biblioteki tej w 20-tych latach XIX wieku została przekazana cała archiwalna spuścizna najznakomitszego slawisty i językoznawcy Józefa Dobrowskiego. Ta spuścizna stała się równocześnie podstawą powstającej instytucji archiwalnej, działającej początkowo w

ramach Biblioteki Muzeum Narodowego. Do spuścizny Dobrowskiego dołączano stopniowo inne spuścizny rękopiśmienne wybitnych literatów, uczonych i działaczy politycznych pierwszej połowy XIX w., to jest okresu czeskiego odrodzenia narodowego. W ten sposób powstawał scalony wewnętrznie i organicznie zbudowany zasób archiwalny. Nigdzie indziej na terenie Czech nie powstał zbiór, który mógłby się z nim równać pod względem wartości i dostojeństwa. Zasób ten do dziś stanowi podstawowe źródło badań nad czeską historią kulturalną i społeczną około połowy XIX wieku.

Do tego zasobu dołączano stopniowo dalsze spuścizny rękopiśmienne z końca XIX i początku XX wieku. Na przełomie stuleci ten zbiór rękopisów nabrał takich rozmiarów jakościowych i ilościowych, że został oddzielony od innych zespołów i samodzielnie opracowany, co utrzymane zostało do dzisiejszego dnia. Stopniowo zrezygnowano przy tym z pierwotnych prób opracowania typowo bibliotecznego i zastosowano opracowanie według zasad archiwalnych. Ten właśnie zbiór zaczęto nazywać Archiwum Literatury. Twórcą tej nazwy był ówczesny dyrektor Biblioteki Čenek Zibrt.

W tym samym czasie /w r. 1919/ wznowienie Maticy Slovenskiej otworzyło nowe perspektywy zorganizowania systematycznego gromadzenia zbiorów. Z uwagi na rosnące zainteresowania Maticy Slovenskiej zadaniami gromadzenia i opieki nad rękopisami, doszło dzięki J.Škultetymu do umowy pomiędzy Słowackim Towarzystwem Muzealnym a Maticą Slovenską, według której miała zostać zorganizowana jedna wielka biblioteka. W ten sposób doszło do przekazania Slovenskiej Maticy biblioteki

Towarzystwa Muzealnego. Umowa ta doczekała się wykonania dopiero w 1927 r.

Trzy oddziały Slovenskiej Maticy: historyczny, językoznawczy i etnograficzny powstały w 1920 r., o rok wcześniej działał już oddział historii literatury. Oddział ten już w r. 1923 posiadał 1404 jednostki rękopisów literackich i 256 fotografii. Również następne lata były bardzo urodzajne pod względem przyrostu materiałów rękopiśmiennych. Wymienić można rękopisy Sama Chalupki, korespondencję i dokumenty związane z historią Slovenskiej Maticy, autografy utworów Jana Kollara i inne. W r. 1926 archiwa oddziału historii i oddziału historii literatury rozrosły się do tego stopnia, że musiano podjąć systematyczne prace nad ich uporządkowaniem i opracowaniem. Tak oto wyglądają najstarsze dzieje dzisiejszego Archiwum Literatury. Już wówczas mówiono o potrzebie wydawania publikacji pod tym samym tytułem, lecz warunki panujące w Maticy nie sprzyjały szerszemu rozwojowi pracy.

Po przeniesieniu Maticy Slovenskiej do nowego gmachu - - co nastąpiło w 1926 r. - praca mogła się rozwinąć intensywniej. Troskę o zabezpieczenie i gromadzenie zbiorów rękopiśmiennych przejęli Józef Škultety, Stefan Krčméry i Jarosław Vlček. W dziesięcioleciu 1927-1937 zbiory rękopiśmienne znacznie wzrosły. Możemy wymienić przykładowo spuściznę Martina Kukučina, rękopis dziennika podróży J.Bucholtza młodszego, spuściznę Graichmana, część korespondencji Eleny Maróthy - Šoltesovej i Gustava Zechentera-Laskomerskiego.

W roku 1934 została zorganizowana akcja społeczna pod hasłem "Ratujcie stare zabytki rękopiśmienne". Po jej ukończeniu materiały rękopiśmienne, ilustracyjne oraz zabytki rzeczowe - przedmioty materialne zostały ułożone oddzielnie w głównym magazynie Biblioteki Narodowej. Slovenska Matica nadal opierała się na darach rękopisów i pamiątek innego typu, gdyż nie posiadała środków finansowych na zakup spuścizn. Lata 1942-1943 przyniosły dalszy przyrost zbiorów rękopiśmiennych, m.in. wróciła część dawnych zbiorów Maticy z Budapesztu i zbiory z Nitry. Zostały one rozdzielone na trzy grupy: druki, rękopisy i muzealia. Druki przekazano Bibliotece Slovenskiej Maticy, materiały rękopiśmienne - między nimi dyplomy łacińskie z XV i XVII wieku, czeski dokument Karola z Żerotina z 1631 r., i wiele innych - zaliczono do zbiorów Archiwum literatury Biblioteki Maticy. Przedmioty muzealne nie mające znaczenia dla literatury, przywiezione z Nitry zostały w większości złożone jako oddzielny zbiór w Słowackim Muzeum Narodowym w Martinie. Inna część dostała się Muzeum w Bojnicach. Nadzwyczaj ważnym nabytkiem zbiorów literackich Maticy stało się przejęcie spuścizny po jej długoletnim kierowniku Józefie Škultetym.

Po przezwyciężeniu kryzysu zagrażającego podstawom instytucji nadeszło nareszcie jej odrodzenie. Biblioteka oparta o swe zbiory druków, rękopisów i materiałów ilustracyjnych miała wszelkie dane do wykonywania zadań badawczych, oświatowych i wychowawczych. Podczas gdy w latach 1927-1938 nie można było myśleć o konsekwentnym dokładniejszym opracowywaniu materiałów archiwum literatury oraz zbiorów ilustracyjnych, to w latach 1938-1948 powstały możliwości rozszerzenia zakresu gromadzenia a równocześnie zorganizowania pracy archiwalnej.

W ustawie z 27 kwietnia 1954 r. zbiory o charakterze literacko-kulturalnym a więc w pierwszym rzędzie druki, rękopisy i materiały ilustracyjne uzyskały określone miejsce w całej strukturze Slovenskiej Maticy jako Słowackiej Bibliotece Narodowej wyposażone w funkcje instytutu badawczego. Matica miała teraz bibliotekę, archiwum i oddział bibliograficzny.

W tym czasie powstały projekty, by zbiory rękopiśmienne Maticy Slovenskiej włączyć do Archiwum państwowego w Bratisławie. Zgodnie z dalszymi projektami miała powstać, również w Bratislawie, Słowacka Biblioteka Narodowa jako samodzielny państwowy instytut badawczy, z głównym zadaniem polegającym na troszczeniu się o zachowanie i wykorzystanie słowackiej kultury literackiej. Instytut ten miał gromadzić, opracowywać i konserwować rękopiśmienne dzieła literackie /Archiwum Literatury/ oraz pamiątki narodowej kultury książkowej. Zamiary te po dłuższych polemikach zostały zaniechane. 14 listopada 1953 r. zapadła decyzja, że Archiwum Literatury i Muzeum Literatury zostają wydzielone z dotychczasowych ram organizacyjnych jednolitej Biblioteki i stają się, obok niej, samodzielnymi działami w kompleksie zakładów Maticy Slovenskiej.

Kiedy udało się odłączyć oficjalnie Archiwum Literatury od Biblioteki, podjęto szereg zabiegów o zwrot utraconych materiałów rękopiśmiennych. Pracownicy Archiwum Literatury pojechali nawet do Austrii po materiały, które zostały wywiezione po r. 1944 - podróż ta jednak nie przyniosła rezultatów. Korzystniej potoczyły się pertraktacje z Biblioteką

Muzeum Narodowego w Pradze, która z pełnym zrozumieniem wykonała życzenie Maticy Slovenskiej w sprawie zwrotu kolekcji 28 tomów wartościowych rękopisów pochodzących z dawnych zbiorów Maticy a mianowicie ze słynnej biblioteki Michała Rešetki. Wydatne wzbogacenie zbiorów rękopiśmiennych i ilustracyjnych Archiwum Literatury przyniosło też przejęcie w latach 1948-1949 materiałów dokumentalnych, znajdujących się dotychczas w zakładach badawczych Slovenskiej Maticy.

Statut z 17 stycznia 1955 r. uznał za samodzielne części składowe Slovenskiej Maticy: bibliotekę, oddział bibliografii, gabinet badawczo-metodyczny, zakład księgoznawstwa, centralne archiwum literackie oraz muzeum literatury. W § 11 stwierdza on, że Centralne Archiwum Literatury ma wykonywać następujące zadania:

"1. Przede wszystkim gromadzić i zabezpieczać pamiątki literackie dotyczące Słowacji i życia Słowaków;

2. Prowadzić systematyczne badania tych pamiątek, ich fachowe opracowywanie oraz centralną ewidencję;

3. Dbać o udostępnienie, wykorzystanie i publikowanie pamiątek rękopiśmiennych".

Centralne Archiwum Literatury dzieliło się na kilka komórek: 1. akwizycja rękopisów - zajmowała się przede wszystkim gromadzeniem i przechowywaniem literackich materiałów rękopiśmiennych; 2. dział katalogowania rękopisów - opracowywał rękopisy dla katalogu alfabetycznego i przedmiotowego oraz prowadził ewidencję wszystkich pamiątek literackich dotyczących Słowacji i Słowaków; 3. referat wypożyczeń i informacji zajmował się zaznajamianiem pracowników kultury i

nauki z materiałami archiwalnymi i stawianiem ich do dyspozycji badaczy.

W roku 1960 po przeprowadzeniu profilowania archiwum Słowackiego Muzeum Narodowego w Martinie przesunięto do Archiwum Literatury Slovenskiej Maticy 80 000 jednostek rękopisów literackich. W ten sposób, po prawie stuleciu, zostały scalone wszystkie rękopisy z dawnego zasobu Maticy oraz nowsze nabytki zgromadzone w Muzeum.

W latach 1960-1961 doszło do wcielenia Muzeum Literatury do Archiwum Literatury. To ostatnie podzielono wówczas na trzy działy - rękopisów, muzykaliów i ilustracji. Taka struktura utrzymuje się w zasadzie do dziś, z małymi odchyleniami. Dzisiaj w Archiwum Literatury Slovenskiej Maticy istnieją: oddział rękopisów, oddział dziejów Maticy Slovenskiej /jest to własne archiwum administracyjne, które opracowuje materiały od powstania Maticy Slovenskiej do dzisiaj/, oddział obsługi badaczy, oddział rękopisów muzycznych, oddział dokumentacji fotograficznej.

Obok Archiwum Literatury Slovenskiej Maticy istnieje na Słowacji kilka innych archiwów i muzeów gromadzących i przechowujących literackie rękopisy archiwalne. Trzeba wspomnieć działające do dziś stowarzyszenia, jak Towarzystwo św. Wojciecha w Trnawie i Tranoscius w Liptowskim Mikulaszu. Towarzystwo św. Wojciecha posiada około 40 000 jednostek. Muzeum Pawła Orszagha-Hwiezdoslava, w Dolnym Kubinie na Orawie, przechowuje część materiałów rękopiśmiennych tego poety. Muzeum Janka Krála w Liptowskim Mikulaszu posiada w większości fotokopie rękopisów Janka Krála oraz trochę rękopisów kompletnych lub we fragmentach. Muzeum Ludoriła Štura w Modrej i Muzeum Piotra Jilemnickiego w Jurze pod Bratislawą, nastawione są wyłącznie na gromadzenie materiałów obu poetów. Szerzej zarysowuje się profil gromadzenia Muzeum Słowackiej Republiki Rad w Preszowie oraz Muzeum Literatury i Muzyki w Banskiej Bystrzycy. Muzeum Słowackiej Republiki Rad w Preszowie jako muzeum regionalne z oddziałami nauk przyrodniczych, historii i etnografii zaczęło interesować się historią literatury od 1957 r. z początku tylko na zasadzie sporadycznego organizowania wystaw okolicznościowych /jak żywot i twórczość Jonasza Zaborskiego, Literatura na Słowacji itp./. W r. 1966 powstała tu sekcja historii literatury z jednym pracownikiem. Rękopiśmienny zasób muzeum obejmuje parę spuścizn, które ogółem liczą około 300 jednostek. Oprócz tego w sieci archiwów państwowych Słowacji znajduje się wiele materiałów rękopiśmiennych o charakterze literackim, nie brak ich również w Archiwum Słowackiej Akademii Nauk oraz Bibliotekach Licealnej i Uniwersyteckiej w Bratislawie.

Na terenie Czech doszło do zasadniczej zmiany w roku 1963, kiedy Archiwum Literatury zostało pod względem administracyjnym podporządkowane dyrekcji Czeskiego Centralnego Muzeum Literatury - Pomnika Piśmiennictwa Narodowego, które było założone w 1962 r. w związku z coraz bardziej zaznaczającą się specjalizacją naukową i muzeologiczną. Archiwum Literatury Muzeum Narodowego przeszło do tego nowego tworu jako podstawowy zbiór o takiej specjalizacji. Zmiana stała się silnym bodźcem dalszego rozwoju archiwum, a to zarówno pod względem zasięgu gromadzenia jak i co do jakości opracowania

oraz zabezpieczenia zespołów archiwalnych. Archiwum Literatury Pomnika Piśmiennictwa Narodowego w ciągu dziesięciu lat pracy podwoiło swój zasób, przeprowadzając równocześnie pełną modernizację wyposażenia.

Oprócz LA PNP działają dziś na terenie Czeskiej Republiki Socjalistycznej dwa dalsze regionalne archiwa literatury, które powstały w analogiczny sposób. Jest to Archiwum Literatury Muzeum Morawskiego w Brnie, które koncentruje swą uwagę na regionalnych rękopisach literackich z terenu Moraw oraz Archiwum Pomnika Piotra Bezrucza w Opawie, interesujące się specyficznie określonymi rękopisami wiążącymi się ze Śląskiem i północnymi okręgami Moraw. Obydwa te archiwa rozpoczęły działalność w drugiej połowie lat pięćdziesiątych. Ich zasoby są, rzecz oczywista, znacznie mniejsze. Celowa i konsekwentna praca tych dwóch archiwów wydatnie uzupełnia działalność Centralnego Czeskiego Archiwum Literatury Narodowej - LA PNP.

Ponadto większe lub mniejsze zbiory spuścizn po literatach albo ważnych oddzielnych rękopisów literackich znajdują się też w różnych muzeach czeskich. Niektóre ważniejsze spuścizny literatów weszły do odpowiednich monograficznych muzeów literackich jako ich podstawowe zasoby - tak rzecz się ma np. z Muzeum Al.Jiraska lub ze spuścizną Bożeny Nemcowej w Muzeum B.Nemcowej /dzieje się tak przeważnie poza Pragą/. Spore zbiory spuścizn literackich istnieją także przy niektórych archiwach miejskich, okręgowych lub państwowych a więc w ramach państwowej sieci archiwalnej, jak np. w Archiwum Państwowym w Brnie, Archiwum Miejskim w Pilznie itd. Zbiory materiałów archiwalnych oraz spuścizn literatów, które znajdowały się dawniej w bibliotekach zostały już w przeważnej mierze przesunięte do odpowiednich archiwów w wyniku zastosowania zasady specjalizacji poszczególnych instytucji pod względem charakteru gromadzonego materiału.

Według czechosłowackiego ustawodawstwa archiwalnego do gromadzenia spuścizn kompetentne są archiwa państwowe, obwodowe i miejskie, archiwa wyspecjalizowane oraz muzea. Temu prawu odpowiadają również inne przepisy dotyczące spuścizn archiwalnych. Ustawa celowo nie przewiduje nacisku na posiadaczy spuścizn ani nie zmusza ich do przekazywania materiałów do tych lub innych muzeów czy archiwów. Zależy to oczywiście od każdorazowej decyzji posiadacza.

W Czechach istnieją również dalsze archiwa specjalistyczne, które zajmują się gromadzeniem spuścizn. Są to przede wszystkim Archiwum Muzeum Narodowego, zbierające spuścizny czeskich uczonych, polityków i działaczy społecznych, dalej Archiwum Narodowego Muzeum Techniki, które gromadzi szczególnie materiały osobistości należących do świata techniki, Archiwum Galerii Narodowej interesujące się materiałami archiwalnymi twórców - plastyków /jest to archiwum bardzo małe/, dalej Archiwum Uniwersytetu Karola zbierające spuścizny profesorów uniwersytetu. Spuściznami uczonych - członków Akademii zajmuje się Centralne Archiwum Czechosłowackiej Akademii Nauk. Między tymi archiwami istnieje stosunkowo szeroka współpraca oparta na wzajemności.

Działalność tych archiwów popiera Państwowy Zarząd Archiwów, który w niektórych przypadkach powierza im nawet

niektóre zespoły archiwalne, należące według przepisów do kompetencji archiwów państwowych. Tak np. Archiwum Literatury PNP przejmuje, za wiedzą, zgodą i przy poparciu państwowej służby archiwalnej zespoły wydawnictw z dziedziny literatury pięknej jak również zespoły towarzystw i organizacji literackich.

Archiwa literackie Maticy Slovenskiej i Pomnika Piśmiennictwa Narodowego łączy najściślejsza współpraca. Wyrazem jej jest przede wszystkim prowadzenie ogólnopaństwowej ewidencji /o czym będzie jeszcze mowa/, wspólne organizowanie konferencji, wspólne publikacje i stała współpraca w zakresie nabytków.

W chwili obecnej Archiwum Literatury Maticy Slowenskiej przechowuje około 1 300 000 jednostek, w tym większość w dziale rękopisów. Trzeba tu zaznaczyć, że za jednostkę uważamy każdy obiekt włączony do zbiorów, tak, że jednostką może być księga rękopiśmienna, oddzielny list, fotografia czy zapis nutowy.

W Archiwum Literatury Pomnika Piśmiennictwa Narodowego znajduje się 1700 spuścizn i innych zespołów /wydawnictw, archiwów towarzystw i niektórych instytucji/, w skład których wchodzi około 3 000 000 jednostek archiwalnych.

x x x

Krótkiego omówienia wymagają niektóre, wyraźnie zaznaczające się, problemy archiwów literatury, które usiłujemy rozwiązywać wspólnie w skali ogólnokrajowej. Należy tu przede wszystkim terminologia. Wysiłki nasze idą w kierunku ustalenia jednolitych definicji i terminów dla pojęć z dziedziny pracy archiwów literatury, ich najbardziej jednoznacznego i najprecyzyjniejszego sformułowania a następnie jednolitego stosowania.

Drugą grupę zagadnień stanowi opracowanie i klasyfikowanie zespołów. Tak jak archiwa literatury posiadają swą historię, tak również opracowanie materiałów archiwalnych ma swoje własne dzieje. Najogólniej rzecz ujmując stwierdzić należy, że opracowanie zespołów stawało się coraz lepsze w miarę tego jak zwiększała się liczba pracowników i doskonaliły się stosowane przez nich metody. Jak długo zbiory dzisiejszego LAMS wchodziły w skład biblioteki Slovenskiej Maticy, tak długo nie były one opracowywane a jedynie ewidencjonowane w formie kartoteki. Po utworzeniu LAMS zwiększyły się zasoby materiałów, których przechowywanie bez opracowania nie było więcej możliwe. Pracownicy ówczesnego Archiwum Literatury zdecydowali się na zgrupowanie całego materiału rękopiśmiennego w kilku prostych grupach, co było na ówczesnym etapie posunięciem, z uwagi na niedostatek sił roboczych, celowym, lecz wysoce niedoskonałym. Materiały podzielono na grupy według gatunków. Na skutek tego zburzone zostały całości proweniencyjne - zespoły i spuścizny. Grupy obejmowały: korespondencję, beletrystykę, podręczniki szkolne, teksty wychowawcze, akta organizacji kulturalnych /stowarzyszeń, redakcji, kół/, akta pozostałe po instytucjach prawa publicznego, rękopisy muzyczne, całe spuścizny archiwalne, depozyty i różne.

Na skutek takiej klasyfikacji powstał tak zwany dziś "Stary zasób rękopisów" obejmujący wszystko to, co weszło do zbiorów Maticy Slovenskiej od początku do roku 1954. Z niektórych tak rozbitych zespołów zachowały się jednak spisy. W roku 1971 zaczęliśmy ponownie przekatalogowywać ten zasób i ogłaszać inwentarze materiałów. Inwentarz I obejmuje korespondencję. Znajduje się w nim również indeks adresatów, który ułatwia dotarcie do żądanego materiału. Przy przygotowaniu inwentarza należało skontrolować opisy poszczególnych rękopisów to jest identyfikację wystawców i odbiorców, daty rękopisów, ich kompletność i uszkodzenia. W ten sam sposób opracowaliśmy inwentarz II, którym objęte zostały utwory literackie oraz inwentarz III poświęcony pracom naukowym. Inwentarze te uzupełnia system skorowidzów: osób, nazw, incipitów, miejscowości oraz chronologiczny. W ten sposób uzyskany został głęboki wgląd w zawartość materiałów i powstała nowoczesna ewidencja zasobów. Równocześnie z rekatalogowaniem ujednolicony został system poszukiwania materiałów. W roku 1960 LAMS przejęło materiały odnoszące się do literatury z Archiwum Słowackiego Muzeum Narodowego w Martinie, ułożone bez sygnatur, wyłącznie w porządku alfabetycznym. W ubiegłym roku przystąpiliśmy do przekatalogowywania również tego zasobu. Opracowuje się go według zasad dzisiaj obowiązujących. Z tego materiału po przepracowaniu powstają inwentarze IV-VII. Inwentarze VIII-XIII będą obejmować nowy zasób, w scalonej formie.

Dalsze problemy teoretyczne jak zagadnienia kształtowania archiwów literatury, zakresu i uzupełniania zespołów

archiwów literatury tzw. zespołów podstawowych i wtórnych oraz sprawy centralizacji wykraczają poza ramy niniejszych uwag.

Nieco szerszego omówienia wymagają praktyczne problemy pracy archiwów literatury. Największym problemem archiwów literatury są trudności lokalowe. LA PNP rozwiązuje swoją ciasnotę na drodze organizowania magazynu wysuniętego w miejscowości Stare Hrady, gdzie buduje sobie odpowiednio nowoczesne pomieszczenia. LAMS spodziewa się otrzymania nowych, odpowiednich lokali w nowym gmachu Slovenskiej Maticy. Będzie to wszakże rozwiązanie zaledwie na parę lat, gdyż przyrosty materiałów archiwalnych są z roku na rok coraz większe. W LAMS przyrost roczny wynosi około 20 000 jednostek. W LAPNP trzykrotnie więcej. Nowe magazyny obydwóch archiwów będą wyposażone w trezory i klimatyzację co zapewni ochronę przechowania materiałów archiwalnych dla dalszych pokoleń. Trzeba jednakże przemyśleć nie tylko należyty sposób zabezpieczenia dokumentów w naszych magazynach lecz również wprowadzenie ograniczeń w udostępnianiu najcenniejszych rękopisów zwłaszcza na drodze wypożyczania, co miałoby na celu zapobieżenie uszkodzeniom i zniszczeniom rękopisów. O ile to możliwe, wypożyczenia należałoby ograniczyć wyłącznie do kserokopii lub mikrofilmów. Jest oczywiste, że badanie w takiej właśnie formie jest mniej interesujące niż bezpośredni kontakt z oryginałem, ale właśnie w imię dłuższego przechowania oryginału należałoby głębiej zastanowić się nad sposobami badania materiałów rękopiśmiennych i ustalić dlań pewniejsze kryteria. Jeśli rękopisy ulegną uszkodzeniu możemy poddać je

restauracji i konserwacji w naszej pracowni Slovenskiej Maticy, która osiąga nader udatne wyniki fachowe.

Wypożyczanie materiałów do badań ma postać bądź wypożyczania do rąk określonych osób bądź też wysyłania do archiwów instytutów badawczych lub bibliotek. LA PNP najcenniejszych materiałów nie wysyła pocztą lecz przez specjalnego kuriera, nie polegając przy tym na ubezpieczeniu przesyłki, co uznać należy za celowe.

Udostępnianie materiałów archiwalnych nie polega wyłącznie na badaniach prowadzonych przez poszczególnych badaczy, których w LAMS mamy około 300 rocznie z 800 udostępnieniami. Nasze zasoby używane są dla propagowania dziedzictwa kultury narodowej przy pomocy środków masowego przekazu - telewizji, radia, filmu i prasy. Materiały są też udostępniane i rozpowszechniane innymi sposobami. Stanowią one podstawowy materiał badawczy dla opracowujących odczyty i referaty wygłaszane na konferencjach, seminariach lub naradach. Bogata jest też działalność wydawnicza i edytorska archiwów literatury. Cenne materiały źródłowe do dziejów literatury i kultury czeskiej i słowackiej - przy czym w LAMS objęte tym są również źródła muzyczne - są publikowane w seryjnych wydawnictwach "Archiwum Literatury" oraz "Archiwum Muzyki" oraz w wydawnictwie "Documenta Litteraria Slovaca" gdzie ogłasza się zbiory korespondencji oraz większe dzieła monograficzne, które dotychczas nie były publikowane. By dopomóc badaczom, archiwa ogłaszają spisy opracowywanych zespołów, a LAMS publikuje też ich inwentarze. Dla upowszechnienia na płaszczyźnie kulturalnej i politycznej słowackiego dziedzictwa literackiego i kulturalnego wydajemy serie faksymilów i reprodukcji fotograficznych. W LA PNP faksymila wydawane są okolicznościowo, w LAMS bądź wydajemy faksymila tych rękopisów, które są bardzo często wypożyczane, bądź też przygotowujemy okolicznościowe publikacje jako materiały na konferencje i seminaria /np. "Wybór prac" obejmujący rękopisy prac "szturowców" albo rękopiśmienne gazetki "lewockich rozrywek umysłowych", które wydaliśmy z okazji konferencji na temat przyjaciół i zwolenników L.Štura w Lewoczy/.

Zestawy fotografii posyłamy do szkół średnich, szkół wyższych i bibliotek jako materiały, które w formie wizualnej przybliżają postać, życie i dzieło danego pisarza lub poety. W wydawnictwie "Studia z dziejów Maticy Slovenskiej" ogłasza się materiały i rozprawy dotyczące historii Slowenskiej Maticy, tam też zamierzamy publikować inwentarze rękopisów oraz korespondencję zachowaną w archiwum własnym Slovenskiej Maticy, jak również obszerną historię Maticy Slovenskiej. Jak dotąd wyszło 9 tomów "Archiwum literackiego" /1964-1972/, 11 książek objętych serią "Documenta Litteraria Slovaca", 71 przeglądów zespołów LAMS, 2 tomy "Inwentarza rękopisów", 11 tomów różnych faksymilów, 20 zestawów fotograficznych oraz 8 książek z serii "Studia z dziejów Maticy Slovenskiej".

Archiwum Literatury MS posiada nie tylko oddział rękopisów literackich, gdyż w dwóch jego oddziałach przechowuje się i gromadzi materiały innego typu. Oddział pamiątek muzycznych zajmuje się wyszukiwaniem, gromadzeniem, zabezpieczaniem i udostępnianiem dokumentów muzycznych posiadających

postać rękopiśmienną; ponadto ma on zbiory dokumentów drukowanych oraz dźwiękowych /autografy muzyczne, rękopisy, wałki fonograficzne, korespondencję, prace muzyczne i z zakresu teorii muzyki, wstęgi magnetofonowe i mikrofilmy utworów muzycznych/, które stanowią dokumentację życia muzycznego Słowaków w kraju i zagranicą.

Oddział dokumentów fotograficznych organizuje zespół ilustracyjny, który obejmuje cały bieg życia i twórczości wybitnych przedstawicieli słowackiej kultury, sztuki, nauki i działalności politycznej jak również funkcjonowanie różnych towarzystw i instytucji, historię słowackich miast i wsi, ważnych budowli, pomników itp. Oddział ten prowadzi też prace nad ewidencją materiału ikonograficznego przechowywanego w innych zbiorach na terenie Czechosłowacji i zagranicą. Do roku 1969 Oddział ten posiadał również obrazy - rysunki, grafikę i obrazy olejne, które jednak zostały oddane do Muzeum pamiątek literatury słowackiej. Oddział fotodokumentów bardzo blisko współpracuje z oddziałem rękopisów LA głównie w zakresie montowania zestawów fotograficznych oraz innych wydawnictw, do których dostarcza materiału ilustracyjnego.

Z roku na rok narastają trudne problemy kontaktu z publicznością oraz ochrony naszych zbiorów. Po dłuższych badaniach obejmujących liczbę korzystających oraz wypożyczeń przystąpiliśmy do zorganizowania działu kontaktów i ochrony zbiorów, który przejął troskę o magazyny, katalogi badawcze i mikrofilmowania zabezpieczające. Bez tego działu nie moglibyśmy dziś wyobrazić sobie pracy Archiwum literatury. W ten sposób dział rękopisów został odciążony od kontaktu z badaczami i mógł skoncentrować zainteresowania swych pracowników w całej pełni na problemach fachowego katalogowania, a w razie potrzeby niezbędnych fachowych konsultacji. Ten sam oddział zajmuje się też restauracją uszkodzonych materiałów.

Do najpoważniejszych zadań archiwów literatury w Czechosłowacji należy opracowanie ogólnopaństwowej ewidencji słowackich i czeskich rękopisów literackich, muzycznych i pamiątek fotograficznych. To naukowo-badawcze zadanie ma na celu uzyskanie dokładnej ewidencji wszystkich tego typu dokumentów, przechowywanych w różnych instytutach, archiwach, muzeach oraz u poszczególnych osób. W LA PNP praca nad tym prowadzona jest z całym rozmachem. LAMS nieśmiało zaczyna podejmować te trudne zadania. Zaczęto od opracowywania regestów materiałów słowackich i związanych ze Słowacją w zbiorach czeskich, podejmując od 1971 r. badania w LA PNP. Praca ta rozwija się dobrze, lecz należy do niej wciągnąć też inne słowackie archiwa, jak wspomniane już Archiwum Towarzystwa św. Wojciecha /od którego otrzymaliśmy spis autorów pamiątek literackich/, Archiwum towarzystwa Tranoscius, Archiwum Muzeum Słowackiej Republiki Rad oraz muzea literatury przechowujące oryginały rękopisów.

Podjęliśmy tę pracę wychodząc z założenia, że jeśli nie jest obecnie możliwe zgromadzenie w jednej centralnej instytucji całego ujawnionego materiału rękopiśmiennego to tym bardziej należy wiedzieć o miejscach w jakich jest on przechowywany. Jak długo pamiątki rękopiśmienne i fotograficzne znajdują się w instytucjach, które gwarantują ich zabezpieczenie, wystarcza nam posiadanie ich spisu i świadomość, że

nie będą one narażone na zniszczenie. Nie możemy jednak zgodzić się na liczne "izby pamiątek", w których pozostawałyby oryginały rękopisów. Mogą one być uszkodzone przy urządzaniu wystawy, a przede wszystkim mogą być zabezpieczone tylko tak długo, jak długo o taką "izbę pamiątek" troszczy się pracownik, który ma zainteresowanie i właściwy stosunek do materiałów archiwalnych. Nie ma żadnej gwarancji, że po odejściu takiego entuzjasty izba nie przepadnie w kurzu zapomnienia, a wraz z nią jej cenne rękopisy.

Pracownicy LAMS starają się pozyskiwać materiały archiwalne od spadkobierców lub twórców nie tylko za kwoty finansowe, ale też za cenę wykonania kopii kseroksowych, tak by posiadacz miał chociażby kopie swych dokumentów stanowiących klejnoty domowe. Nie zawsze się to jednak niestety udaje. Z takim założeniem już w 1966 r. przeprowadziliśmy badania w okręgu Gemera, zabiegając o pozyskanie rękopisów i materiałów fotograficznych od posiadaczy - zarówno osób prywatnych jak i instytucji. W r. 1968 druga podobna akcja została przeprowadzona w okolicach Trenczyna. Należałoby kontynuować prowadzenie badań terenowych tego typu i założyć szczegółową ewidencję wskazującą na miejsce znajdowania się pamiątek rękopiśmiennych, fotograficznych i muzycznych.

Głębsze zastanowienie się nad problemami archiwów literatury skłania nas do poważniejszego zajęcia się problematyką praktyki i teorii archiwów literatury. Konieczne są systematyczne badania porównawcze, gromadzenie dokumentacji i literatury na temat archiwów literatury, badania nad organizacją i pracą archiwów literatury za granicą. Dwaj pracownicy LAMS i jeden przedstawiciel LA PNP uczestniczyli w VII Międzynarodowym Kongresie archiwów w Moskwie w 1972 r., gdzie w czasie obrad poszczególnych sekcji można było przeprowadzić porównanie osiągniętych wyników i pozbierać doświadczenia przedstawione przez archiwistów dysponujących bogatym doświadczeniem praktycznym. W ubiegłym roku LAMS wraz z archiwistami z muzeów oraz mniejszych archiwów zorganizował wycieczkę badawczą do Polski. Po doświadczeniach jakie już mamy w tym zakresie, trzeba tylko popierać podobne przedsięwzięcia i dalej rozwijać i umacniać kontakty z najbardziej rozwiniętymi archiwami, co - rzecz oczywista - sprzyja doskonaleniu pracy zmierzającej do zabezpieczenia rękopiśmiennych materiałów archiwalnych.

Tłum. z jęz. słowackiego
Z.K.

INWENTARZE ARCHIWALNE

17 zeszyt Biuletynu Archiwum PAN przynosi grupę inwentarzy spuścizn archiwalnych obejmującą trzy pozycje: materiałów Bronisława Pawłowskiego, Edmunda Jana Reymana i Stanisława Tynca. Różne pod względem zawartości i rozmiaru, trzy te zespoły pozostałe po wybitnych uczonych - humanistach zawierają materiały, których udostępnienie i wprowadzenie do obiegu naukowego wydaje się rzeczą jak najbardziej wskazaną i pilną.

Materiały Bronisława Pawłowskiego /1883-1962/ historyka wojskowości, zachowane w niewielkim tylko fragmencie, opracowała w ramach zajęć praktycznych grupa uczniów Studium Archiwistyki w Warszawie, działająca pod kierunkiem mgr Hanny Dymnickiej-Wołoszyńskiej. Inwentarz powstały w wyniku tej pracy liczy 26 jednostek.

Edmund Jan Reyman /1885-1958/ ekonomista i organizator nauki, twórca i wieloletni kierownik Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie oraz kilku innych uczelni, pozostawił interesujące materiały pochodzące głównie z okresu po 1945 r.; ujęte one zostały w 84 jednostki. Na uwagę zasługuje cenny pamiętnik, obrazujący sytuację szkolnictwa wyższego w okresie międzywojennym. Do inwentarza dołączono 11 aneksów, umożliwia-

jących pogłębiony wgląd w zawartość spuścizny, której opracowanie przeprowadził mgr Józef Mizikowski.

Stanisław Tync /1889-1964/ historyk szkolnictwa i wychowania, autor wielu cennych prac badawczych i wydawca źródeł, koncentrujący swe zainteresowania głównie na problematyce szkolnictwa różnowierczego w epoce humanizmu oraz w okresie reform oświeceniowych, jest twórcą materiałów, które ujęte zostały w 155 jednostek. Inwentarz uzupełniony przez 7 aneksów opracowany został przez mgr Marię Wrzoskową.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY WYSTĘPUJĄCE W INWENTARZACH

b.	- były	j.w.	- jak wyżej
b.d.	- bez daty	k.	- karta, kart
b.m.	- bez miejsca	kl.	- klasa
c.d.	- ciąg dalszy	l.	- lata
cz.	- część	l.	- luźne
dot.	- dotyczy, dotyczący	l. /w korespondencji/	- list, listów
druk.	- drukowany		
egz.	- egzemplarz	m.	- miasto
fragm.	- fragment	masz.	- maszynopis
j.	- jednostka	m.b.	- metr bieżący
j. ang.	- język angielski	mf.	- mikrofilm
j. franc.	- język francuski	nadzw.	- nadzwyczajny
j. łac.	- język łaciński	nlb.	- nieliczbowane
j. niem.	- język niemiecki	odb.	- odbitka
j. pol.	- język polski	ok.	- około

p.	- pudło	techn.	- techniczny
p.t.	- pod tytułem	tłum.	- tłumaczenie
poł.	- połowa	w/g	- według
pow.	- powiat	woj.	- województwo
powiel.	- powielany	współcz.	- współczesny
r.	- rok, rocznik	wyd.	- wydanie, wydany
rkp.	- rękopis	wydz.	- wydział
s.	- strona, stron	zał.	- załączony, załącznik
sz.	- szyte		
szt.	- sztuk	z. zesz.	- zeszyt, zeszytów
t.	- tom	zob.	- zobacz

Hanna Dymnicka-Wołoszyńska
Warszawa

MATERIAŁY BRONISŁAWA PAWŁOWSKIEGO

Bronisław Pawłowski urodził się 17 sierpnia 1883 r. we Lwowie jako syn Mieczysława i Franciszki Pawłowskich. We Lwowie uczęszczał do gimnazjum, po ukończeniu którego studiował na Uniwersytecie Lwowskim na Wydziale Prawa a następnie Filozoficznym historię polską i powszechną pod kierunkiem prof. prof. Szymona Askenazego, Tadeusza Wojciechowskiego, Ludwika Finkla i Bronisława Dembińskiego. W roku 1907 uzyskał tytuł doktora filozofii na podstawie rozprawy: Wyprawa gen. Dwernickiego na Wołyń w 1831 r.

W 1904 r. był stypendystą Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, przy czym od września 1904 roku pełnił obowiązki zastępcy nauczyciela w V gimnazjum we Lwowie. W kwietniu 1907 roku przeszedł do Biblioteki Uniwersyteckiej, gdzie po odbyciu praktyki został mianowanym bibliotekarzem. W 1910 roku otrzymawszy stypendium rządowe wyjechał na studia archiwalne do Warszawy i Wiednia. Później kilkakrotnie jeszcze wyjeżdżał za granicę w celu badań naukowych.

W pierwszym, lwowskim okresie swej twórczości naukowej rozpoczętym w 1906 roku, B.Pawłowski zajmował się głównie

historią Galicji pod zaborem austriackim, polityką austriacką w sprawach polskich w latach 1772-1863 oraz historią wojskowości. Opublikował w tym czasie szereg rozpraw i studiów poświęconych tej tematyce. Dalszą działalność naukową Pawłowskiego przerwał wybuch I wojny światowej i służba wojskowa.

Od 1912 roku Pawłowski należał do organizacji polskiej Sokoła. W 1914 roku wstąpił do Legionów Polskich, gdzie przydzielony został do Biura Prasowego, potem do Archiwum Naczelnego Komitetu Narodowego, a następnie przeniesiony do II pułku piechoty Legionów Polskich.

W 1917 roku czasowo urlopowany z Legionów, z ramienia austriackiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych brał udział w ekspedycji naukowej, mającej przeprowadzić pod kierunkiem prof. B.Dembińskiego badania w archiwach warszawskich. W końcu 1918 roku wstąpił do Wojska Polskiego jako porucznik.

Po zakończeniu działań wojennych Bronisław Pawłowski znalazł się w Warszawie, gdzie w roku 1918 zorganizował Archiwum Wojskowe i został jego dyrektorem. Ściągał rozproszone po kraju akta wojskowe, wyjeżdżał w celach rewindykacyjnych za granicę - w 1919 roku do Wiednia, w 1920 roku do Kijowa. W 1924 r. brał udział w rokowaniach w sprawie wymiany akt z Niemcami w Berlinie, a w roku 1932 - w podobnych rokowaniach z Austrią w Wiedniu. Odzyskał cenne zespoły akt personalnych oraz dotyczących obiektów wojskowych z terenów polskich. Założył też kartotekę danych o materiałach do dziejów wojskowości, jakie znajdowały się w zbiorach krajowych i zagranicznych.

W 1933 roku Pawłowski został pozbawiony stanowiska dyrektora Archiwum Wojskowego i przedwcześnie usunięty na emeryturę w stopniu podpułkownika. Przeszedł wówczas do pracy dydaktycznej na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie habilitował się w r. 1934. Prowadził wykłady z historii Polski i powszechnej nowożytnej do roku 1939, a następnie pracował w tajnym szkolnictwie wyższym podczas okupacji.

W okresie międzywojennym Bronisław Pawłowski skoncentrował swe badania naukowe na historii wojskowości polskiej. Rezultaty ich ogłaszał w postaci artykułów w "Bellonie" i "Przeglądzie Historyczno-Wojskowym" oraz w osobnych publikacjach, jak: Historia wojny polsko-austriackiej w roku 1809 - wydana w r. 1935, nagrodzona przez Kasę im. Mianowskiego w r. 1938 oraz Źródła do dziejów wojny polsko-rosyjskiej 1830-1831, 4 tomy publikowane w latach 1931-1935. Był też członkiem Komisji historycznej /od 1917 r./ i Komisji historii wojskowej /od 1929 r./ Polskiej Akademii Umiejętności i członkiem redakcji Polskiego Słownika Biograficznego, w którym ogłosił szereg życiorysów.

Powstanie Warszawskie przyniosło całkowitą utratę mienia i zniszczenie warsztatu pracy. Bronisław Pawłowski został wywieziony z Warszawy do obozu koncentracyjnego w Niemczech, skąd powrócił po zakończeniu działań wojennych w złym stanie zdrowia. Po pewnej poprawie przybył do Torunia w styczniu 1946 roku i rozpoczął pracę jako docent etatowy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Prowadził wykłady kursowe i monograficzne z historii powszechnej oraz seminaria. W 1957 roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego.

Prócz zajęć dydaktycznych wznowił badania naukowe, zajmował się także popularyzacją historii. W roku 1948 ogłosił pracę: Warszawa w 1809 roku, a następnie w 1953 roku: Toruń na przełomie dwu epok 1772-1774. Rozpoczął też wydawnictwo: Protokóły Rady Stanu Księstwa Warszawskiego 1807-1813, obliczone na 6 tomów. Część pierwsza tomu I-ego ukazała się w roku 1960.

Pracował również społecznie - przez trzy lata pełnił obowiązki Przewodniczącego Sekcji Szkół Wyższych Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Bronisław Pawłowski od roku 1906 był członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego, od roku 1936 - Towarzystwa Naukowego Warszawskiego /został wtedy członkiem korespondentem, a w 1946 r. - członkiem czynnym/, a po wojnie - Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

26 kwietnia 1958 roku zorganizowany został uroczysty jubileusz 50-lecia pracy naukowej Pawłowskiego. Rada Państwa odznaczyła go wówczas Komandorią Orderu Polonia Restituta. Posiadał również Krzyż Walecznych i Złoty Krzyż Zasługi.

W sierpniu 1960 roku prof. Pawłowski przeszedł na emeryturę, prowadził jednak do końca życia wykłady i seminaria. Zmarł 6 stycznia 1962 r. w Toruniu. Pochowany został w Warszawie na cmentarzu na Powązkach.

Archiwum PAN zakupiło spuściznę Bronisława Pawłowskiego od jego żony Jadwigi Puciata-Pawłowskiej w czerwcu 1965 r. Spuścizna została uporządkowana i zinwentaryzowana w okresie od lutego do kwietnia 1972 r. przez grupę czterech praktykantów Policealnego Studium Ekonomicznego nr 2 w Warszawie

/kierunek archiwistyka/ pod kierunkiem mgr Hanny Dymnickiej. Rozmiar spuścizny wynosi około 0,23 mb, ujęto ją w 26 jednostek.

W wyniku prac porządkowo-inwentaryzacyjnych w spuściźnie wyodrębiono zasadnicze grupy materiałów: twórczości naukowej, biograficzne oraz o twórcy zespołu.

Materiały te dotyczą tylko powojennej działalności profesora, głównie w latach 1950-1960, gdyż cały jego wcześniejszy dorobek rękopiśmienny został zniszczony w roku 1944. Najliczniejsza jest grupa materiałów twórczości naukowej obejmująca prace naukowe, wykłady, recenzje i materiały warsztatowe. Z prac zachowały się tylko rękopis i maszynopis drukowanego studium: "Toruń na przełomie dwu epok 1792-1794", felieton radiowy "Toruń i Pomorze w dobie Wiosny Ludów" oraz "Notatka o działalności Komisji Wojskowo-Historycznej w latach 1952-1953".

Rękopisy wykładów, wygłaszanych na Uniwersytecie M.K. w Toruniu dotyczą historii powszechnej /głównie Francji i Prus/ oraz Polski w latach 1648-1864. W obrębie tych zagadnień zastosowano układ według chronologii tematów. Na uwagę zasługuje również obszerna recenzja pracy E.Kipy: Austria a sprawa polska w roku 1809.

W materiałach warsztatowych szczególnie wartościowe są niewykorzystane wypisy z Wojewódzkich Archiwów Państwowych w Gdańsku i w Bydgoszczy - Oddział w Toruniu, dotyczące głównie dziejów Gdańska i Torunia w końcu XVIII wieku oraz wykazy zawartości kilku archiwów prywatnych.

Grupa materiałów biograficznych zawiera jedyną, ale cenną pozycję - autobiografię twórcy spuścizny z charakterystyką jego działalności naukowej.

W skład grupy materiałów o twórcy spuścizny wchodzą dwa wspomnienia pośmiertne i dwa nekrologi. Oba wspomnienia są obszerne i podają, poza szczegółowym omówieniem danych biograficznych, również wnikliwą charakterystykę jego dorobku naukowego.

Materiały spuścizny Bronisława Pawłowskiego opatrzone zostały w Archiwum PAN sygnaturą III - 149.

BIBLIOGRAFIA

1. Wspomnienie pośmiertne o Bronisławie Pawłowskim
   Zob. j. 24
2. Stanisław Herbst: Dorobek naukowy Bronisława Pawłowskiego "Zapiski Historyczne" T. XXVII, odbitka
   Zob. j. 25
3. Nekrologi /drukowane/
   Zob. j. 26
4. Uniwersytet M.Kopernika 1945-1955, Warszawa 1957 r.
5. Uniwersytet M.Kopernika w Toruniu, Spisy wykładów za lata akademickie: 1945/46 - 1954/55
6. Skład osobowy Uniwersytetu M.Kopernika w Toruniu w latach akademickich: 1948/49 - 1957/58
7. Rocznik Towarzystwa Naukowego w Warszawie 1937 r., r.XXX, W-wa 1938, s. 122-124

8. Wielka Encyklopedia Powszechna, PWN, Warszawa 1966, t.VIII
9. Czy wiesz kto to jest? pod red. Stanisława Łozy, Warszawa 1938

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	pozycja inwentarza	
I. Materiały twórczości naukowej		1-22
1. Prace naukowe	1-14	
2. Wykłady - historia powszechna i historia Polski	5-16	
3. Recenzje	17-18	
4. Materiały warsztatowe	19-22	
II. Materiały biograficzne		23
III. Materiały o twórcy zespołu		24-26

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

1. Prace naukowe

1. Toruń na przełomie dwu epok 1792-1794
   1953, rkp., l., k.37
2. J.w.
   1953, masz., l., k.48
3. Toruń i Pomorze w dobie Wiosny Ludów
   Felieton wygłoszony w Polskim Radio
   Ok. r. 1948 masz., l., k.6
4. Notatka o działalności Komisji Wojskowo-Historycznej
   1952-1953, rkp., l., k.2

2. Wykłady

5. Absolutyzm, Historia powszechna nowożytna 1648-1789
   Po r. 1950, rkp., l., k.69
6. Prusy za panowania Fryderyka II /druga poł. XVIII w./
   Fragment - bez początku
   Po r. 1950, rkp., l., k.53
7. Rewolucja Francuska /1774-1805/
   Po r. 1950, rkp., l., k.92
8. Napoleon I, Restauracja, Rewolucja 1848 r.
   Brak początku tekstu
   Po 1950 r., rkp., l., k.22
9. Napoleon I
   Konspekt i pełny tekst
   1955, masz. i rkp., l., k.216
10. Restauracja, Rewolucja 1848 r., Napoleon III
    Po 1950 r., rkp., l., k.275
11. Historia Polski u schyłku epoki saskiej i w początkach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego /do r. 1772/
    1951-1952, rkp., l., k.58
12. Stanisław August i Oświecenie
    1950-1951, rkp., l., k.154
13. Tadeusz Kościuszko
    Po r. 1950, rkp., l., k.15
14. Księstwo Warszawskie
    I wersja
    1953-1955, rkp., l., k.135
15. Księstwo Warszawskie
    II wersja
    1953-1955, rkp., l., k.40

16. Królestwo Polskie 1815-1964
    Po 1950, rkp., l., k.105

3. Recenzje

17. Emil Kipa: Austria a sprawa polska w r. 1808
    Po 1952, rkp. i masz., l., k.8
18. Stefan M.Kuczyński: Bitwa pod Grunwaldem
    Fragment
    Po 1954, rkp., l., k.1

4. Materiały warsztatowe

19. Wypisy z Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Gdańsku - z akt Rady miasta Gdańska z lat 1791-1793
    Po 1946, rkp., l., k.12
20. Wypisy z Archiwum Wojewódzkiego w Bydgoszczy - Oddział w Toruniu - głównie z akt Rady miasta Torunia z końca XVIII w. /lata 1792-1794/
    Po 1946, rkp., l., k.77
21. Declaration Seiner Majestät des Königs von Preussen den Einmarsch Ihrer Truppen in Pohlen betreffend - 1793
    Wypisy z archiwum
    Po 1946, masz., j. niem., l., k.4
22. Przegląd zasobu Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Bydgoszczy oraz spisy zawartości archiwów pochodzenia prywatnego: Zbioru Popielów /Archiwum Stanisława Augusta/, Archiwum Bnińskich z Samostrzela, Sczanieckich z Nawry i Komierowskich z Komierowa
    1951 i b.d., masz. i rkp., l., k.25

II. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

23. Charakterystyka własnej twórczości naukowej napisana przez Bronisława Pawłowskiego
    Biografia
    Ok. 1960, masz., 1., k.3

III. MATERIAŁY O TWÓRCY ZESPOŁU

24. Wspomnienie pośmiertne o Bronisławie Pawłowskim /nieustalonego autora/ - wraz z bibliografią
    1962 lub 1963, masz., 1., k.9
25. Stanisław Herbst: Dorobek naukowy Bronisława Pawłowskiego /1883-1962/ - wraz z bibliografią
    Odbitka z "Zapisek Historycznych" t.XXVIII, 1963, z.3
    1963, druk., sz., k.7
26. Nekrologi
    1962, druk., 1., k.2

Józef Mizikowski
Warszawa

MATERIAŁY EDMUNDA JANA REYMANA

Edmund Jan Reyman urodził się 13 stycznia 1885 roku w Tomaszowie Rawskim w rodzinie urzędnika pocztowego. Uczęszczał do Rządowej Szkoły Realnej w Warszawie, którą ukończył w roku 1902, poczem odbył jednoroczną służbę wojskową w rosyjskim Korpusie Inżynierów. W latach 1903-1906 studiował ekonomię i nauki handlowe w Wyższej Szkole Handlowej przy Uniwersytecie w Lipsku. W roku 1909 ponownie wyjechał za granicę i studiował nauki prawne i społeczno-ekonomiczne w Zurychu, Paryżu i Heidelbergu, gdzie w roku 1912 uzyskał stopień doktora filozofii.

W roku 1912 powrócił na stałe do Warszawy i rozpoczął wykłady z teorii i historii spółdzielczości oraz organizacji i polityki pracy w Wyższej Szkole Handlowej. Jednocześnie został sekretarzem Komisji Współdzielczej przy Towarzystwie Popierania Przemysłu i Handlu w Warszawie.

W roku 1915 grono byłych wychowanków szkół wyższych w Lipsku zgrupowanych w Kole Lipszczan powołało Szkołę Nauk Społecznych i Handlowych, przemianowaną w roku 1917 na Szkołę Nauk Politycznych. Zorganizowano również towarzystwo nau-

kowe przy tej szkole, które w roku 1921 przyjęło nazwę Instytut Społeczny. E.J.Reyman należał do grona współzałożycieli Szkoły Nauk Politycznych i Instytutu Społecznego i od chwili ich powołania do końca życia piastował stanowisko dyrektora Szkoły i Towarzystwa. W roku 1939 Szkoła uzyskała prawa uczelni akademickiej i przemianowana została na Akademię Nauk Politycznych. E.J.Reyman powołany został na stanowisko rektora uczelni. Profesorem nadzwyczajnym był od roku 1912, a profesorem zwyczajnym od roku 1939.

W latach 1917-1919 twórca spuścizny prowadził Roczny Akademicki Kurs Dyplomatyczno-Konsularny pod egidą Tymczasowej Rady Stanu, a następnie w latach 1920-1924 ruchome kursy społeczne w miastach prowincjonalnych. Z ramienia Instytutu Społecznego w roku 1924 zorganizował Wyższą Szkołę Nauk Społecznych i Ekonomicznych w Łodzi, której kierownictwo sprawował do 1928 roku. W roku 1929 zorganizował też Instytut Studiów Handlowych i Orientalistycznych w Warszawie. W okresie okupacji hitlerowskiej założył /1940-1945/ Szkołę Sekretarek w Warszawie wzorowaną na tego typu uczelniach angielskich i belgijskich, prowadzoną tajnie na poziomie szkoły wyższej.

W roku 1945 wznowiła działalność Akademia Nauk Politycznych. E.J.Reyman był jej rektorem do 1946 roku, gdy uczelnia została upaństwowiona. W roku 1946 powołał oddział ANP w Sopocie i kierował tą uczelnią do jej likwidacji w roku 1947.

Poza pracą organizacyjno-naukową i pedagogiczną zajmował się pracą redakcyjną. Był współredaktorem "Przeglądu

Współdzielczego" /1912-1919/, redaktorem naczelnym "Prac Społecznych i Politycznych" /1918/ i Encyklopedii Nauk Politycznych /1935-1939/.

E.J.Reyman rozwijał również żywą działalność w stowarzyszeniach i klubach m.in. w Towarzystwie Kultury Polskiej, był prezesem Klubu Inteligencji Polskiej i Koła Lipszczan oraz wiceprezesem Klubu Artystycznego. Będąc wiceprezesem Uzdrowiska Ojców /1921-1926/ współdziałał przy budowie szosy Kraków - Ojców.

Od 1948 roku E.J.Reyman pracował w Zjednoczeniu Przemysłu Surogatów Kawowych i Namiastek Spożywczych na stanowisku komisarza oszczędnościowego. W latach 1949-1951 był pracownikiem Banku Rolnego jako doradca oszczędnościowy i organizacyjny a następnie doradca naukowy. Opracowywał programy kursów szkoleniowych i kierował akcją szkoleniową.

W latach 1951-1953 organizował i prowadził oddział druków ulotnych i wycinków prasowych w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy. Od roku 1954 organizował i kierował działem szkolenia zawodowego i zatrudnienia Związków Inwalidów Pracy.

E.J.Reyman zmarł 31 marca 1958 roku w Górze Kalwarii.

Materiały E.J.Reymana w ilości około 0,50 mb zakupione zostały przez Archiwum PAN w czerwcu 1959 roku od jego spadkobierczyni p. Haliny Wojtowicz.

W trakcie porządkowania spuściznę podzielono na grupy: materiałów twórczości naukowej, działalności organizacyjno-naukowej, dydaktycznej, urzędowej i społecznej, biograficzne, korespondencję, materiały o twórcy zespołu i materiały obce.

W grupie pierwszej wymienić należy podręcznik: Polityka socjalna, w którym autor m.in. dał przegląd doktryn ekonomicznych, zasad organizacji spółdzielczości i skomentował ustawodawstwo socjalne obowiązujące w Polsce międzywojennej.

Następnie wspomnieć trzeba przemówienia okolicznościowe wygłoszone w Akademii Nauk Politycznych w Warszawie i oddziale ANP w Sopocie /j. 4/.

Wykłady i referaty występują w formie rozwiniętych tekstów i poświęcone są głównie ekonomii politycznej, problemowi organizacji pracy przedsiębiorstw oraz ich obrotom handlowym. Na podkreślenie zasługuje referat: Uwagi na temat zamierzonej reformy szkolnictwa /j. 8/.

Na materiały warsztatowe składają się notatki i wypisy z prac obcych z dziedziny głównie ekonomii i etyki. Materiały te zgrupowano w układzie rzeczowym.

Najobszerniejszy dział spuścizny, to materiały działalności organizacyjno-naukowej, dydaktycznej, urzędowej i społecznej. Ilustrują one szeroki zakres działalności E.J.Reymana jako organizatora i dyrektora szkół wyższych oraz pracownika wielu instytucji państwowych.

Korespondencję pochodzenia urzędowego z podziałem na wychodzącą i przychodzącą dołączono do poszczególnych grup i zaopatrzono w aneksy.

Akta działalności E.J.Reymana w Instytucie Społecznym obrazują strukturę organizacyjną i zakres działalności Towarzystwa. W korespondencji, jaką Instytut prowadził z Ministerstwem Administracji Publicznej znajduje się lista członków stowarzyszenia oraz skład zarządu /j. 25/.

Wśród materiałów związanych z pracą naukowo-organizacyjną w Akademii Nauk Politycznych znajdują się m.in. statut, programy nauczania, lista słuchaczy, wykazy ocen egzaminacyjnych oraz korespondencja. Na podkreślenie zasługuje spis wykładających w ANP w latach 1915-1946 z wyszczególnieniem przedmiotu wykładu i okresu pracy.

Z akt oddziału ANP w Sopocie najcenniejsze to skład osobowy senatu i grona nauczającego /j. 38/, programy nauczania, wykazy wykładów i pytania egzaminacyjne /j. 39/. Również cennym źródłem historycznym traktującym m.in. o strukturze społecznej i przynależności partyjnej słuchaczy oddziału ANP w Sopocie jest ankieta przeprowadzona wśród grona b. słuchaczy w roku 1947 /j. 44/.

Na materiały związane z pracą twórcy spuścizny w Państwowym Zjednoczeniu Przemysłu Surogatów Kawowych i Namiastek Spożywczych, Banku Rolnym i Bibliotece Publicznej m.st. W-wy składają się głównie sprawozdania z prac, projekty i wytyczne organizacyjne. Spośród akt Banku Rolnego na podkreślenia zasługują materiały szkolenia zawodowego pracowników bankowych i spółdzielczych.

W dziale trzecim spuścizny wyodrębniono dwie grupy: biograficzne i pamiętnikarstwo. Pierwsza podgrupa obejmuje m.in. autożyciorysy, ankiety personalne, świadectwo i dyplomy wyższych uczelni oraz opinie z miejsc pracy.

Najcenniejszą część spuścizny, jako źródło do historii szkolnictwa wyższego stanowi pamiętnik E.J.Reymana zatytułowany: "Pół wieku w służbie prawdy, pracy, obowiązku i sprawiedliwości". Do pamiętnika autor dołączył szkic zamierzonej

trylogii: "Ku lepszej szczęśliwej przyszłości" oraz "Dziwacy".

Pamiętnik obejmuje lata od schyłku XIX wieku do połowy wieku XX. Stanowi on m.in. podstawowe źródło do historii Akademii Nauk Politycznych od chwili powołania w roku 1915 Szkoły Nauk Społecznych i Handlowych w Warszawie do roku 1946, w którym Akademia została upaństwowiona, oraz jej oddziału w Łodzi w latach 1923-1928 i w Sopocie w latach 1945-1947. Pamiętnik zawiera też dużo materiału o życiu polskiej młodzieży studiującej w Lipsku, Zurychu, Heidelbergu i Paryżu w okresie zaborów.

W rękopisie pamiętnika występują liczne luki, niektóre rozdziały m.in. o Instytucie Społecznym uległy niemal całkowitemu zniszczeniu. Światło na przyczyny tego stanu rzuca notatka autora zamieszczona w j. 69. W trakcie porządkowania pamiętnika oddzielono dwie wersje występujące w formie rękopiśmiennej oraz dwie wersje w maszynopisie. Poszczególne wersje wzajemnie się uzupełniają, spowodowane to jest stanem pamiętnika i zmianami jakie wprowadzał autor w trakcie pracy nad nim.

Dział czwarty obejmuje korespondencję, którą podzielono na wychodzącą i przychodzącą. Ułożona została w porządku alfabetycznym, a w aneksach do inwentarza zamieszczono spis korespondentów. Wśród korespondencji wychodzącej podkreślić należy listy dotyczące zabiegów twórcy spuścizny w związku z powołaniem Instytutu Krzewienia Kultury Etycznej i Estetycznej.

W dziale materiałów o twórcy zespołu znalazły się recenzje pamiętnika E.J.Reymana nieustalonych autorów oraz opinie o działalności naukowo-organizacyjnej w Instytucie Społecznym i Akademii Nauk Politycznych.

Spuściznę zamykają materiały osób obcych, na które składają się referaty i szkice z ekonomii, etyki i pedagogiki /j. 83/ oraz zbiór materiałów biograficznych Stanisława Tarczyńskiego, skrzypka - wirtuoza, profesora uniwersytetu w Melbourne i dyrektora orkiestry Australijskiego Radia.

Spuścizna E.J.Reymana opatrzona jest w Archiwum PAN sygnaturą III - 68.

BIBLIOGRAFIA

1. Czy wiesz kto to jest? pod red.Stanisława Łozy, Warszawa 1938.
2. Przyczynki do historii Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie z okazji 50-lecia jej założenia 1915-1965. Monografia, Warszawa 1968.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	Pozycja inwentarza	
I. Materiały twórczości naukowej		1-16
1. Podręczniki, artykuły, szkice i przemówienia	1-4	
2. Wykłady i referaty	5-12	
3. Materiały warsztatowe	13-16	
II. Materiały działalności organizacyjno-naukowej, dydaktycznej, urzędowej i społecznej		17-60
1. Działalność organizacyjno-naukowa w Instytucie Społecznym	17-26	
2. Działalność naukowo-organizacyjna i dydaktyczna w Akademii Nauk Politycznych w Warszawie	27-37	
3. Działalność naukowo-organizacyjna i dydaktyczna w oddz. Akademii Nauk Politycznych w Sopocie i innych instytucjach	38-47	
4. Materiały działalności organizacyjno-naukowej i społecznej poza IS i ANP	48-49	
5. Praca urzędowa, wydawnicza i dydaktyczna	50-60	
III. Materiały biograficzne		61-77
1. Dokumenty biograficzne	61-68	
2. Pamiętnikarstwo	69-77	

IV. Korespondencja		78-79
1. Wychodząca	78	
2. Przychodząca	79	
V. Materiały o twórcy zespołu		80-82
VI. Materiały obce		83-84
Aneksy 1-12		

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

1. Podręczniki, artykuły, szkice i przemówienia

1. Polityka socjalna
   Podręcznik
   1936/37, powiel. i rkp., 1., k.432
2. Stanisław Tarczyński
   Artykuł
   1953, rkp. i masz., 1., k.3
3. Rozważania moralno-etyczne i ustrojowe
   Szkice
   B.d., rkp. i masz., 1., k.37
4. Przemówienia E.J.Reymana związane z Akademią Nauk Politycznych i jej oddziałem w Sopocie
   1945-1947, rkp. i masz., 1., k.20

2. Wykłady i referaty

5. Prowadzenie księgi pojedynczej i podwójnej oraz korespondencji. Technika korektorska
   Wykłady
   Ok. 1944, rkp., 1., k.105

6. Obieg i wymiana towarów. Koszty handlowe
Wykłady
1945 i b.d., rkp., l., k.47

7. Ekonomia polityczna. Spółdzielczość
Wykłady
Ok. 1945, rkp., l., k.104

8. Uwagi na temat zamierzonej reformy szkolnictwa
Referat
1946, rkp. i masz., l., k.23

9. Przez walkę z marnotrawstwem, przez polepszenie wydajności i jakości produkcji oraz jej sprawności do zwiększenia rentowności przemysłu i poprawy położenia materialnego i społecznego świata pracy
Referat
1949, rkp. i masz., l., k.40

10. Opracowanie i wygłaszanie wykładów, prowadzenie dyskusji na kursach szkoleniowych
Referat i tezy
1950, rkp. i masz., l., k.17

11. Organizacja pracy - teorie i metody
Wykłady
Ok. 1948, rkp. i masz., l., k.99

12. System wynagrodzeń za pracę. Kalkulacja ceny zakupu
Ok. 1949, rkp., l., k.10

3. Materiały warsztatowe

13. Wypisy i streszczenia z prac obcych z dziedziny organizacji i kierowania przedsiębiorstwami i urzędami
Ok. 1949, rkp. i masz., l., k.92

14. Wypisy i streszczenia z prac obcych z dziedziny pedagogiki, historii, religioznawstwa, literatury pięknej i pamiętnikarskiej, bibliotekoznawstwa i astronomii
Ok. 1954, rkp. i masz., l., k.107

15. Wypisy i streszczenia z prac obcych z dziedziny filozofii
Ok. 1954, rkp. i masz., l., k.280

16. Wykazy literatury
Ok. 1954, rkp., l., k.6

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNO-NAUKOWEJ, DYDAKTYCZNEJ, URZĘDOWEJ I SPOŁECZNEJ

1. Działalność organizacyjno-naukowa w Instytucie Społecznym

17. Notatka o Instytucie Społecznym i Akademii Nauk Politycznych w Warszawie
2 wersje
1945, rkp., masz. i druk., l., k.17

18. Statut Instytutu Społecznego
1945, masz., l., k.36

19. Statut Funduszu Przezorności profesorów i pracowników Szkoły Nauk Politycznych i Instytutu Społecznego; wykazy zasiłków
1945-1946, masz. i rkp., l., k.13

20. Protokóły ogólnego zebrania członków Instytutu Społecznego, posiedzeń zarządu; zawiadomienia o zebraniach
1945-1946, rkp. i masz., l., k.20

21. Sprawozdania finansowe Instytutu Społecznego
1945/46, 1948, rkp. i masz., l., k.13

22. Umowy Instytutu Społecznego z Ministerstwem Przemysłu oraz Instytutem Społeczno-Gospodarczym w sprawie dzierżawy i przejęcia majątku Instytutu Społecznego
1945, 1948, rkp. i masz., l., k.5

23. Notatka do rozmowy z wiceministrem E.Krassowską w sprawie przyszłej działalności Instytutu Społecznego w Warszawie
1948, masz., l., k.2

24. Spis ruchomości Instytutu Społecznego oraz protokół zdawczo-odbiorczy
1946, 1948, rkp. i masz., l., k.4

25. Korespondencja wychodząca
Instytut Społeczny - zob. Aneks 1
1945-1948, rkp. i masz., l., k.40

26. Korespondencja przychodząca
Instytut Społeczny - zob. Aneks 2
1945-1948, rkp. i masz., l., k.19

2. Działalność naukowo-organizacyjna i dydaktyczna w Akademii Nauk Politycznych w Warszawie

27. Statut Akademii Nauk Politycznych w Warszawie
Ok. 1945, masz., l., k.20, 2 egz.

28. Protokoły z konferencji w sprawie programu wykładów na wydziale Administracji Publicznej ANP oraz posiedzeń senatu
1945-1946, masz., l., k.7

29. Spisy wykładających w Szkole Nauk Politycznych w okresie 1915-1946
1946-1947, rkp. i masz., l., k.5

30. Karty indywidualne pracowników ANP w Warszawie: Wiktor Kornatowski, Janusz Pajewski, Stanisław Srokowski
Ok. 1946, rkp., l., k.3

31. Programy nauczania w ANP w Warszawie
1946/47, rkp. i masz., l., k.12

32. Lista słuchaczy ANP w Warszawie oraz tekst ślubowania
1946, b.d., rkp. i masz., l., k.2

33. Wykazy ocen egzaminacyjnych słuchaczy. Lista osób, które otrzymały dyplomy ukończenia Akademii Nauk Politycznych. Dyplomy
1946, rkp., masz. i druk., l., k.12

34. Wycinki prasowe dotyczące obchodów 30-lecia ANP. Zdjęcia budynku i wnętrz ANP w Warszawie.
Ok. 1939, 1945, druk., l., k.28
23 fotografie

35. Protokół z konferencji przedstawicieli organizacji politycznych w sprawie utworzenia Wyższej Szkoły Nauk Politycznych
1945, masz., l., k.4, 2 egz.

36. Korespondencja wychodząca
ANP w Warszawie - zob. Aneks 3
1945-1947, rkp. i masz., l., k.26

37. Korespondencja przychodząca
ANP w Warszawie - zob. Aneks 4
1945-1948, 1954, rkp. i masz., l., k.94

3. Działalność naukowo-organizacyjna i dydaktyczna w Oddz. Akademii Nauk Politycznych w Sopocie i w innych instytucjach

38. Skład osobowy senatu i grona nauczającego. Protokoły posiedzeń władz kolegialnych oddziału ANP w Sopocie oraz Zarządu Bratniej Pomocy Studentów ANP
1946-1947, rkp. i masz., l., k.29

39. Wypowiedź E.J.Reymana w sprawie programów nauczania i organizacji uczelni. Materiały dydaktyczne
1946-1947, rkp. i masz., l., k.20

40. Akt uroczystej inauguracji pierwszego roku akademickiego 1946/47 w oddziale dla Wybrzeża w Sopocie ANP w W-wie. Przemówienia ks. Ambrożego Dykiera. Wycinki prasowe
1946/47, rkp., masz. i druk., l., k.15

41. Materiały finansowe oddziału ANP w Sopocie
Wykaz ruchomości
1946-1947, rkp. i masz., l., k.15

42. Umowa dzierżawna pomiędzy Zarządem Miejskim w Sopocie a oddziałem ANP w Sopocie w sprawie użytkowania nieruchomości. Plany gmachu uczelni
1946, rkp. i masz., l. i sz., k.20

43. Zawiadomienia, zaświadczenia, zaproszenia oraz plakaty
1946-1947, masz. i druk., l., k.32

44. Wstęp do kwestionariusza dla byłych słuchaczy ANP i innych uczelni. Wynik ankiety przeprowadzonej wśród słuchaczy oddziału ANP
1947, rkp. i masz., l., k.6

45. Koło Szerzenia Kultury Etycznej i Estetycznej przy ANP w Sopocie
Statut. Lista członków założycieli. Notatki głównie dot. spraw organizacyjnych, projekty, programy
Ok. 1947, rkp. i masz., l. i sz., k.29

46. Korespondencja wychodząca E.J.Reymana jako rektora oddziału ANP w Sopocie
Zob. Aneks 5
1946-1947 i b.d., rkp. i masz., l., k.89

47. Korespondencja do E.J.Reymana jako rektora oddziału ANP w Sopocie
Zob. Aneks 6
1946-1947 i b.d., rkp. i masz., l., k.70

4. Materiały działalności organizacyjno-naukowej i społecznej poza IS i ANP

48. Wyższa Szkoła Prawno-Administracyjna w Radomiu
Program
Ok. 1947, masz., l., k.7

49. Projekty E.J.Reymana dot. organizacji instytucji społecznych i oświatowych m.in. Muzeum Pracy, Naukowy Instytut Społeczno-Gospodarczy oraz Instytut Wydawniczy Sztuki
1947-1948 i b.d., rkp. i masz., l., k.20

5. Praca urzędowa, wydawnicza i dydaktyczna

50. Państwowe Zjednoczenie Przemysłu Surogatów Kawowych i Namiastek Spożywczych
Sprawozdanie z prac. Wytyczne i wnioski organizacyjne. Biuletyny Informacyjne
1947-1949, masz. i powiel., l., k.97

51. J.w.
Korespondencja wychodząca
Zob. Aneks 7
1948-1949, masz., l., k.17

52. J.w.
Korespondencja przychodząca
Zob. Aneks 8
1948-1949, masz., l., k.15

53. Państwowy Bank Rolny
Sprawozdania z prac. Protokóły posiedzeń Komisji Organizacyjnej oraz wnioski organizacyjne
1949, rkp. i masz., l., k.85

54. J.w.
Zakres prac Banku Rolnego i Samodzielnego Referatu Obsługi Wydawniczej. Wykaz nabytków w Bibliotece Centralnej
1948, 1951, masz. i powiel., l., k.27

55. J.w.
Materiały szkolenia pracowników Banku Rolnego. Wykaz referatów wygłoszonych na seminarium Edmunda J.Reymana
1950, masz. i powiel., l., k.179

56. J.w.
Materiały szkolenia kontrolerów Spółdzielni Produkcyjnych oraz referentów Państwowych Gospodarstw Rolnych. Aneks dla uczestników kursu
1950, rkp. i masz., l., k.60

57. J.w.
Korespondencja wychodząca
Zob. Aneks 9
1949-1951, rkp. i masz., l., k.37

58. J.w.
Korespondencja przychodząca
Zob. Aneks 10
1949-1950, rkp. i masz., l., k.16

59. Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy
Projekty zasad organizacyjnych i metod pracy w Oddziale Druków Ulotnych, referat dot. spraw organizacyjnych. Sprawozdania z prac
1952-1953, rkp. i masz., l., k.16

60. Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy
Pisma E.J.Reymana do Dyrekcji Banku Rolnego w sprawach organizacyjnych
1952, rkp. i masz., l., k.7

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

1. Dokumenty biograficzne

61. Dyplomy, świadectwa i zaświadczenia
1902-1913, rkp., masz. i druk., l., k.20

62. Umowy o pracę E.J.Reymana z Instytutem Społecznym w Warszawie, Bankiem Rolnym i Biblioteką Publiczną m.st. Warszawy
1927, 1934, 1951-1952, masz. i powiel., l., k.9

63. Życiorys, przebieg pracy, ankieta personalna i rodzinna. Fotografie - 3
1944, ok. 1948 i b.d., rkp. i masz., l., k.74

64. Opinie o pracy E.J.Reymana na stanowisku Komisarza Oszczędnościowego Zjednoczenia Przemysłu Surogatów Kawowych i Namiastek Spożywczych oraz Doradcy Naukowego w Banku Rolnym
1949, 1951, masz., l., k.6

65. Adresy b. słuchaczy ANP w Sopocie i notatka pożegnalna. Wiersze okolicznościowe ku czci Edmunda Reymana
1945-1947, rkp. i masz., l., k.7

66. Zaproszenia, zaświadczenia
1945-1947, 1951, masz., druk., l., k.13

67. Podania o przywrócenie tytułu własności nieruchomości, zaświadczenia dot. wynagrodzenia za pracę. Umowy lokalowe
1945-1953, rkp. i masz., l., k.12

68. Notatki i dane o stanie zdrowia
Ok. 1951, 1952, rkp. i masz., l., k.8

2. Pamiętnikarstwo

69. Pół wieku w służbie prawdy, pracy, obowiązku i sprawiedliwości
1 wersja - brulion; cz. I-II
1953, rkp., l., k.1+223

70. J.w.
cz.III-IV
1953, rkp., l., k.160

71. J.w.
2 wersje - brudnopis; cz. I-IV
1953, rkp., l., k.61 - fragmenty

72. J.w.
1 wersja - czystopis; cz. I-II
1953, masz., l., k.130

73. J.w.
cz. III-IV
1953, masz., l., k.86

74. J.w.
2 wersja - czystopis; cz. I-II
1953, masz., l., k.144

75. J.w.
cz. III-IV
1953, masz., l., k.78

76. Ku lepszej szczęśliwszej przyszłości
cz. I. Odrodzenie człowieka, cz. II. Kult pracy, cz. III. Wizja pokoju powszechnego i doskonalszego ustroju świata
Ok. 1953, rkp. i masz., l., k.44, 3 egz.

77. Dziwacy
Ok. 1953, rkp. i masz., l., k.6

IV. KORESPONDENCJA

1. Wychodząca

78. Korespondencja wychodząca. Litery A-Z
Zob. Aneks 11
1934-1955 i b.d., rkp. i masz., l., k.158

79. Korespondencja przychodząca. Litery A-Z
Zob. Aneks 12
1935, 1944-1956, rkp. i masz., l., k.237

V. MATERIAŁY O TWÓRCY ZESPOŁU

80. Recenzje pamiętnika E.J.Reymana: Pół wieku w służbie prawdy, pracy, obowiązku i sprawiedliwości
Ok. 1953, rkp. i masz., l., k.9

81. Stanisław Srokowski: Memoriał złożony na ręce Instytutu Społecznego w przedmiocie ANP w W-wie
Fragment
Ok. 1945, masz., l., k.2

82. Opinia o działalności naukowo-organizacyjnej E.J.Reymana w Instytucie Społecznym
6 egz.
1948, masz., l., k.6

VI. MATERIAŁY OBCE

83. Referaty i szkice z dziedziny ekonomii, etyki i pedagogiki
1946-1949 i b.d., rkp. i masz., l. i sz., k.84

84. Materiały Stanisława Tarczyńskiego i Haliny Tarczyńskiej
Wspomnienia i życiorys S.Tarczyńskiego zamieszczone w prasie zagranicznej w związku z jego zgonem; wycinki prasowe; fotografie; programy występów Haliny Tarczyńskiej
1908, ok. 1949, 1950, 1952, rkp., masz. i druk., l. i sz., k.24

A n e k s 1

J. 25. Instytut Społeczny. Korespondencja wychodząca

Izba Przemysłowo-Handlowa w W-wie
1948, l.1

Ministerstwo Administracji Publicznej
1945, 1947-1948, l.4

Ministerstwo Oświaty
1946-1947, l.4

Niżyński Franciszek
1948, l.1

Raczyński Teodozjusz
1947, l.1

Zarząd Miejski w Warszawie
1945, l.1

List od osoby nierozpoznanej
1948, l.1

A n e k s 2

J. 26. Instytut Społeczny. Korespondencja przychodząca

Babich Bronisława
1947, l.1

Instytut Społeczny, Zarząd
1946-1947, l.4

Izba Przemysłowo-Handlowa w W-wie
1947, l.1

Miejska Szkoła Zawodowa im. M.Konarskiego
B.d., l.1

Ministerstwo Administracji Publicznej, Dep. Polityczny
1948, l.1

Ministerstwo Oświaty
1946, l.1

Narbutt-Mościcka Maria
1945, l.1

Raczyński Teodozjusz
1947, l.1

Zarząd Miejski m.st. W-wy
1948, l.1

Listy nierozpoznane
1948, l.3

A n e k s 3

J. 36. Akademia Nauk Politycznych w Warszawie. Korespondencja wychodząca

Jabłoński Henryk
1946, l.1

Ministerstwo Administracji Publicznej
B.d., l.1

Ministerstwo Oświaty
1945-1947, l.12

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej
1945, l.1

Ministerstwo Skarbu
1945, l.1

Ministerstwo Sprawiedliwości
1945, l.1

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
1946, l.1

Prezes Rady Ministrów
1946, l.1

Ubezpieczalnia Społeczna w Warszawie
1946, l.1

Uniwersytet we Wrocławiu, Rektor
B.d., l.1

Listy nierozpoznane
1947, b.d., l.4

A n e k s 4

J. 37. Akademia Nauk Politycznych w Warszawie. Korespondencja przychodząca.

Akademia Nauk Politycznych, Bratnia Pomoc
1946, l.1

Budny-Tuchołka Elżbieta
1954, l.1

Dubieński Aleksander
1946, l.1

Duszpasterstwo Akademickie, sekretariat
1946, l.1

Gniazdowski Michał
1945-1946, l.5

Golemo Jan
1946, l.1

Instytut Społeczny
1948, l.1

Komarnicki Wacław
1947, l.1

Komunalna Kasa Oszczędności pow. warszawskiego w W-wie
1946, l.1

Konsul Generalny Rzeczpospolitej Polskiej w Sztokholmie
1949, l.1

Lipka Mieczysław
1945, l.1

Loth Jerzy
1946, l.1

Michalski Stanisław
1947, l.1

Ministerstwo Administracji Publicznej
1945-1946, l.2

Ministerstwo Oświaty
1945-1946, l.16

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej
1945, l.1

Ministerstwo Skarbu
1945-1947, l.4

Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Departament Prasy i Informacji
1946, l.1

Ministerstwo Żeglugi i Handlu Zagranicznego, Dep. Ekonomiczny
1946, l.1

Mościcki Henryk
1945-1946, l.3

Okulicz Stanisław
1945, l.1

Pajewski Janusz
1946, l.1

Pieńkowski Stanisław
1946, l.1

Politechnika Gdańska
1945, l.1

Polska Akademia Umiejętności, Prezes
1945, l.1

Polska Partia Socjalistyczna, Sekretarz
1946, l.2

Polskie Poselstwo w Ameryce Północnej, Referat dla Spraw Oświatowych
1946, l.1

Prezydent m. Szczecina
1946, l.2

Prezydium Rady Ministrów
1946, l.2

Rymler Karol
1948, l.1

Sworakowski Witold
1947, l.1

Szpilewski Mikołaj
1946, 1949, l.2

Śliwowski J.
1946, l.1

Uniwersytet i Politechnika we Wrocławiu, Rektor i senat
1945, l.1

Uniwersytet Poznański, Rektor i senat
1945, l.1

Uniwersytet Warszawski, Rektor
1946, l.1

Waskowski
1945, l.1

Wierzchowski Władysław
1945, l.1

Wojtowicz Michał
1946, l.1

Wycinkiewicz Stanisław
1945, l.1

Wypka Ludwik
1946, l.1

Wyższa Szkoła Dziennikarska
1945, 1.1

Zarankiewicz Stefan
1947, 1.2

Zarząd Miejski w Szczecinie
1946, 1.2

Żółtaszek Józef
1946, 1.1

Listy od osób nierozpoznanych
1945-1946, 1.7

Aneks 5

J. 46. Akademia Nauk Politycznych w Sopocie. Korespondencja wychodząca

Akademia Nauk Politycznych w Sopocie, Sekretariat
1946, 1.1

Akademia Nauk Politycznych w Sopocie, V-prezes kuratorium ANP w Sopocie
1946, 1.1

Akademia Nauk Politycznych w Sopocie, pracownicy naukowi
1946, 1.2

Akademia Nauk Politycznych w Sopocie, Zarząd Bratniej Pomocy
1946, 1.1

Darowski Ludwik
B.d., 1.1

Delegatura Rządu
B.d., 1.1

Drozdowski Henryk
1947, 1.1

Gdańska Dyrekcja Odbudowy
1946-1947, 1.3

Instytut Społeczny, Zarząd
1947, 1.1

Komisja Związków Zawodowych w Gdańsku
1947, 1.1

Komunalna Kasa Oszczędności w Sopocie
1947, 1.1

Ministerstwo Administracji Publicznej
1946, 1.1

Ministerstwo Odbudowy
1947, 1.2

Ministerstwo Oświaty
1946-1947, 1.2

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej
1946, 1.1

"Odrodzenie" Tygodnik
1947, 1.1

Okręgowy Urząd Likwidacyjny
1946, 1.1

Prezydent m. Szczecina
1946, 1.2

Prezydent m. Sopotu
1947, 1.2

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Sopocie
1946-1947, 1.4

Prokurator Sądu Okręgowego w Warszawie
1947, 1.3

Rada Szkół Wyższych w Warszawie
1947, 1.1

Rola-Żymierski Michał, Marszałek Polski
1947, 1.1

Tymczasowy Zarząd Państwowy w Sopocie
1946, 1.1

Wojewódzka Rada Narodowa w Gdańsku
1947, 1.1

Wyższa Szkoła Handlu Morskiego, Rektorat
1947, 1.1

Listy od osób nierozpoznanych
1946-1947, 1.5

Aneks 6

J. 47. Akademia Nauk Politycznych w Sopocie. Korespondencja przychodząca

Akademia Nauk Politycznych w Sopocie, Bratnia Pomoc
1946, 1.3

Bartnicki Jerzy
1947, 1.1

Bertoni Karol
1946, 1.1

Dąbrowski i Jankowski
1946, 1.1

Dorejko H.
1947, 1.1

Instytut Społeczny
1947, 1.2

Kieliński Stanisław
1947, 1.1

Konsulat Francji w Gdańsku
1947, 1.4

Kuratorium Oddziału dla Wybrzeża w Sopocie
1946, 1.1

Kuratorium Okręgu Szkolnego Gdańskiego w Sopocie
1947, 1.2

Lisiecki Stanisław
1945, 1.1

Makowski
B.d., 1.1

Międzynarodowe Targi w Gdańsku
1947, 1.1

Miejska Rada Narodowa w Sopocie, Przewodniczący
1946-1947, 1.3

Ministerstwo Odbudowy
1947, 1.1

Ministerstwo Skarbu
1946, 1.1

Prezydium Gdańskiej Woj. Rady Narodowej
1947, 1.1

Prezydent m. Gdyni
1946, 1.1

Raczyński K.
1946-1947, 1.2

Sędzia Okręgowy w Gdańsku
1947, 1 wezwanie

Steczkowski
1946, 1.1

Université de Paris, Institut Français en Pologne
1947, 1.1

Uniwersytet Jagielloński, Rektor
1946, 1.1

Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu, Rektor, Sekretariat
1946, 1.2

Uniwersytet Warszawski, Rektor i senat
1946, 1.1

Wojewoda Gdański
1946-1947, 1.3

Wyciszkiewicz Stanisław
1945, 1.1

Wyższa Szkoła Handlu Morskiego w Gdyni
1947, 1.4

Zarząd Miejski m. Sopotu
1946-1947, 1.3

Ziembiński Kazimierz
1946, 1.1

Związek Rewizyjny Spółdzielni, Okręg Gdańsk
1947, 1.1

Listy od osób nierozpoznanych
1946-1947, b.d., 1.9

A n e k s 7

J. 51. Państwowe Zjednoczenie Przemysłu Surogatów Kawowych i Namiastek Spożywczych. Korespondencja wychodząca

Dolnośląska Delegatura Biura Kontroli przy Radzie Państwa
1949, 1.2

Dyrekcja Fabryk oraz Komisje Oszczędnościowo-Usprawniające i Delegaci Oszczędnościowi
1949, 1.1

Główny Inspektor Kontroli
1949, 1.1

Komisarz Generalny Oszczędnościowy przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu
1949, 1.1

Komisarz Oszczędnościowy Centralnego Zarządu Przemysłu Spożywczego
1948, 1.1

Zjednoczenie Przemysłu Surogatów Kawowych i Namiastek Spożywczych
1947-1949, 1.5

A n e k s 8

J. 52. Państwowe Zjednoczenie Przemysłu Surogatów Kawowych i Namiastek Spożywczych. Korespondencja przychodząca do E.J.Reymana

Ministerstwo Przemysłu i Handlu, Generalny Komisarz Oszczędnościowy
1948, 1.2

Zjednoczenie Przemysłu Cukrowniczego
1948, 1.1

Zjednoczenie Przemysłu Surogatów Kawowych i Namiastek Spożywczych
1948, 1.1

Zjednoczenie Przemysłu Surogatów Kawowych i Namiastek Spożywczych, Dyrektor handlowy
1949, 1.1

Aneks 9

J. 57. Państwowy Bank Rolny. Korespondencja wychodząca

Państwowy Bank Rolny, Dyrektor
1949, 1951, 1.15

Państwowy Bank Rolny, Sekretarz Generalny
1951, 1.1

Państwowy Bank Rolny, Wydział Centralny
1950-1951, 1.3

Państwowy Bank Rolny, Wydział Gospodarczy
1949, 1.1

Państwowy Bank Rolny, Wydział Personalny
1950-1951, 1.8

Państwowy Bank Rolny, Związek Zawodowy Pracowników Finansowych
1949, 1951, 1.2

List od osoby nierozpoznanej
B.d., 1.1

Aneks 10

J. 58. Państwowy Bank Rolny. Korespondencja przychodząca do E.J.Reymana

Państwowy Bank Rolny, Instytucja Centralna
1949, 1.5

Państwowy Bank Rolny, Dział Szkolenia Zawodowego
1951, 1.1

Państwowy Bank Rolny, Wydział Organizacyjny
1949-1950, 1.3

Państwowy Bank Rolny, Wydział Personalny
1950-1951, 1.5

Związek Zawodowy Pracowników Bankowych, oddział przy PBR
1949, 1.2

Aneks 11

J. 78. Korespondencja wychodząca. Litery A-Z

Bank Inwestycyjny, Dyrekcja
1951, 1.1

Biblioteka Narodowa
1951, 1.1

Bystroń Karol
1950, 1.1

Centralny Urząd Planowania
1948, 1.1

CZPPr. Dyrekcja
1951, 1.1

Dom Wypoczynkowy "Rejonówka"
1948, 1.1

Fundusz Wczasów Pracowniczych
1950, 1.1

Główny Instytut Pracy, Dyrekcja
1951, 1.1

Gutt Romuald
1943, 1.1

Inspektorowie szkolni
B.d., 1.1

Instytut Budownictwa Mieszkaniowego
1951, 1.1

Izba Handlowo-Przemysłowa w Warszawie
1945, 1.1

Izba Handlowo-Przemysłowa w Szczecinie
1947, 1.2

Izba Przemysłowo-Handlowa, wydział Koordynacji
1948, 1.1

Kasa im. Mianowskiego, Prezydium
1948, 1.2

Komisja Mieszkaniowa
1946, 1.1

Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego
1945, 1.2

Lehoczky Zygmunt
1954, 1.1

Makarczyk Zbigniew
1934, 1.1

Meyczkoff Jadwiga
1944, 1.1

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne
1953, 1.1

Miłobędzki Tadeusz
B.d., 1.1

Ministerstwo Budownictwa, Dep. Finansowy
1951, 1.1

Ministerstwo Informacji i Propagandy
1946, 1.1

Ministerstwo Kultury i Sztuki
1946, 1949, 1.2

Ministerstwo Oświecenia Publicznego
1945, 1.1

Ministerstwo Skarbu
1949, 1951, 1.3

Ministerstwo Zdrowia
1948, b.d., 1.2

Niżyński Franciszek
1948, 1.1

Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy
B.d., 1.1

Pasieczny Marian
1952, 1.1

Paszkowski Lech
1952, 1.4

Polskie Radio
B.d., 1.1

Prezydium Rady Ministrów
1946, 1.1

Stawski Jerzy
B.d., 1.1

Stawski Józef
B.d., 1.1

Stecki
1952, 1.1

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
1947, 1.1

Tarczyńska-Mleczko Cecylia
1934, 1.1

Tarczyński Stanisław
1910-1952, 1.16

Towarzystwo Naukowe Warszawskie, Prezydium
1948-1949, 1.3

Ubezpieczalnia Społeczna
1949, 1.1

Weborowa Irena
1949, 1.1

Zarząd Miejski
1946, 1.1

Związek Inwalidów Pracy
1954, 1.1

Związek Zawodowy Pracowników Finansowych
1950, 1.1

Życie Nauki
1946, 1.1

"Życie Warszawy"
1948, 1.1

Listy od osób nierozpoznanych
1945-1955, b.d., 1.32

A n e k s 12

J. 79. Korespondencja przychodząca

Barańska Halina
1951, 1.1

Bertoni Charles
B.d., 1.1

Broszkiewicz L.Tadeusz
1945, 1.1

Bujakowski E.
1949, 1.1

Centralny Urząd Planowania
1948, 1.1

Chromiński Antoni
1946, 1.3

Denel Ewa
1945-1947, 1.8

Dziewulska Alina
1944-1949, 1.3

Folta Władysław
1946, 1.2

Freytagowa Zofia
1945-1957, 1.13

Główny Instytut Pracy
1951, 1.1

Gniazdowska Krystyna
1946, 1.1

Gniazdowski Michał
1945, 1.1

Gorzkowska Anna
1955, 1.3

Gruszkowa M.
1945-1946, 1.2

Helsztyński Stanisław
1945, 1.1

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie
1945, 1.1

Jachimowiczowa Maria
1945, 1.1

Jasiński Józef
1947, 1.2

Kenig-Bierkowska Irena
1946, 1.1

Kicińska Ewa
1947, 1.1

Klarner Czesław
1944, 1.1

Komarnicki Wacław
1946, 1.2

Komitet Słowiański w Polsce, Prezydium
1946, 1.1

Kulesza J.
1947, 1.1

Kwieciński Janusz
1945, 1.1

Lehoczky Zygmunt
1949-1954, 1.3

Lelińska Krystyna
1947, 1.1

Miętkowska-Kasperska Krystyna
1945-1946, 1.5

Ministère des Affaires Etrangères
Direction Generale des Relations Culturelles
1947, 1.1

Mleczko Wincenty
1935, 1.1

Młynarczyk Jan
B.d., 1.1

Mościcka-Narbutt Maria
1946, 1.1

Niczewski Tadeusz
1946, 1.1

Pajewski Janusz
1945, 1.1

Pasieczny Marian
1952, 1.2

Paszkowski Lech
1952, 1.2

Pawłowski K.
1947-1948, 1.2

Piętka Henryk
1947, 1.1

Poklewska-Koziełł Barbara
1945, 1.3

Prezydium Rady Ministrów
1946, 1.1

Raczyński Teodozjusz
1945, 1.2

Roman Leonia
1949, 1.13

Stawski Józef
1952-1953, 1.3

Szaniawski Józef
1954-1955, 1.3

Szatkowska Julia
1945, b.d., 1.2

Szczęsna Irena
1948, 1.2

Szmigielski Jan
1946, 1.1

Śliwowski Jerzy
1947, 1.1

Tarczyńska-Mleczko Cecylia
1934, 1.2

Tarczyński Stanisław
1947-1949 i b.d., 5 l.

Targowska Jadwiga
1950, 1.1

Taylor Edward, Edmund
1947, 1.1

Towarzystwo Naukowe Warszawskie
1949, 1.1

Tymieniecki Kazimierz
1944, 1.1

Wąsowicz Helena i Henryk
1956, 1.1

Weborowa Irena
1949, 1.1

Węgrzecka Maria
1945-1948 i b.d., 1.16

Wyrzykowska Halina
1945-1956, 1.4

Wyszyńska Wanda
1947, 1.1

Zakład im. Ossolińskich
1954, 1.1

Zakrzewski J.
1945, 1.1

Związek Inwalidów Pracy w Polsce, oddz. w Warszawie
1954, 1.2

Żółcińska Renia
B.d., 1.1

"Życie Nauki"
1946, 1.5

Listy od osób nierozpoznanych
1944-1947, 1950, 1954, 1956 i b.d., 1.18

Maria Wrzoskowa
Warszawa

MATERIAŁY STANISŁAWA TYNCA

Stanisław Tync urodził się 7 czerwca 1889 r. w Rzepienniku Strzyżewskim pow. Gorlice w rodzinie nauczycielskiej, jako syn Bolesława i Antoniny z Dzikiewiczów. Do gimnazjum uczęszczał w Krakowie, gdzie uzyskał świadectwo dojrzałości w 1907 r. Studia uniwersyteckie odbywał na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego pod kierunkiem prof. prof. St.Tarnowskiego, I.Chrzanowskiego, St.Windakiewicza. Po uzyskaniu dyplomu w 1912 r. objął posadę nauczyciela gimnazjalnego w Krakowie. Następnie uczył w Pińczowie i Warszawie, a od 1920 w państwowym gimnazjum męskim w Toruniu. W 1913 r. złożył w Krakowie państwowy egzamin nauczycielski. Pracę dydaktyczną podjętą w 1912 r. prowadził nieprzerwanie aż do chwili przejścia na emeryturę w 1960 r. W 1925 r. powołany został na dyrektora Państwowego Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Toruniu.

Równocześnie, z pracą zawodową prowadził studia nad historią szkolnictwa i wychowania. Rezultatem tych prac było uzyskanie w 1923 r. stopnia doktora filozofii na podstawie pracy: Nauka moralna w szkołach Komisji Edukacji Narodowej.

Praca ta uzyskała nagrodę Wydziału II Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W 1920 r. powołany został na członka korespondenta, a w 1922 r. na członka zwyczajnego Komisji do Badań Dziejów Wychowania i Szkolnictwa w Polsce. W 1928 r. został członkiem czynnym Naukowego Towarzystwa Pedagogicznego, a w 1930 r. członkiem Komisji do Dziejów Oświaty i Szkolnictwa w Polsce Polskiej Akademii Umiejętności. Był także członkiem Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

W 1928 r. habilitował się z historii wychowania na Uniwersytecie Jagiellońskim. W r. 1931 powołany został na docenta historii wychowania na Wydz. Humanistycznym Uniwersytetu Poznańskiego. W 1930 r. uzyskał stypendium z Funduszu Kultury Narodowej i wyjechał na studia zagraniczne do Paryża, Berlina, Lipska zajmując się głównie dziejami wychowania, pedagogiką francuską XVIII w. i neohumanizmem w Niemczech.

W okresie okupacji brał udział w tajnym nauczaniu na terenie Kazimierzy Wielkiej w woj. kieleckim, prowadząc jako kierownik i nauczyciel komplety gimnazjalne i licealne.

Od grudnia 1945 r. objął stanowisko profesora nadzwyczajnego pedagogiki na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Nominację na profesora nadzwyczajnego otrzymał w grudniu 1946 r., a na profesora zwyczajnego w lipcu 1956 r. Od września 1952 r. kierował katedrą Pedagogiki na Wydz. Historyczno-Filozoficznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Brał czynny udział w życiu i pracach towarzystw naukowych. W czerwcu 1946 r. powołany został na członka zwyczajnego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a w lutym 1947 r. na członka zwyczajnego Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego.

Twórczością naukowo-badawczą objął problematykę związaną z historią szkolnictwa i oświaty, zajmując się głównie badaniami nad szkolnictwem Prus Królewskich, a szczególnie dziejami gimnazjum w Toruniu. Po 1945 r. podjął studia nad szkolnictwem śląskim. Prowadził również badania nad dziejami szkolnictwa polskiego w okresie renesansu, szkolnictwa różnowierczego w dobie reformacji oraz szkolnictwa polskiego w latach działalności Komisji Edukacji Narodowej. W ostatnich latach swego życia zajął się dziejami pedagogiki i szkolnictwa okresu pozytywizmu, a w szczególności działalnością Adolfa Dygasińskiego.

Zmarł 29 stycznia 1964 r. we Wrocławiu.

Materiały St.Tynca zakupione zostały do Archiwum PAN w czerwcu 1964 r. od jego żony Marii. Rozmiar spuścizny wynosi 2,25 mb. W wyniku porządkowania materiały podzielone zostały na 155 jednostek.

Prace nad uporządkowaniem materiałów spuścizny przeprowadzone zostały w ciągu 1973 r. przez autorkę niniejszego opracowania przy współudziale Ł.Litwowej.

W pierwszej fazie prac porządkowych przeprowadzono szczegółową segregację akt oraz ich klasyfikację. Wynikiem tych prac było utworzenie 6 zasadniczych grup.

Do pierwszej grupy włączono materiały twórczości naukowej wyodrębniając w nich: opracowania naukowe, wykłady, recenzje i opinie, materiały warsztatowe.

W opracowaniach naukowych znajdują się maszynopisy i rękopisy prac źródłowych, monografii, artykułów i referatów. Materiały tej podgrupy ułożone zostały tematycznie. Otwierają ją opracowania związane z historią szkolnictwa toruńskiego, głównie dziejami gimnazjum toruńskiego w latach 1568-1793. Na uwagę zasługuje przygotowana do druku, nieopublikowana "Matrykuła gimnazjum toruńskiego". Jest to odpis maszynowy matrykuły w jęz. łacińskim oraz notatki St.Tynca związane z przygotowaniem tekstu do wydania. Z historią szkolnictwa śląskiego i toruńskiego w okresie humanizmu związana jest monografia i referat o Ulryku Schoberze - humaniście śląskim i działaczu kulturalnym toruńskim. Następną częścią podgrupy są opracowania związane z dziejami szkolnictwa różnowierczego w Polsce w XVI i XVII w.,szczególnie szkół ariańskich w Rakowie i Lesznie. Kilkanaście pozycji stanowi odbicie zainteresowań twórcy spuścizny skierowanych ku dziejom szkolnictwa i oświaty w okresie działalności Komisji Edukacji Narodowej. Podgrupę opracowań naukowych zamyka kilka krótkich pozycji z zakresu pedagogiki oraz opracowane przez St. Tynca teksty haseł do Polskiego Słownika Biograficznego.

Obszerną podgrupę stanowią teksty i notatki do wykładów wygłoszonych przez twórcę spuścizny w latach 1946-1960 na Wydziale Historyczno-Filozoficznym Uniwersytetu Wrocławskiego, w Instytucie Nauk Społecznych oraz na kursach dokształcających dla nauczycieli.

Podgrupa recenzji i opinii obejmuje recenzje dot. prac wydanych drukiem,następnie prac przeznaczonych do druku oraz liczne opinie związane z nadawaniem stopni naukowych lub powoływaniem na członków towarzystw naukowych. Ujęte są one zbiorowo w trzech jednostkach; do jednej z nich opracowano szczegółowy aneks. W podgrupie tej umieszczone zostało wspom-

nienie pośmiertne o Zygmuncie Kukulskim napisane przez St. Tynca w 1946 r.

Bogato reprezentowane są w spuściźnie materiały warsztatowe. Zawierają one zebrane przez twórcę spuścizny bibliografie, notatki z literatury, odpisy i wypisy z dokumentów i rękopisów głównie Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego. Omawiane materiały odnoszą się do historii szkolnictwa i oświaty w Polsce w okresie średniowiecza, renesansu, reformacji, a przede wszystkim do historii arian w Polsce. W dużej części dotyczą też historii szkolnictwa toruńskiego, śląskiego, dziejów oświaty i kultury m. Wrocławia, historii szkolnictwa w dobie Komisji Edukacji Narodowej. W związku z planem opracowania monografii o Adolfie Dygasińskim jako pedagogu, twórca spuścizny zebrał bogatą bibliografię i dużą partię notatek odnoszących się do osoby pisarza oraz do historii edukacji w okresie pozytywizmu. W omawianej podgrupie znajduje się ponadto bogata bibliografia literatury pedagogicznej oraz partia notatek i wypisów z literatury pedagogicznej.

Druga grupa to materiały działalności naukowej, organizacyjno-dydaktycznej i wydawniczej. Odnoszą się one do działalności St. Tynca w Naukowym Towarzystwie Pedagogicznym, głównie w Komisji Historii i Wychowania. Są to właściwie materiały organizacyjne i sprawozdawcze z pierwszego okresu działalności Towarzystwa i jego Komisji w latach 1929/1930 oraz po jego reaktywowaniu w 1945 r.

Materiały działalności dydaktycznej związane są z prowadzeniem seminarium magisterskiego i doktorskiego z zakresu

pedagogiki na Uniwersytecie Wrocławskim. Są to protokóły z zebrań seminaryjnych, listy obecności, tematy badań i prac magisterskich, jedna praca magisterska i jedna doktorska. Druga partia materiałów dydaktycznych zawiera projekty programów nauczania w szkołach pedagogicznych i programy nauczania języka polskiego w 8-kl. szkole podstawowej.

Trzecia grupa składa się z materiałów biograficznych twórcy spuścizny, z których wymienić należy: autożyciorysy i bibliografie prac własnych, zachowane prawie w komplecie świadectwa szkolne, dyplomy i zaświadczenia uniwersyteckie, dokumenty, powołania i nominacje związane z pracą zawodową z lat 1912-1929, 1945-1960.

Obszerna korespondencja naukowa stanowi czwartą grupę zespołu. Podzielona w trakcie porządkowania na wychodzącą i wpływającą ułożona została następnie alfabetycznie według adresatów i nadawców. Nazwiska korespondentów uwidocznione są w załączonym do inwentarza aneksie. Obejmuje on nazwiska znanych historyków szkolnictwa i kultury jak: H. Barycza, L. Chmaja, J. Hulewicza, Ł. Kurdybachy, B. Suchodolskiego, S. Truchima i innych. Część korespondencji wychodzącej ze względu na brak adresatów została ułożona chronologicznie.

W części piątej zatytułowanej: materiały o twórcy spuścizny umieszczono: opinie i recenzje dot. podręcznika: Mowa polska, opracowanego przez S. Rosponda i St. Tynca oraz kondolencje nadesłane po śmierci St. Tynca jego żonie Marii.

Grupa szósta zawiera materiały rodzinne i obce. W materiałach rodzinnych znajduje się korespondencja rodzinna: listy Marii Tyncowej żony Stanisława, jego brata Władysława, jego siostry Jadwigi i dalszych krewnych.

Materiały obce obejmują prace Zygmunta Kukulskiego, przesłane w r. 1949 St.Tyncowi przez Zofię Kukulską żonę Zygmunta. Jest to rękopis pracy pt. "Przyszłość w szkole" oraz kilka mniejszych opracowań napisanych przez Z.Kukulskiego w ostatnich latach jego życia /1940-1944/ spędzonych na emigracji w Anglii.

Materiały Stanisława Tynca otrzymały w Archiwum PAN sygnaturę III - 138. Inwentarz uzupełnia 6 aneksów.

ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA

1. Materiały St.Tynca,Archiwum PAN. III - 138: j.134,135, 136
2. Minerwa Polska, Archiwum PAN I-8 p.V
3. Czy wiesz kto to jest ? pod red. S.Łozy, Warszawa 1938, s.762
4. Tygodnik Powszechny, 18: 1964 nr 8
5. Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, t.XI, Warszawa 1968, s.752

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI

	Pozycja inwentarza	
I. Materiały twórczości naukowej		1-106
1. Prace i artykuły	1 - 39	
2. Wykłady	40 - 64	
3. Recenzje i opinie	65 - 71	
4. Materiały warsztatowe	72-106	

II. Materiały działalności naukowo-organizacyjnej, dydaktycznej i wydawniczej		107-132
1. Działalność naukowo-organizacyjna	107-118	
2. Działalność dydaktyczna	119-130	
3. Działalność wydawnicza	131-133	
III. Materiały biograficzne		134-140
IV. Korespondencja		141-150
1. Wychodząca	141-143	
2. Wpływająca	144-150	
V. Materiały o twórcy spuścizny		151-152
VI. Materiały rodzinne i obce		153-155
1. Materiały rodzinne	153	
2. Materiały obce	154-155	

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

1. Prace i artykuły

1. Dzieje gimnazjum toruńskiego /1568-1793/
   Opracowanie
   Przed 1939, rkp., druk., l., k.273
2. Toruńska szkoła polska dla Niemców /1568-1793/
   Artykuł
   1952, rkp., l., k.76
3. J.w.
   Artykuł
   1952, I egz., masz., l., k.128

4. Toruńska szkoła polska dla Niemców /1568-1793/
   Artykuł
   1952, II egz., masz., l., k.128
5. Dzieje gimnazjum w Toruniu
   Artykuł
   B.d., masz., l., k.27
6. Naukowa korespondencja rektora toruńskiego Piotra Jaenichena
   Fragmenty artykułu
   Ok. 1954, rkp., masz., l., k.48
7. Matrykuła Gimnazjum Toruńskiego
   Odpis tekstu matrykuły w jęz. łac.
   Po 1946, masz., l., k.273
8. J.w.
   Odpis tekstu matrykuły w jęz łac. /c.d./
   Po 1946, masz., l., k.286 /od 274-559/
9. J.w.
   Notatki Stanisława Tynca
   Po 1946, rkp., l., k.457 + k.45
10. Ulryk Schober, humanista śląski XVI w., poeta nowołaciński i działacz szkolny w Prusiech Królewskich
    Referat /Sprawozdanie PAU, 1952, nr 6/
    1952, masz., druk., l., k.7
11. Ulryk Schober, humanista śląski XVI w.
    Artykuł
    B.d., rkp., l., k.43
12. Ślązak Ulryk Schober, konrektor i działacz kulturalny toruński /1559-1598/
    Opracowanie
    Ok. 1960, rkp., l., k.209
13. J.w.
    1960, I egz. masz., l., k.394
14. J.w.
    /brak s.15-ej przypisów i 3 ostatnich stron tekstu/
    1960, II egz. masz., l., k.390

15. Zarys dziejów Wyższej Szkoły Braci Polskich w Rakowie /1602-1638/
    Artykuł i notatki. Na odwrociu kart masz. pracy Pauliny Brodkówny: Wychowawcze znaczenie pracy na terenie Domu Dziecka, oraz fragment masz. pracy w jęz. ang. o twórczości Johna Drydena.
    1954, rkp. i masz., l., k.127
16. J.w.
    Artykuł oraz streszczenie
    1954, masz., l., k.104 + k.5
17. Szkoła w Lesznie w okresie Renesansu /1555-1656/
    Praca w 3 egz. oraz recenzje
    Ok. 1956, rkp., masz., l., k.179
18. Teatr polskich szkół różnowierczych
    Uwagi o programie badań, artykuł, konspekt pracy, korespondencja
    1951-1960, rkp., masz. i druk., l. i sz., k.48
19. Głos z Prus Królewskich /z r. 1596/ w obronie Konfederacji Warszawskiej i tolerancji religijnej
    Artykuł
    Po 1946, rkp. i masz., l., k.57
20. Komisja Edukacji Narodowej - wybór źródeł
    Plan pracy, uwagi i uzupełnienia
    Przed 1954, rkp., l., k.126
21. J.w.
    Wstęp
    Przed 1954, rkp. fragm. i masz., l., k.58
22. J.w.
    Fragmenty tekstów źródłowych
    1954, rkp. i masz., l., k.181
23. J.w.
    1954, masz., l., k.207
24. J.w.
    Przypisy i indeks
    Przed 1954, rkp., l., k.174

25. Komisja Edukacji Narodowej - wybór źródeł
Korespondencja i recenzje wydawnicze
1952-1954, masz. i rkp., l., k.43

26. Komisja Edukacji Narodowej - Dzieło Oświecenia
Referat wygłoszony w 1959 r. na Akademii 1-Majowej Uniwersytetu Wrocławskiego
1959, 3 egz., rkp. i masz., l., k.92

27. Instrukcja i edukacja moralna w szkołach Komisji Edukacji Narodowej
Artykuł
B.d., masz., l., k.21

28. Korespondencja Jana Śnisdeckiego
Listy z Krakowa z 1787-1807 r., t.II.
/do druku przygotowali M.Chamcówna i St.Tync/
Przedmowa i teksty źródłowe
1954, masz. i rkp., l., k.82

29. Pijarzy a sprawa włościańska
Artykuł i streszczenie
Po 1945, rkp., l., k.60 + 2

30. Antoni Popławski. Pisma pedagogiczne w oprac. St.Tynca
Wstęp i przypisy
1956, rkp., l., k.164

31. J.w.
J.w.
1956, masz., l., k.153

32. J.w.
Teksty pism A.P. cz.I
1957, masz., l., k.217

33. J.w.
J.w. cz.II
1957, masz., l., k.260 /od 218-477/

34. J.w.
Recenzje wydawnicze, korespondencja oraz notatki autora dotyczące uwag recenzentów
1953-1956, masz. i rkp., l., k.54

35. Podstawy i zasady pedagogiki Polski Ludowej
Referat
Po 1945, masz., l., k.48

36. Rola historii wychowania w podnoszeniu kultury pedagogicznej nauczycieli
Artykuł
Po 1946, 2 egz. masz., l., k.58

37. Źródła do dziejów wychowania w Polsce /Odrodzenie: programy szkolne i publicystyka pedagogiczna/
Konspekt do II t. wydawnictwa
1954, masz., l., k.22

38. Drobne artykuły z zakresu pedagogiki i historii szkolnictwa
Zob. Aneks 1
Po 1945, masz. i masz.powiel., l., k.93

39. Polski Słownik Biograficzny
Artykuły oraz korespondencja
Zob. Aneks 2
1948-1962, rkp., masz. i druk., l., k.103

2. W y k ł a d y

40. Pedagogika ogólna
Wykład - tekst
1946-1947, rkp., l., k.152

41. Pedagogika zawodowa
Wykład na Wyższym Kursie dla nauczycieli szkół zawodowych
1947, rkp., l., k.98

42. Elementy nauk pedagogicznych
Wykład - notatki
Po 1946, rkp., l., k.18

43. Współczesne kierunki pedagogiki
Wykład - tekst
1947-1948, rkp., l., k.144

44. Historyczne podstawy pedagogiki polskiej
Wykład - notatki
Po 1946, rkp., l., k.118

45. Literatura pedagogiczna Oświecenia
Wykład - notatki
B.d., rkp., l., k.223

46. Historia wychowania
Wykład - tekst, notatki, wypisy
Po 1957, rkp., l., k.143

47. Wychowanie charakteru
Wykład - notatki
Po 1946, rkp., l., k.162

48. Polski charakter narodowy
Wykład - tekst oraz notatki z literatury
Część I
Po 1946, rkp., l., k.418

49. J.w.
Wykład - notatki własne oraz z literatury. Część II
Po 1946, rkp., l., k.440 /od 419-858/

50. Współczesne kierunki wychowania
Wykład - notatki
1947/48, rkp., l., k.8

51. Wychowawcze zadania szkoły
Wykład - tekst, notatki
1947, rkp., l., k.179

52. Wychowanie w środowisku domowym
Wykład - fragmenty tekstu
Ok. 1947-1948, rkp., l., k.281

53. Rodzina jako siła wychowawcza
Wykład - tekst
B.d., rkp., l., k.38

54. Zagadnienia karności
Wykład - tekst
1949-1950, rkp., l., k.289

55. Kościuszko wychowawcą narodu polskiego
Wykład - fragmenty tekstu
B.d., rkp., l., k.7

56. Wychowanie i szkolnictwo w Rosji sowieckiej
Wykład - tekst
1948, rkp., l., k.37

57. Dydaktyka ogólna. Wybrane zagadnienia z dydaktyki ogólnej
Wykład - tekst
1948-1949, rkp., l., k.228

58. Psychologia
Wykład - notatki
Po 1946, rkp., l., k.12

59. Socjologia
Wykład - notatki
B.d., rkp., l., k.15

60. Ustawodawstwo szkolne
Wykład - tekst
Po 1949, rkp., l., k.81

61. Co to jest naród /O istocie narodu/
Wykład - tekst
Po 1946, rkp. i masz., l., k.23 + k.34

62. Wykłady na temat organizacji szkolnictwa w Polsce po odzyskaniu niepodległości
Ok. 1940-1945, rkp., l., k.63

63. Pierwiastki wychowawcze reformy Konarskiego i Komisji Edukacji Narodowej
Wykład - notatki
Po 1946, rkp., l., k.45

64. Komisja Edukacji Narodowej
Wykład w Instytucie Nauk Społecznych - korespondencja oraz konspekt
1955, masz., l., k.18

3. Recenzje i opinie

65. Wanda Bobkowska: Pruska polityka szkolna na ziemiach polskich w latach 1793-1806, Warszawa 1948
Po 1948, masz., l., k.9

66. Ambroise Jobert: La Commission d'Education Nationale en Pologne /1773-1794/, Paris 1941
Po 1946, masz., l., k.16

67. Łukasz Kurdybacha: Z dziejów pedagogiki ariańskiej, Warszawa 1958
Po 1958, 2 egz. masz., l., k.14

68. Recenzje St.Tynca dotyczące prac przeznaczonych do druku
Zob. Aneks 3
1947-1963 i b.d., rkp. i masz., l., k.376

69. Opinie St.Tynca związane z nadawaniem stopni naukowych lub powołaniem na członka Towarzystwa Naukowego, A-N
1954-1961, masz. i rkp., l., k.395

70. J.w., O-Z
1954-1962, masz. i rkp., l., k.308

71. Wspomnienie pośmiertne o Zygmuncie Kukulskim
1946, druk., l., k.4

4. Materiały warsztatowe

72. Bibliografia do historii szkolnictwa średniowiecznego
Po 1946, rkp., l., k.33

73. Szkoły parafialne w Polsce w XV-XVII w.
Notatki z literatury
Po 1946, rkp. i masz., l., k.81

74. Notatki dotyczące utworów literackich z okresu średniowiecza
Ok. 1948, rkp., l., k.52

75. Komedia rybałtowska
Wypisy z literatury
Po 1946, rkp., l., k.25

76. Szkolnictwo renesansowe
Notatki i wypisy źródłowe i z literatury
Na odwrociu korespondencja z Ossolineum
Ok. 1954, rkp., l., k.121

77. Materiały do dziejów szkolnictwa renesansowego opracowane przez St.Tynca na wystawę renesansu
1953, rkp. i masz., l., k.101 + 44

78. Szkolnictwo w Lipsku w drugiej poł. XVI w.
Notatki i wypisy źródłowe i z literatury
Na odwrociu korespondencja
Ok. 1951, rkp., l., k.86

79. Uffenbach bibliofil niemiecki 1683-1734
Notatki bibliograficzne
Po 1946, rkp., l., k.14

80. Wrocław i Wrocławianie
Notatki i wypisy źródłowe głównie z rkp. Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego oraz z literatury
Na odwrociu korespondencja St.Tynca głównie z Uniwersytetem Wrocławskim
Po 1951, rkp., l., k.320

81. Historia Śląska, głównie historia szkolnictwa śląskiego
Bibliografia oraz notatki i wypisy źródłowe i z literatury
Ok. 1950, rkp., l., k.374

82. Reformacja w Polsce
Notatki z literatury
Po 1946, rkp., l., k.228

83. Arianie
Notatki i wypisy z literatury. Część I
Po 1946, rkp. i masz., l., k.260

84. J.w.
Część II
Po 1946, rkp. i masz., l., k.340 /od 261-600/

85. Szkoła w Lesznie w okresie renesansu /1555-1656/
Materiały warsztatowe - odpisy dokumentów, notatki bibliograficzne
Ok. 1956, rkp., masz i fotokopie, l., k.183

86. Teatr polskich szkół różnowierczych
Wypisy i notatki z druków i rękopisów
B.d., rkp. i masz., l., k.163

87. Szkolnictwo różnowiercze
Bibliografia i notatki ze źródeł i z literatury
Ok. 1953, rkp., l., k.98

88. Notatki i wypisy bibliograficzne do pracy o Ulryku Schoberze
Przed 1960, rkp., l., k.420

89. Szkolnictwo toruńskie
Notatki i wypisy źródłowe z literatury oraz bibliografia
Ok. 1951, rkp., l., k.411

90. Komisja Edukacji Narodowej
Bibliografia
Po 1946, rkp., l., k.20

91. Nauka moralna w szkołach Komisji Edukacji Narodowej
Notatki i wypisy z literatury
Przed 1939, rkp., l., k.263

92. Komisja Edukacji Narodowej
Wypisy i notatki ze źródeł drukowanych oraz literatury nowszej o Oświeceniu
Przed 1954, rkp., l., k.301

93. Komisja Edukacji Narodowej
Wypisy i notatki ze źródeł archiwalnych, drukowanych oraz literatury, prasy i pamiętników z XVIII w.
Przed 1954, rkp., l., k.334

94. Antoni Popławski
Pisma pedagogiczne w opracowaniu St.Tynca
Wypisy archiwalne i notatki bibliograficzne, w tym referaty H.Barycza i S.Truchima
1947-1948 i b.d., rkp. i druk., l., k.455

95. Jan Śniadecki
Notatki ze źródeł i literatury
Po 1946, rkp., l., k.79

96. Pijarzy a sprawa włościańska
Notatki z literatury i archiwaliów
Na odwrociu korespondencja, głównie z uczelniami wrocławskimi
Ok. 1948, rkp., druk., masz., l., k.116

97. Pozytywizm
Bibliografia
Po 1946, rkp., l., k.48

98. Notatki z literatury dot. edukacji w okresie pozytywizmu
B.d., rkp., l., k.118

99. Notatki i wypisy z czasopiśmiennictwa pozytywistycznego
B.d., rkp., l., k.426

100. Notatki do pracy: Adolf Dygasiński jako pedagog
Na odwrociu korespondencja, głównie z uczelniami wrocławskimi i instytucjami naukowymi
Po 1948, rkp., l., k.380

101. Bibliografia do pracy o A.Dygasińskim
Po 1946, rkp., l., k.104

102. Notatki do artykułu o St.Szczepanowskim
Po 1946, rkp., l., k.33

103. Bibliografia literatury pedagogicznej
Po 1946, rkp., l., k.424

104. Pedagogika na codzień
Pedagogika szkół zawodowych
Bibliografia
B.d. i po 1946, rkp., l., k.58 + k.9

105. Notatki z literatury pedagogicznej
Po 1946, rkp., l., k.203

106. Pierwiastki pedagogiczne w programie liceum pedagogicznego
Notatki do artykułu
B.d., rkp., l., k.16

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWO-ORGANIZACYJNEJ, DYDAKTYCZNEJ I WYDAWNICZEJ

1. Działalność naukowo-organizacyjna

107. Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne. Komisja Historyczna
Spis członków, protokół z zebrania organizacyjnego, sprawozdanie z działalności, zawiadomienia
1929-1930, rkp. i masz., sz. i l., k.28

108. Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne
Statut, spis członków
Po 1945, masz., l., k.10

109. J.w.
Komisja Historii i Wychowania
Materiały związane z planem prac Komisji oraz sprawozdanie za okres 23 XI 1947 - 26 V 1949
1947-1949, rkp. i masz., l. i sz., k.64

110. Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne
Komisja Oświaty i Kultury Dorosłych
Sprawozdanie
1947-1949, masz. powiel., l., k.12

111. J.w.
Sprawozdanie z konferencji w sprawie zorganizowania prac naukowo-badawczych w zakresie nauk pedagogicznych
1948, masz. powiel., l., s.39 + 21

112. J.w.
Zaproszenia, korespondencja organizacyjna
1948-1951, rkp. i masz., l., k.63

113. Towarzystwo Naukowe w Toruniu
Komunikaty, zaproszenia
1950-1963, masz. powiel. i druk., k.31

114. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe
Sprawozdania, komunikaty, zaproszenia
1947-1962, masz. powiel. i druk., k.54

115. Sesja naukowa PAN poświęcona Braciom Polskim zorganizowana w Kielcach w dn. 24 i 25 IV 1954 r.
Referaty, korespondencja
1954, masz. i masz. powiel., l., k.29

116. Sesja naukowa PAN z okazji 400-letniej rocznicy założenia Gimnazjum w Lesznie 28-30 IX 1956
Zaproszenie, referaty
1956, masz. powiel. i druk., l., k.87

117. Uwagi St.Tynca na temat sprawozdania z działalności Pracowni Dziejów Oświaty PAN za 1955 r.
1955, masz., l., k.5

118. Zjazd oświatowy poświęcony zagadnieniom reformy szkolnej, Łódź 18-22 czerwca 1945 r.
Program zjazdu i tezy referatów
1945, masz. powiel. i masz., l., k.5

2. Działalność dydaktyczna

119. Katedra Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego
Książki protokółów z seminarium pedagogicznego
1946-1952, rkp., sz., k.376

120. J.w.
Notatki z ćwiczeń prowadzonych na seminarium pedagogicznym
1946-1952, rkp., l. i sz., k.153

121. J.w.
Książki obecności na seminarium pedagogicznym
1946-1959, rkp., sz., k.170

122. J.w.
Zaświadczenia o odbytych studiach oraz egzaminach
1945-1957, masz. i rkp., l., k.24

123. J.w.
Tematy i plany badań z zakresu pedagogiki i historii szkolnictwa
1960-1961, rkp., l., k.67

124. J.w.
Tematy prac magisterskich, oceny, notatki z seminarium magisterskiego
1960-1961, rkp. i masz., l., k.66

125. J.w.
Praca magisterska B.Zgoły i praca doktorska W.Dobrowolskiego
Ok. 1960-1961, masz., l. i sz., k.51 + k.159

126. Plan godzin i materiały programowe dla 3-letnich szkół powszechnych dla dorosłych od 1946/1947 r.
Ok. 1946, masz., l., k.41

127. Materiały dot. programów nauczania w szkolnictwie pedagogicznym
1948-1950, masz. powiel., l., k.47

128. Projekt programu języka polskiego w szkole 8-klasowej
Wersja I
Ok. 1960, masz., l., k.161

129. J.w.
Wersja II
Ok. 1960, masz. powiel., l., str.143

130. Uwagi o konstrukcji podręcznika języka polskiego. Spisy treści czytanek szkolnych
Ok. 1960, masz., l., k.85

3. Działalność wydawnicza

131. Umowa wydawnicza, konspekt i sprawozdania dot. opracowania: Dzieje wyższego szkolnictwa różnowierczego w Polsce
1953-1955, masz., l., k.21

132. Umowy wydawnicze i rachunki
1951-1962, masz., l., k.94

133. Korespondencja i notatki dot. wydawnictwa: Nauki Pedagogiczne i Psychologiczne
1957-1962, masz. i rkp., l., k.14

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

134. Autożyciorysy, bibliografia, ankiety personalne, poświadczenia obywatelstwa, akt ślubu, testament
1918-1960, rkp. i masz., l., k.90

135. Powołania, nominacje, odznaczenia oraz inne dokumenty związane z pracą zawodową przed 1939 r.
1912-1939, rkp. i masz., l., k.195

136. Powołania, nominacje, sprawy emerytalne oraz inne dokumenty związane z pracą zawodową po 1945 r.
1945-1960, masz., l., k.149

137. Świadectwa szkolne, dyplomy i zaświadczenia uniwersyteckie
1896-1923, masz. i druk., l., k.58

138. Legitymacje, paszporty, książeczki oszczędnościowe
1914-1964, druk., sz., szt.14

139. Sprawy majątkowe i rachunki
1938, 1946-1963, masz. i rkp., l., k.71

140. Wyniki analiz i badań lekarskich
1947-1958, rkp. i masz., l., k.33

IV. KORESPONDENCJA

1. Korespondencja wychodząca

141. Osoby i instytucje A-K
Zob. Aneks 4
1946-1956, masz., k.304

142. J.w. L-R
Zob. Aneks 4
1945-1963, masz. i rkp., l., k.180

143. J.w. S-Ż
Zob. Aneks 4
1945-1963, masz., l., k.251

2. Korespondencja wpływająca

144. Osoby i instytucje A-H
Zob. Aneks 5
1945-1956, masz. i rkp., l., k.238

145. Osoby i instytucje. I-N
Zob. Aneks 5
1946-1963, masz. i rkp., l., k.266

146. J.w. O-P
Zob. Aneks 5
1945-1963, masz. i rkp., l., k.271

147. J.w. R-U
Zob. Aneks 5
1926, 1945-1963, masz. i rkp., l., k.188

148. J.w. W-Ż
Zob. Aneks 5
1931, 1943-1964, masz. i rkp., l., k.189

149. Zaproszenia
1947-1961, druk. i masz., l., k.39

150. Korespondencja, udostępnianie po r. 1984

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUŚCIZNY

151. Opinia Komisji Ocen Min. Oświaty i recenzje dot. podręcznika S.Rospond i St.Tync: Mowa ojczysta
1946, masz., l., k.15

152. Kondolencje i nekrolog.
1954, druk i masz., l., k.4

VI. MATERIAŁY RODZINNE I OBCE

1. Materiały rodzinne

153. Korespondencja rodzinna
1923, 1945-1963, rkp. i masz., l., k.82

2. Materiały obce

154. Zygmunt Kukulski
Drobne artykuły
Zob. Aneks 6
1940-1942, rkp., l., k.88

155. Zygmunt Kukulski: Przyszłość w szkole
Opracowanie
1942, rkp., l., k.157 + k.2

Aneks 1

J. 38. Drobne artykuły z zakresu pedagogiki i historii szkolnictwa.

1. Ateny rakowskie i lucławickie
2. Ćwiczenia słownikowe
3. Gimnazjum w Lesznie
4. Innowiercze szkoły
5. Komisja Edukacji Narodowej
6. Komisja Edukacji Narodowej - hasło do encyklopedii
7. Metoda dyskusyjna w nauczaniu
8. Odpowiedź na ankietę w sprawie zbadania i opracowania zagadnienia praktyki pedagogicznej nauczycieli
9. Rola historii wychowania w podnoszeniu kultury pedagogicznej nauczycieli
10. Szkolnictwo różnowiercze
11. Toruńskie gimnazjum akademickie
12. Konspekt pracy: Czasopisma dla dzieci i młodzieży Kwarysta Estkowskiego

Aneks 2

J. 39. Polski Słownik Biograficzny - Artykuły

1. Gnapheus Wilhelm Fullonius /1493-1568/ rektor gimnazjum w Elblągu
2. Graser Konrad /1585-1630/ rektor akademickiego gimnazjum w Toruniu
3. Groddeck Benjamin /1720-1776/ profesor gimnazjum akademickiego w Gdańsku
4. Groddeck Karol /1699-1774/ burmistrz gdański
5. Grodzicki Stanisław /1620-1708/ bernardyn
6. Haberkant Krzysztof /1704-1776/ pastor i nauczyciel
7. Jaenichen Piotr /1679-1739/ rektor akademickiego gimnazjum w Toruniu
8. Jankowski Władysław /1877-1949/

Aneks 3

J. 68. Recenzje St.Tynca dot. prac przeznaczonych do druku.

1. Czarnecki Roman: Walka "starego" z "nowym" w gdańskim gimnazjum akademickim w XVIII w. 1957
2. Dąbrowski Stanisław: Z doświadczeń Wyższej Szkoły Pedagogicznej we Wrocławiu. Praktyka pedagogiczna studentów w roku szkolnym 1952/1953 1954
3. Ender Janina: Józef Lompa. Zarys biograficzny, wyd. 1947
4. Ender Janina: Trzy prace historyczno-oświatowe b.d.

5. Kaczmarek Stefan: Rola dwutygodniowej /ciągłej/ praktyki pedagogicznej w całokształcie procesu kształcenia pedagogicznego studentów szkół wyższych 1954
6. Kubik Kazimierz: Joachim Pastorius, gdański historyk i pedagog b.d.
7. Kubik Kazimierz: Polska szkoła prywatna w Gdańsku na przestrzeni XV-XVIII wieku b.d.
8. Lechicka Jadwiga: Źródła do dziejów Akademii Chełmińskiej 1957
9. Lubieniecka Janina: Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych b.d.
10. Madeja Józef: Dzieje szkoły w Fałkowicach około 1962
11. Madeja Józef: Elementarze i nauka elementarna czytania i pisania na Śląsku w latach 1750-1850, t.I ok. 1959
12. Madeja Józef: Elementarze i nauka elementarna czytania i pisania na Śląsku w wiekach XIX i XX /1848-1930/, t.II 1963
13. Madeja Józef: Filip Jakub Robota, zasłużony nauczyciel i działacz społeczny na Śląsku 1960
14. Musioł Teodor: Polskie szkolnictwo prywatne na Śląsku Opolskim 1930-1939 1961
15. Musioł Teodor: Publiczne szkoły powszechne mniejszości polskiej na Śląsku Opolskim w latach 1922-1930 1960
16. Nadolski Bronisław: Walka o szkołę humanistyczną na Pomorzu w dobie Odrodzenia 1960
17. Opatrny Jarosław Wit: Jan Ew. Kosina /1827-1899/ i jego "Żywot starego kantora" b.d.
18. Pleśniarski Bolesław: Zarys historii edukacji polskiej 1960

19. Reiter Jan: Szkolnictwo śląskie w latach rewolucji 1905-1907 1957
20. Rossa James S.: Podstawy teorii wychowania 1957
21. Skoczek Józef: Wybór pism pedagogicznych Polski Renesansowej b.d.
22. Tyrowicz Marian: Sprawa ks. Ściegiennego 1948
23. Wroczyński Ryszard: Programy oświatowe pozytywizmu w Polsce na tle społecznym i gospodarczym 1950
24. Zanowa Jadwiga: Ocena polityki oświatowej Komisji Rządowej W.R.i O.P. na sejmach 1818-1820 1956
25. Zespół autorów: Elementy nauk pedagogicznych b.d.
26. Zespół autorów: Podręcznik do nauki języka polskiego dla I kl. męskich szkół dokształcających b.d.

A n e k s 4

Korespondencja wychodząca

J. 141. Archiwum Akt Dawnych 1954-1955, l.4

Balcerek Antoni 1946-1960, l.4

Bandura Ludwik 1963, l.1

Bartel Oskar 1954-1956, l.2

Barycz Henryk 1946-1956, l.18

Baumanowa M. 1947, l.1

Biblioteka Klasyków Pedagogiki - Redakcja 1953-1955, l.2

Biblioteka Miejska w Gdańsku 1950-1953, l.6

Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu 1948-1950, l.3

Bielak Franciszek 1950-1959, l.2

Błachowski Stefan 1948-1949, l.3

Bobkowska Wanda
1948, 1.7

Bojarska Maria
1954-1955, 1.7

Brzozowski Mieczysław
1947, 1.1

Buba Jan Inocenty
1949-1959, 1.8

Bukowski Andrzej
1946, 1.1

Chamcówna Mirosława
1952, 1.1

Chmaj Ludwik i Stefania
1953-1959, 1.14

Chmielewska Maria i Yvonne
1947-1955, 1.2

Cychańska Bronisława
1959, 1.1

Cynarski Stanisław
1962, 1.1

Czerwińska
1948, 1.1

Duszyńska Julia i Duszyński Karol
1946-1958, 1.5

Dzik Faustyn
1960, 1.1

Encyklopedia Wychowania - Redakcja
1960, 1.1

Gastpary W.
1962, 1.3

Glatzel Cezary
1958, 1.1

Głowacka Apolonia
1949, 1.1

Godecki Stanisław
1947, 1.2

Gołąbkowa Z.
1948-1958, 1.4

Górski Karol
1947-1950, 1.7

Grudniowie
1946-1947, 1.3

Grycz Józef
1948-1954, 1.2

Grzegorzewska Maria
1948, 1.3

Hartleb Kazimierz Jan
1949-1950, 1.3

Heinrich Władysław
1953-1956, 1.3

Hewell Irena
1947, 1.2

Hoszowski Stanisław
1954, 1.1

Hryniewicz Stanisław
1952-1960, 1.4 + zał.2

Hulewicz Jan
1948-1962, 1.36

Instytut Nauk Społecznych w Warszawie
1956, 1.1

Instytut Pedagogiki w Warszawie
1955-1956, 1.6

Instytut Rzemieślniczo-Przemysłowy w Poznaniu
1946, 1.3

Instytut Wydawniczy "Nasza Księgarnia"
1946, 1.1

Instytut Śląski w Opolu
1957-1963, 1.2

Instytut Zachodni
1952-1953, 1.7

Kadeja
1954-1956, 1.2

Katolicki Uniwersytet Lubelski
1946-1949, 1.2

Kawecka Zofia
1947, 1.1

Kącki Franciszek
1956, 1.1

Kądracki Stefan
1947, 1.2

Klisiecki Andrzej
1947, 1.1

Kobuszewski Stanisław
B.d., 1.1

Kodź Stanisław
1948, 1.2

Kohne Margarete
1957, 1.1
/w j.niem. i tłum.pol./

Kominek Bolesław
1959, 1.1

Komisja dla Odbudowy Nauki Centralnego Urzędu Planowania
1946, 1.1

Komisja Popierania Twórczości Naukowej i Artystycznej
1950, 1.1 + zał.1

Komitet Organizacyjny Zjazdu Wychowanków Gimnazjum w Toruniu
1948, 1.1

Korniszewski Feliks
1959-1960, 1.3

Krejči Karel
1958, 1.2 + zał.1

Krzanecki Florian
1948, 1.1

Krzysztofik
1948-1953, 1.2

Książnica Miejska w Toruniu
1950, 1.1

Kukulska Zofia
1949, 1.2

Kuraszkiewicz Władysław
1953, 1.1

Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego
1946-1948, 1.2

Kuratorium O.S. w Poznaniu
1946, 1.3

Kuratorium O.S. we Wrocławiu
1947-1949, 1.2

J. 142. Lubiński Józef
1946, 1.1

Ludwikowski
1949, 1.1

Łódzkie Towarzystwo Naukowe
1946, 1.2

Łysakowski Adam
1948, 1.1

Maćkowiakowa Janina
1951, 1.2

Madeja Józef
1957, 1.2

Maresch Zofia
1959, 1.1

Mayenowa Maria Renata
1953, 1.2

Mendrychowie Jan i jego żona
1946-1949, 1.3

Mikulski Tadeusz
1958, 1.1 + zał.1

Ministerstwo Kultury i Sztuki
1953, 1.3 + zał.2

Ministerstwo Oświaty
1946-1959, 1.6

Kurdybacha Łukasz
1954-1962, 1.43

"Kwartalnik Historyczny" - Redakcja
1957, 1.1

Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego
1954-1961, 1.6

Mossakowski Józef
1949-1950, 1.8

Mrozowska Kamilla
1957, 1.1

"Nasza Przeszłość" - Redakcja
1961-1962, 1.5

Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne w Krakowie
1947-1948, 1.4

Nawrocki Wacław
1955-1957, 1.4

Nawroczyński Bogdan
1948, 1.1

Nowacki Tadeusz
1956, 1.1

Nowak-Dłużewski Juliusz
1960, 1.1

"Odrodzenie i Reformacja w Polsce" - Redakcja
1957-1963, 1.7 + zał.1

Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
1959, 1.1

Ostrowski Wincenty
1945-1946, 1.3

"Oświata" - Sp. Pomocy Szkolnych
1946-1947, 1.9

Państwowe Gimnazjum im. T.Kościuszki w Krakowie
1948, 1.1

Państwowy Ośrodek Oświatowych Prac Programowych i Badań Pedagogicznych
1951, 1.1

Państwowe Wydawnictwo Naukowe
1954-1961, 1.7

Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski w Poznaniu
1948, 1.1

Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych
1957-1959, 1.8 + zał.1

Pelczar Marian
1951, 1.2

Piątek Jan
1946, 1.3

Pieniążek Stefan
1949, 1.1

Pieter Józef
1946-1948, 1.2

Pijarska Księga Jubileuszowa - Redakcja
1948-1957, 1.2

Pigoń Aniela
1948, 1.1

Piotrowicz Ludwik
1948, 1.2

Piotrowski Wacław
1949, 1.1

Piskorska Helena
1947, 1.2

Pleśniarski Bolesław
1946-1963, 1.4

Pollak Roman
1950, 1.1

Polska Akademia Nauk - Instytut Badań Literackich
1952, 1.1

Polska Akademia Nauk - Komitet Historii Nauki
1952-1957, 1.9

Polska Akademia Nauk - Komitet Nauk Pedagogicznych
1953-1956, 1.6

Polska Akademia Nauk - Pracownia Dziejów Oświaty
1956-1960, 1.9 + zał.1

Polska Akademia Nauk - Wydział I
1954-1956, 1.4

Polska Akademia Nauk - Zakład Historii Nauki i Techniki
1954-1962, 1.9

Polska Akademia Umiejętności
1951-1952, 1.2

Příhoda V.
1948, 1.2

Przewodniczący Komitetu Bibliotecznego Miejskiej Rady Narodowej we Wrocławiu
1951, 1.1

Przybyłowa Janina
1946-1951, 1.6

J. 143. Schwarz Jan
1948, 1.1

Schwarz Jan
1958, 1.1

Škarka Antonin
1956, 1.2

Sobolewski Konstanty
1949-1950, 1.3

Sokołowski Mieczysław
1960, 1.1

Solarski Leon
1946-1947, 1.2

Sośnicki Kazimierz
1946-1958, 1.5

Stankiewicz Józef
1949, 1.1

Stasierski Kazimierz
1946, 1.2

Stępnik Augustyn
1948, 1.1

Radlińska Helena
1949, 1.1

Redakcja Studiów i Materiałów do Dziejów Wielkopolski i Pomorza
1958, 1.1 + zał.1

Rogala Władysław
1947, 1.1

Różycka Janina
1949, 1.1

Schletz Alfons
1948-1949, 1.4

Suchodolski Bogdan
1947-1956, 1.18

Sulimirski Tadeusz
1958, 1.2

Sułkowska Wanda
1948, 1.1

Szaniawski I.
1949, 1.1

Szczurkiewicz Tadeusz
1946, 1.1

Szulc Zygmunt
1956, 1.1

Szulkin Michał
1953, 1.1

Świąder
1953, 1.2

Tadeuszak
1946, 1.1

Tomaszewski Tadeusz /?/
1948-1950, 1.2

Towarzystwo Badań Dziejów Reformacji w Polsce
1953-1956, 1.6

Towarzystwo Naukowe w Toruniu
1948-1958, 1.17 + zał.1

Towarzystwo Rozwoju Ziem Zachodnich
1959, 1.3

Truchim Stefan
1949-1958, 1.6

Turkowski Tadeusz
1948, 1.4

Uniwersytet Jagielloński
1959-1961, 1.3

Uniwersytet Łódzki
1956-1957, 1.3

Uniwersytet Poznański
1945-1950, 1.3

Uniwersytet Warszawski
1948-1960, 1.8

Uniwersytet Wrocławski
1946-1960, 1.39 + zał.1

Waliński Jan
1956, 1.1

Wąsowicz Michał
1955, 1.1

Weryho Zofia
1946, 1.1

Wiedza Powszechna - Redakcja
1957, 1.1

Wieniewska Celina
1948, 1.2

Wierczyński Stefan
1958, 1.2

Witkowski Leon
1949-1953, 1.3

Wojciechowski Jan
1952, 1.1

Wołoszyn Stefan
1960, 1.3

Wrocławskie Towarzystwo Naukowe
1948-1950, 1.5

"Wychowanie w Przedszkolu" - Redakcja
1957-1962, 1.2

Wysłouch Seweryn
1947, 1.1

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Katowicach
1956, 1.1

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Opolu
1957-1959, 1.6

Wyższa Szkoła Handlowa we Wrocławiu
1947-1950, 1.10

Wyższa Szkoła Rolnicza w Poznaniu
1958, 1.1

Zajda Konstanty
1946-1950, 1.4

Zakład im. Ossolińskich
1949-1960, 1.14

Zalewski Ludwik
1946, 1.1

"Zapiski Historyczne" - Redakcja
1961-1962, 1.2

Zdrójkowski Zbigniew
1962-1963, 1.3

Związek Nauczycielstwa Polskiego
1946-1961, 1.5

"Życie Szkoły" - Redakcja
1946-1948, 1.4

Listy do nierozpoznanych adresatów
1949-1962, 1.14

A n e k s 5

Korespondencja wpływająca

J. 144. Ajdukiewicz Kazimierz
1953, 1.2

Araszkiewicz Feliks
1949, 1.1

Archiwum Główne Akt Dawnych
1954-1955, 1.5

Balcerek Antoni
1946-1960, 1.3

Bandura Ludwik
1947-1963, 1.2

Bartel Oskar
1954-1955, 1.5

Barycz Henryk
1946-1961, 1.33

Baumanowa M.
1947, 1.1

Baumgart Jan
1954, 1.1

Bazylak Blanka
1957, 1.1

Biblioteka Klasyków Pedagogiki
1955, 1.1

Biblioteka Miejska w Gdańsku
1950-1951, 1.3

Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu
1948-1958, 1.6

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu
1953-1955, 1.2

Bielak Franciszek
1946-1950, 1.3

Błachowski Stefan
1948-1949, 1.3

Bobkowska Wanda
1948, 1.6

Bojarska Maria
1954-1957, 1.12

Brzozowski Mieczysław
1947, 1.1

Buba Jan Inocenty
1949-1958, 1.12

Bukowski Andrzej
1945, 1.1

Chamcówna Mirosława
B.d., 1.2

Chmaj Ludwik i Stefania
1955-1959, 1.24

Chmielewska Maria
1947, 1.1 /w j.franc./

Cychańska Bronisława
1959, 1.2

Czarniecki Władysław
1946, 1.1

Czerwiński Jan
1948, 1.1

Czeska Akademia Nauk
1956, 1.1

Dąbrowski Walenty
1945, 1.1

Dobrzański Jan
1955-1958, 1.2

Domański Józef
1955, 1.1

Duszyńska Julia i Duszyński Karol
1946-1956, 1.6

Dzik Faustyn i Małkowska Janina
1960, 1.1

Encyklopedia Wychowania - Redakcja
1960, 1.2

Ferens - Górszczyk Wanda
1954-1961, 1.3

Fidziński Feliks
1956, 1.1

Frejchel Tadeusz
1948, 1.1

Gastpary W.
1962, 1.3

Glatzel Cezary
1958-1959, 1.2

Głowacka Apolonia
1949, 1.1

Godecki Stanisław
1947, 1.1

Gołąbkowa Z.
B.d., 1.3

Górski Karol
1948, 1.3

Grudzień M.
1946-1947, 1.2

Grzegorzewska Maria
1948, 1.3

Gumowski Ryszard
1956, 1.1

Halski Klemens
1960, 1.1

Harwas Edmund
1948, 1.1

Heinrich Władysław
1953 i b.d., 1.3

Helsztyński Stanisław
1956, 1.1

Herbst Stanisław
1956, 1.1

Hewell Danuta
B.d., 1.1

Hoszowski Stanisław
1954, 1.2

Hryniewicz Stanisław
1952-1960, 1.6

Hubicki Włodzimierz
1954, 1.1

Hulewicz Jan
1955-1959, 1.17

J. 145. Igłowicz Bolesław
1957, 1.1

Ingarden Roman
1945, 1.1

Instytut Nauk Społecznych
B.d., 1.1

Instytut Pedagogiczny w Katowicach
1946, 1.2

Instytut Pedagogiczny we Wrocławiu
1949, 1.1

Instytut Pedagogiki w Warszawie
1954-1956, 1.11

Instytut Rzemieślniczo-Przemysłowy w Poznaniu
1946, 1.3

Instytut Śląski w Opolu
1957-1962, 1.5

Instytut Zachodni w Poznaniu
1953-1959, 1.3

Janczarski Czesław
1946, 1.2

Januszewska Hanna
B.d., 1.1

Kaczmarek Stefan
1958 i b.d., 1.3

Kalinowska Ksenia
1956, 1.1

Kasa im. Mianowskiego
1950, 1.1

Katolicki Uniwersytet Lubelski
1946-1949, 1.2

Kawecka Zofia
1947, 1.1

Kawecki Józef
B.d., 1.1

Koch Ernst
1962, 1.1 /w j.niem./

Köhne Margarete
1957, 1.1 /w j.niem./

Kokoszka Stanisław
1956, 1.1

Kominek Bolesław
1959, 1.1

Komitet Organizacyjny VII Zjazdu Historyków Polskich
1948, 1.2

Komitet Organizacyjny Zjazdu Wychowanków Gimnazjum w Toruniu
1948, 1.1

Korniszewski Feliks
1959-1963, 1.8

Krejči Karel
1958, 1.1

Krzanecki Florian
1948, 1.1

Książnica "Atlas"
1925, 1946-1948, 1.6

Książnica Miejska im. Kopernika w Toruniu
1948-1956, 1.6

Kubica Józef
1958, 1.1

Kubisz Jerzy
1946, 1.1

Kukulska Zofia
1949, 1.4

Kulik Kazimierz
1954, 1.1

Kuratorium O.S. Krakowskiego
1946, 1.1

Kuratorium O.S. Wrocławskiego
1946-1950, 1.4

Kurdybacha Łukasz
1954-1962, 1.40

Kuszyńska Maria
1946, 1.1

"Kwartalnik Historyczny" - Redakcja
1957-1958, 1.3

"Kwartalnik Pedagogiczny" - Redakcja
1956-1959, 1.10

Kycki Franciszek
1956, 1.1

Lechicka Jadwiga
1959, 1.1

Lewański Julian
1956, 1.2

Lewicki Edward
1951-1953, 1.7

Lubieniecka Janina
1959, 1.1

Lubiński Józef
1946, 1.1

Łódzkie Towarzystwo Naukowe
1949, 1.1

Łysakowski Adam
1948, 1.1

Madeja Alojzy
1962, 1.11

Maresch Zofia
1959, 1.1

Mayenowa Maria Renata
B.d., 1.1

Mendrychowie Jan i Roman
1946-1953, 1.4

Mikołajewska Maria
1947, 1.1

Mikulski Tadeusz
1958, 1.1

Ministerstwo Kultury i Sztuki
1953, 1.2

Ministerstwo Oświaty
1946-1959, 1.7

Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego
1954-1961, 1.1

Mościccy Lidia i Czesław
B.d., 1.1

Mrozowska Kamilla
1955-1957, 1.3

Mulczyński Leon
1948, 1.1

Muzeum w Lesznie
1957, 1.1

"Nasza Księgarnia" - Instytut Wydawniczy
1946-1949, 1.4

"Nasza Przeszłość" - Redakcja
1947-1962, 1.8

Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne w Krakowie
1946-1948, 1.2

Nawrocki Wacław
1955-1957, 1.4

Nawroczyński Bogdan
1948, 1.1

Nowacka Wanda
1959-1962, 1.2

Nowacki Tadeusz
1955-1957, 1.4

Nowak-Dłużewski Juliusz
1960, 1.2

"Nowa Szkoła" - Miesięcznik
1959, 1.1

"Odrodzenie i Reformacja w Polsce" - Redakcja
1954-1962, 1.12 + zał.2

Olkówna Krystyna
1946-1947, 1.2

Opałek Kazimierz
1953, 1.1

Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
1959, 1.2

Ostrowski Wincenty
1946-1962, 1.7 + zał.1

"Oświata" Sp. Pomocy Szkolnych
1946-1948, 1.13

Pamiętnik Teatralny
1960, 1.1

Państwowy Ośrodek Oświatowych Prac Programowych i Badań Pedagogicznych
1951, 1.3

Państwowe Wydawnictwo Naukowe
1953-1963, 1.14

Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych
1956-1959, 1.5

Pieniążek Stefan
1949, 1.1

Pieter Józef
1946-1948, 1.4

Pijarska Księga Jubileuszowa - Redakcja
1948-1958, 1.3

Piotrowicz Ludwik
1948, 1.1

Piotrowski Wacław
1950, 1.2

Pirczyński Jan
1956, 1.1

Piskorska Helena
1947, 1.2

Pleśniarski Bolesław
1960-1963, 1.3

Podgórecki Adam
1948, 1.1

Podgórska Eugenia
1955-1957, 1.3

Pohoska Hanna
1950, 1.1

Pollak Roman
1955, 1.2

Polska Akademia Nauk - Instytut Badań Literackich
1948-1962, 1.3

Polska Akademia Nauk - Instytut Historii Kultury Materialnej
1956, 1.1

Polska Akademia Nauk - Komisja Polonii Zagranicznej
1960-1961, 1.2

Polska Akademia Nauk - Komitet Historii Nauki
1952-1957, 1.9

Polska Akademia Nauk - Ośrodek Rozpowszechniania Wydawnictw
1957, 1.1

Polska Akademia Nauk - Pracownia Dziejów Oświaty
1954-1962, 1.47

Polska Akademia Nauk - Wydział I
1953-1960, 1.15

Polska Akademia Nauk - Zakład Historii Nauki i Techniki
1954-1962, 1.11

Polskie Towarzystwo Logopedyczne - Lublin
1963, 1.1

Polskie Towarzystwo Psychologiczne - Poznań
1949, 1.2

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze - Koszalin
1958, 1.1 + zał.2

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
1948-1960, 1.6 + zał.2

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej we Wrocławiu
1951, 1.1

Přihoda V.
1948, 1.1

"Przegląd Historyczno-Oświatowy"
1948-1960, 1.11

Przybyłowa Janina
1947-1955, 1.3

Radlińska Helena
1949, 1.2

Radziejewski Józef
1954, 1.1

Redakcja Studiów i Materiałów do Dziejów Wielkopolski i Pomorza
1958, 1.2

Reutt Józef
1947, 1.1

Różycka Janina
1949, 1.1

"Ruch Filozoficzny" - Kwartalnik
1959, 1.1

"Ruch Pedagogiczny" - Kwartalnik ZNP
1949, 1.1

Rykowski Antoni
1957, 1.1

Sandler Bella
1952, 1.1

Schramm Wiktor
1948, 1.1

Schwann Stanisław
1963, 1.1

Schwarz Jan
1948, 1.1

Schwarz Jan
1958, 1.1

Skałkowski Adam
1948, 1.1

Škarka Antonin
1956, 1.1 /w j.czeskim/

Słania Marian
1959, 1.1

Słoniewska Helena
1955, 1.1

Sokołowski Mieczysław
1960, 1.1

Solarski Leon
1945-1947, 1.4

Sośnicki Kazimierz
1948-1958, 1.4

Stankiewicz Józef
1949, 1.1 + zał.1

Stasierski Kazimierz
1945-1946, 1.6

Stępnik Augustyn
1949-1954, 1.2

Suchodolski Bogdan
1946-1958, 1.20

Sulimirski Tadeusz
1958, 1.1

Sułkowska Wanda
1948, 1.1

Szelejewski Jan
1957, 1.1

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
1948, 1.1 + zał.1

Szulc Zygmunt
1952-1953, 1.3

Szycowie St. i J.
1958, 1.1

Towarzystwo Badania Dziejów Reformacji w Polsce
1953-1956, 1.7

Towarzystwo Naukowe w Toruniu
1948-1963, 1.17

Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Czechosłowackiej
1948, 1.1 + zał.1

Towarzystwo Rozwoju Ziem Zachodnich
1959, 1.2 + zał.1

Towarzystwo Szkoły Świeckiej
1958, 1.1

Towarzystwo Wiedzy Powszechnej
1957, 1.1

Truchim Stefan
1949-1962, 1.14 + zał.1

Turkowski Tadeusz
1926, 1948-1949, 1.10

Tymieniecki Kazimierz
1958, 1.1

Tyrowicz Marian
1949, 1.1

Uniwersytet Jagielloński
1957-1961, 1.12

Uniwersytet Lubelski
1959, 1.1

Uniwersytet Łódzki
1954-1957, 1.4

Uniwersytet Poznański
1946-1962, 1.5

Uniwersytet Toruński
1955-1958, 1.5

Uniwersytet Warszawski
1954-1960, 1.8

Uniwersytet Wrocławski
1945-1962, 1.13

Wachowski Marian
1950-1954, 1.2

Waliński Jan
1956, 1.1

Wąsowicz Michał
1954-1956, 1.2

Weryho Zofia
1946, 1.1

Wiedza Powszechna - Redakcja
1957-1958, 1.4 + zał.1

Wiegner Adam
1946, 1.1

Wieniewska Celina
1948, 1.1

Wierczyński Stefan
1958, 1.1 + zał.1

Witkowski Leon
1949-1961, 1.7

Wołoszyn Stefan
1960, 1.2

Wojewódzka Komisja Intelektualistów Katolickich we Wrocławiu
1951, 1.1

Wojewódzkie Archiwum Państwowe we Wrocławiu
1956, 1.1

Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii
1946-1957, 1.5

"Wychowanie w Przedszkolu" - Redakcja
1956-1962, 1.2

Wyższa Szkoła Handlowa we Wrocławiu
1947-1949, 1.5

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Katowicach
1956, 1.1

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Opolu
1957-1959, 1.7 + zał.1

Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego we Wrocławiu
1954, 1.2

Zajda Konstanty
1946-1954, 1.6

Zakład Imienia Ossolińskich
1948-1962, 1.44 + zał.3

"Zapiski Historyczne"
1958-1964, 1.4

Zaworski Tadeusz
1948, 1.1

Zdrójkowski Zbigniew
1962-1963, 1.5

Związek Autorów i Kompozytorów /ZAiKS/
1949-1950, 1.3

Związek Nauczycielstwa Polskiego
1949-1959, 1.11

"Życie Szkoły" - Redakcja
1946-1958, 1.4

Ludwik G.
1963-1964, 1.3

Jadwiga L.
1951, 1.2

Bolesław N.N.
1949-1960, 1.6

Jerzy N.N.
1948-1953, 1.2

Listy od nierozpoznanych nadawców
1931, 1943-1958, 1.5

A n e k s 6

J. 154. Zygmunt Kukulski - Drobne artykuły

Brama języków otworzona

Młody las

Pamiętne posłuchanie

Polskie dziedzictwo kulturalne

Posiew pedagogiczny Comeniusa

Przesilenie w mrowisku ludzkim

Przodownictwo Czech i Polski w dziedzinie oświaty

Świat w promieniach filozofii

U stóp Atlasu

SPRAWOZDANIE ARCHIWUM PAN ZA ROK 1973

I. Sprawy organizacyjne i lokalowe. Zaawansowana została sprawa utworzenia nowego Oddziału Archiwum PAN w Zabrzu, której nie sfinalizowano z uwagi na brak obsady personalnej nowej placówki.

W celu wszechstronnego uchwycenia całości pracy Archiwum PAN, do składu kierownictwa powołana została mgr J.Czarnocka, kierująca biblioteką Archiwum PAN.

W związku z przejściem do innej pracy dr hab. R.Wołoszyńskiego, od 1 lutego do składu kierownictwa placówki powołana została mgr M.Wrzoskowa w charakterze II zastępcy Dyrektora. Funkcje I zastępcy objął dr B.Chankowski. Od 1 listopada do składu kierownictwa powołana została mgr J.Czarnocka, kierująca biblioteką Archiwum PAN.

W okresie letnim, w części pomieszczeń Archiwum PAN w Pałacu Staszica /sala 01, pokoje 02 i 319/320/ przeprowadzony został remont, w wyniku którego pomieszczenia te zostały lepiej przystosowane do potrzeb roboczych placówki i jej pracowników. Nie rozwiązało to jednak odczuwanych nadal dotkliwie trudności lokalowych Archiwum PAN w Warszawie. Starania o poprawę sytuacji w tym zakresie nie przyniosły rezultatów. Przewlekłe prace remontowe w pok. 319/320 /magazyn B/ utrudniły na pewien czas wykonywanie zadań bieżących i za-

angażowały część czasu roboczego kilku pracowników. W magazynie Archiwum PAN w woj. białostockim, po przeprowadzonym w r. 1972 remoncie, wynikła konieczność dokonania poprawek. Oddział Archiwum PAN w Poznaniu przygotowywał się do przeprowadzki do nowego lokalu /gmachu Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk/, który po remoncie ma być oddany do użytku w I kwartale roku 1974. Najbardziej unormowana sytuacja pod względem lokalowym panowała w Oddziale Archiwum PAN w Krakowie.

Stan pełnych etatów wynosił 21, których obsada obejmowała: 5 pracowników naukowych /do 1 II 1973/ /1 profesor, 1 docent, 3 adiunktów/. Z chwilą odejścia z Archiwum 1 II 1973 1 adiunkta /dr hab. R.W.Wołoszyńskiego/, liczba ta zmniejszyła się do 4. Ponadto placówka zatrudniała: 8 dyplomowanych pracowników dokumentacji naukowej, a od 1 XI 3 osoby na etatach bibliotekarskich /w tym 1 dyplom./ oraz 7, a od 1 X - 6 pracowników naukowo-technicznych. W okresie sprawozdawczym z Archiwum odeszły 2 osoby, na ich miejsca przyjęto nowych pracowników. Jedna osoba z Oddziału poznańskiego złożyła rezygnację z pracy z dniem 1 I 1974 r. Te stosunkowo liczne zmiany personalne spowodowane zostały m.in. niższym w Akademii niż w innych placówkach i resortach poziomem uposażeń. Nadto 8 osób zatrudnionych było w niepełnym wymiarze godzin.

Rada Naukowa Archiwum pod przewodnictwem członka korespondenta PAN prof. Aleksandra Gieysztora odbyła

2 posiedzenia, na których przedyskutowany został bieżący stan prac Archiwum i jego Oddziałów oraz zatwierdzony plan pracy na rok 1974.

K o l e g i u m sprawujące funkcje doradcze w sprawach związanych z całokształtem działalności placówki odbyło 4 posiedzenia, w tym 1 w obiekcie Archiwum PAN w woj. białostockim.

Realizacja prac organizacyjnych i bieżących zadań placówki wymagała odbycia dość licznych p o d r ó ż y s ł u ż b o w y c h. W listopadzie przeprowadzona była wizytacja Oddziału krakowskiego, która objęła wszystkie działy pracy Oddziału.

II. Z a s ó b Archiwum powiększył się po uwzględnieniu wszelkich zmian o około 65 mb. W Warszawie przybyło ok. 41 mb. materiałów pochodzenia kancelaryjnego i ponad 9 mb. materiałów pochodzenia prywatnego - spuścizn po uczonych /dary i zakupy/. Jednocześnie wybrakowano ok. 8 mb. akt kancelaryjnych. Do Oddziału APAN w Krakowie napłynęło łącznie ok. 14 mb. materiałów obu kategorii, zaś do Oddziału w Poznaniu - ok. 8,5 mb. wyłącznie materiałów pochodzenia prywatnego.

W związku z powyższymi zmianami zasób Archiwum PAN osiągnął z końcem roku 1973 stan około 1.132 mb., z czego w Warszawie oraz w magazynie terenowym ok. 871 mb., w Krakowie ok. 162 mb., w Poznaniu ok. 98,5 mb. Ponadto zasób rezerwy wieczystej wydawnictw PAN po opracowaniu wynosi 807 mb. Łącznie zbiory Archiwum PAN liczą więc ok. 1939 metrów bieżących.

Poza aktami placówek i komórek PAN, ważniejsze nabytki w Warszawie stanowiły spuścizny rękopiśmienne uzyskiwane drogą darów z rąk spadkobierców, zakupów, bądź przekazane z instytucji i placówek, w których były dotychczas przechowywane. W ten sposób uzyskano cenne materiały, które częściowo stanowią uzupełnienie dawniej nabytych fragmentów spuścizn.

Zakupów dokonano na podstawie opinii wydanych przez K o m i s j ę O c e n y Z a k u p ó w, która odbyła 2 posiedzenia. Zestawienie nabytych spuścizn podaje Załącznik 1. Nadto na podstawie odpowiednich specyfikacji przyjęto 2166 pozycji książkowych do rezerwy wieczystej PAN.

Kompletowano nadal teczki biograficzne i zagadnieniowe, których liczba doszła do 279 oraz medale i plakiety, których przybyło 32, osiągając stan 361 sztuk.

III. N a u k o w o - t e c h n i c z n e o p r a c o w a n i e m a t e r i a ł ó w a r c h i w a l n y c h.

W Warszawie uporządkowano spuściznę S.Tynca /155 j./ oraz niemal całkowicie zakończono opracowywanie spuścizny L. Kaznowskiego /51 j./. W toku porządkowania znajdują się materiały W.Abrahama, J.Landego, J.Tokarskiego i J.Wolińskiego. Przeprowadzono wstępną segregację dodatkowej partii materiałów J.Manteuffla oraz korespondencji J.Samsonowicza.

W dążeniu do udoskonalenia pomocy ewidencyjnych rozpoczęto opracowywanie scalonej kartoteki korespondencji zawartej w spuściznach po uczonych, które przechowywane są w Archiwum PAN. Zakończono sporządzanie kartoteki inwentarzy. Wymieniono i opisano szereg ewidencyjnych teczek zespołów, w miejsce zużytych.

K o m i s j a b r a k o w a n i a a k t udzieliła placówkom PAN 23 zezwoleń na oddanie na makulaturę akt o

łącznym rozmiarze ok. 124 mb. Z zasobów Archiwum PAN w Warszawie wybrakowano ok. 8 mb. materiałów kancelaryjnych. Przeprowadzono 4 ekspertyzy brakowanych akt. W ramach opieki nad narastającym zasobem archiwalnym przeprowadzono 27 wizytacji na terenie Warszawy, Gdańska i Zabrza w placówkach naukowych PAN, Biurze II Kongresu Nauki Polskiej oraz zarządach towarzystw naukowych, które pozostają pod opieką PAN. Udzielono również wielu konsultacji metodycznych, dotyczących zasad prowadzenia kancelarii oraz archiwizowania akt. Szczególną opieką otoczono dokumentację placówek PAN, które w r. 1973 uległy likwidacji, co wyraziło się w zakresie przygotowania akt kancelaryjnych i dokumentacji naukowej tych placówek do przekazania do Archiwum PAN.

IV. Dział mikrofilmów, fotografii i fotokopii objął mikrofilmowaniem zabezpieczającym zbiory własne Archiwum, a mianowicie wybrane najcenniejsze materiały z 10 spuścizn zarówno z Warszawy, jak i z Oddziałów. Wykonano również ponad 2 tys. reprodukcji niezbędnych dla bieżących prac placówki oraz osób korzystających z jej zbiorów. Sporządzono ponad 44 tys. klatek negatywów oraz ok. 246 tys. klatek kopii pozytywowych. Z tej ostatniej liczby 45 tys. klatek przekopiowano na nowo z taśm wycofanych. Dalsze postępy osiągnięto w zakresie inwentaryzacji i uzupełniania zbiorów, które w końcu 1973 r. wyrażały się liczbą 745 tys. klatek negatywów, 2079 tys. klatek pozytywowych /wraz z Oddziałami/, ponad 22 tys. sztuk fotokopii i fotografii, 600 sztuk kserokopii i 39 mulaży wystawowych. Dział załatwił 41 kwerend.

V. Inwentarz Centralny Materiałów Źródłowych do Dziejów Nauki i Techniki Polskiej liczył w r. 1973 ponad 32 tys. kart głównych oraz ok. 40 tys. kart indeksowych. Liczba tych ostatnich uległa w stosunku do roku 1972 pewnemu zmniejszeniu w wyniku prowadzonych w okresie sprawozdawczym prac scaleniowo-porządkowych w dziale kartoteki osobowej akt Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Prace nad innymi kartotekami były kontynuowane w zakresie ograniczonym ze względu na chorobę osoby sprawującej nad nimi opiekę.

VI. Księgozbiór biblioteki podręcznej powiększył się o 214 woluminów druków zwartych, 139 tytułów czasopism, co powiększyło ogólny stan zbiorów do około 14 tys. wol. wydawnictw zwartych i ciągłych oraz około 40 wol. starodruków. W ramach porządkowania i melioracji księgozbioru wpisano do inwentarza i odpowiednio skatalogowano ponad 1900 wol. druków zwartych. Sporządzono również kartotekę druków zbędnych.

VII. Udostępnianie i popularyzacja zasobu polegały przede wszystkim na prowadzeniu pracowni naukowej dla korzystających z materiałów archiwalnych oraz druków i mikrofilmów. W Warszawie zanotowano 282 odwiedziny osób korzystających z pracowni, m.in. udostępniono na miejscu 631 pozycji bibliotecznych nie licząc wydawnictw encyklopedycznych i słowników, z których czytelnicy korzystali na zasadzie wolnego dostępu do półek. Na rewersy wypożyczono niemal 150 pozycji bibliotecznych. 8 razy wypo-

życzono materiały archiwalne na zewnątrz, m.in. na wystawę "Oświata polska w latach II wojny światowej", zorganizowanej przez Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych i Muzeum Historyczne m.st. Warszawy. Jeden raz korzystała z materiałów Archiwum PAN telewizja. Dwukrotnie sprowadzano do Archiwum materiały archiwalne oraz 26 pozycji bibliotecznych z innych zbiorów.

Wydany został przez zespół w dotychczasowym składzie "Biuletyn Archiwum PAN" nr 16 techniką małej poligrafii na prawach rękopisu. Zeszyt zawiera m.in. inwentarze materiałów zawartych w spuściznach archiwalnych L.Eckerta, T.Kowalskiego, F.Terlikowskiego. Nadto zamieszczono tam sprawozdanie placówki za rok 1972 oraz drobniejsze materiały dotyczące jej prac oraz powiązań międzynarodowych.

Podjęto również prace nad przygotowaniem nowego, rozszerzonego wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN", które przewidziane jest na rok 1975. Omówieniu związanych z tym zagadnień poświęcone były 2 zebrania pracowników Archiwum PAN z Warszawy i Oddziałów.

VIII. S z k o l e n i e w e w n ę t r z n e. Odbyły się 4 zebrania seminaryjne; na dwóch wygłosili referaty pracownicy Archiwum PAN: dr J.Żurawicka, "Ignacy Radliński, 1843-1920, stan badań i źródeł", mgr J.Poradzisz, "Uwagi o założeniu i działalności Akademii Umiejętności w Krakowie", jedno zebranie poświęcone było omówieniu "Zbioru rękopisów Biblioteki Kórnickiej PAN jako warsztatu pracy naukowej dawniej i dziś" /dr dr R.Marciniak i J.Wiesiołowski z Biblioteki Kórnickiej/, program jednego zebrania wypełniła informacja dr Adrienne Körmendy z Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk na temat organizacji i działalności tej placówki oraz sprawozdanie prof. Z.Kolankowskiego z konferencji na temat archiwów literatury zorganizowanej przez Slovenska Matice w Martinie /CSSR/.

Przeszkolono również dwoje nowych pracowników placówki. Przez cały rok szkolny prowadzone były zajęcia praktyczne dla trzyosobowej grupy słuchaczy Pomaturalnego Studium Archiwistyki w Warszawie, nadto odbyły się miesięczne praktyki archiwalne II stopnia dla trzyosobowej grupy studentek Zakładu Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W wyniku tego Archiwum PAN dało pokaźny wkład w kształcenie nowych kadr archiwalnych.

IX. Ł ą c z n o ś ć z z a g r a n i c ą polegała głównie na udziale przedstawiciela Archiwum /prof. dr Z.Kolankowski/ w konferencji na temat archiwów literatury w Slovenskiej Maticy w Martinie. W listopadzie przebywała w Archiwum PAN dr Adrienne Körmendy z Archiwum Węgierskiej Akademii Nauk, która wygłosiła wspomniany wyżej referat. Zgodnie z planem współpracy archiwów Akademii Nauk opublikowane zostały "Materiały do słownika terminologii archiwalnej krajów socjalistycznych" /wydawnictwo do użytku wewnętrznego grupy roboczej, na prawach rękopisu, techniką małej poligrafii/, wydane przez prof. dr Z.Kolankowskiego, stanowiące przekład słownictwa terminologii specjalistycznej rosyjskiej na języki bułgarski, czeski, niemiecki, polski i słowacki. Nakład 1500 egz. przesłany został do krajów-kontrahentów współpracy i rozprowadzony wśród instytucji naukowych krajowych.

W s p ó ł p r a c a z p l a c ó w k a m i PAN oraz innymi instytucjami w kraju dotyczyła przede wszystkim sieci bibliotek PAN z Biblioteką PAN w Warszawie na czele, Ośrodka Dokumentacji i Informacji Naukowej PAN, Zakładu i Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, Instytutu Historii PAN, Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych oraz kilku innych placówek PAN i instytucji. W ich rozmaitych posiedzeniach i pracach brali udział przedstawiciele Archiwum PAN, zwłaszcza prof. dr Z. Kolankowski jako członek kilku rad naukowych wymienionych placówek i instytucji oraz przewodniczący komisji egzaminacyjnej dla dyplomowanych pracowników dokumentacji naukowej.

Szczególne nasilenie robocze wiązało Archiwum PAN z Biurem Organizacyjnym II Kongresu Nauki Polskiej w zakresie dokumentacji powstającej w wyniku prac przygotowawczych i realizacji Kongresu. W pracach Kongresu brał też aktywny udział prof. dr Z. Kolankowski.

X. P r a c e i n d y w i d u a l n e pracowników Archiwum PAN dotyczyły głównie historii nauki i kultury polskiej, prowadzone były w znacznej mierze celem uzyskania wyższych stopni naukowych. Badania naukowe podejmowali niemal wszyscy pracownicy działalności podstawowej. Szczegółowe zestawienie prowadzonych prac i publikacji zob. Załącznik 2. /W załączniku nie powtarza się informacji podanych w tekście sprawozdania/.

O d d z i a ł w K r a k o w i e

I. Zakończono urządzanie i wyposażenie nowego lokalu Archiwum przy ul. Senackiej, którego powierzchnia przeznaczona na przechowywanie materiałów archiwalnych, z uwagi na słabość stropów budynku, ulega szybko wyczerpaniu. Poprawiły się znacznie warunki pracy pracowników. Niestety, lokal obecny Oddział zajmuje przejściowo, do chwili oddania po remoncie przeznaczonego dlań budynku.

II. Z a s ó b zwiększył się o ok. 14 mb. akt placówek i komórek Oddziału PAN w Krakowie oraz spuścizn archiwalnych.

III. P r a c e p o r z ą d k o w e. Przeprowadzono melioracje porządkowania materiałów T. Kowalskiego - inwentarz został opublikowany w "Biuletynie Archiwum PAN" nr 16. Przygotowano do nabycia przez Archiwum kilka spuścizn po uczonych oraz sporządzono spisy niektórych materiałów przekazanych przez placówki PAN. Opracowano większość przypadających na Oddział notat do nowego wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

IV. W ramach o p i e k i n a d n a r a s t a j ą c y m z a s o b e m a r c h i w a l n y m przeprowadzono 14 wizytacji placówek PAN w Krakowie, udzielając odpowiednich konsultacji, zaopiniowano też 1 wniosek o brakowanie akt po ekspertyzie /Tow. Miłośników Astronomii/.

V. B i b l i o t e k a p o d r ę c z n a powiększyła się o 217 woluminów osiągając stan ponad 900 woluminów.

VI. W ramach u d o s t ę p n i a n i a i p o p u l a r y z a c j i zbiorów zanotowano 328 odwiedzin osób korzystających z materiałów na miejscu, załatwiono też 49 kwerend. Kilkakrotnie wypożyczono materiały Oddziału na zewnątrz oraz sprowadzono materiały z innych zbiorów do pracowni naukowej Oddziału. Wysoka frekwencja korzystających zwią-

zana była nadal z jubileuszem 100-lecia Polskiej Akademii Umiejętności, a tematyka prac w znacznej części dotyczyła organizacji i dziejów Akademii. Oddział Archiwum PAN przygotował i wypożyczył materiały na wystawę zorganizowaną z okazji 100-lecia PAU przez Bibliotekę PAN i Muzeum Historyczne m. Krakowa. Oddział opracował też informację o swoim zasobie do wydawnictwa informacyjnego o placówkach naukowych Krakowa i woj. krakowskiego, podjętego przez miejscowy Oddział Ośrodka Dokumentacji i Informacji Naukowej PAN.

VII. Pracownicy Oddziału brali udział we wszystkich z e b r a n i a c h s z k o l e n i o w y c h organizowanych przez Archiwum PAN. Na zebraniu, które odbyło się w lokalu Oddziału 24.V. mgr J.Poradzisz wygłosił referat o założeniu i działalności Akademii Umiejętności w Krakowie. Pracownicy Oddziału brali również udział w sesji naukowej zorganizowanej w związku z jubileuszem Polskiej Akademii Umiejętności.

VIII. Oddział w s p ó ł p r a c o w a ł z licznymi placówkami i komórkami PAN na terenie Krakowa, zwłaszcza z Biblioteką PAN i Zarządem Administracyjnym Oddziału i Placówek PAN w Krakowie.

IX. Pracownicy Oddziału przygotowywali rozprawy, które mają stanowić podstawę do uzyskania doktoratów.

O d d z i a ł w P o z n a n i u

I. S p r a w y o r g a n i z a c y j n e. Obsada personalna Oddziału pozostawała bez zmian. Z dniem 1.VII.1973 r., obsługę administracyjno-finansową Oddziału przejął Zarząd

Administracyjny Oddziału i Placówek PAN w Poznaniu. W związku z tym kierownik Oddziału mgr Anna Marciniakowa została upoważniona przez Dyrektora Archiwum PAN do podpisywania rachunków i rozliczeń Oddziału oraz do prowadzenia niektórych spraw administracyjnych załatwianych dotychczas w Warszawie.

S p r a w y l o k a l o w e Oddziału zostały rozwiązane pomyślnie przez Prezydium Oddziału PAN w Poznaniu, które decyzją z 5.X.1973 r. przydzieliło Archiwum lokal o powierzchni ok. 95 m^2 w gmachu Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Prezydium Oddziału PAN. Obecnie trwają prace remontowe i adaptacyjne nowego lokalu, do którego Oddział przeniesie się w I kwartale 1974 r. Wyposażenie Oddziału uległo znacznej poprawie, m.in. dokonano pewnych zakupów związanych z mającym nastąpić objęciem nowego lokalu. W s p r a w a c h p e r s o n a l n y c h zarysowały się zmiany od 1.I.1974 r. w związku z wypowiedzeniem złożonym przez dr K. Dopierałę.

Z ramienia Rady Naukowej opiekę nad Oddziałem sprawował nadal prof. dr K.Ślaski. 12.XI.1973 r. zmarł dr Jan Szajbel, b. kierownik Oddziału, który ostatnio jako dyrektor Archiwum Państwowego m. Poznania i woj. poznańskiego współpracował z Oddziałem.

II. Z a s ó b Oddziału powiększył się o ok. 8,5 mb. materiałów pochodzenia prywatnego w formie darów, zakupów i depozytów.

III. P r a c e p o r z ą d k o w e. Uporządkowano spuścizny B.Niklewskiego /70 j./, L.Jaxa-Bykowskiego /20 j./, J.Staszewskiego /25 j./ oraz fragmenty spuścizn Z.Działow-

skiego /4 j./, S.Leitgebera /3 j./ i Z.Wojciechowskiego /4 j./. Zmeliorowano inwentarze spuścizn T.Grabowskiego, A.Dembińskiej i F.Terlikowskiego. Inwentarz tej ostatniej spuścizny został opublikowany w nr 16 "Biuletynu Archiwum PAN". Kontynuowano porządkowanie spuścizny K.Kaczmarczyka oraz zakończono inwentaryzację kartkową materiałów S.Kozierowskiego. Przeprowadzono wstępną segregację materiałów Pracowni Edytorskiej oraz kilku spuścizn przeznaczonych do zakupu. Pracownicy Oddziału opracowali ok. 30 haseł do "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

IV. Roztaczając opiekę nad narastającym zasobem archiwalnym przeprowadzono 21 wizytacji kancelarii i udzielono konsultacji w placówkach PAN i towarzystwach naukowych pozostających pod opieką PAN na terenie Poznania, Szczecina i Wrocławia, który od kwietnia 1973 r. objęty został przez Oddział opieką nad narastającym zasobem archiwalnym w tamtejszych placówkach.

V. Zmikrofilmowano wybrane materiały z 5 spuścizn Oddziału, uzyskując ponad 16 tys. klatek negatywów. Ewidencjonowano również mikrofilmy sporządzane dla Oddziału w Warszawie.

VI. Biblioteka podręczna zwiększyła stan posiadania o 67 woluminów, osiągając ogólną ich liczbę 927. W księgozbiorze przeprowadzono pewne prace melioracyjne oraz skontrum.

VII. Udostępnianie i popularyzacja zasobu. Pracownia zanotowała 45 odwiedzin osób korzystających z archiwaliów, mikrofilmów, księgozbioru

i kartotek. 10 razy wypożyczano materiały Oddziału na zewnątrz. Załatwiono 10 kwerend krajowych i 1 zagraniczną. W związku z IV tygodniem Archiwów Oddział urządził w maju 1973 r. wystawę pt. "IV Tydzień Archiwów" i "Rok Nauki Polskiej". Pracownicy Oddziału przystąpili także do opracowywania informacji o jego zbiorach do II tomu informatora o materiałach archiwalnych pt. "Dzieje Poznania i województwa poznańskiego". Opracowano też notatki o zbiorach i pracy Oddziału do informatorów przygotowywanych przez Prezydium Oddziału PAN oraz Ośrodek INTE Prezydium WRN w Poznaniu. Opracowano również informacje o Oddziale w związku z materiałami przygotowywanymi na Plenum Komitetu Wojewódzkiego PZPR na temat "Stan i perspektywy rozwoju poznańskiego ośrodka naukowego do 1985 r.

VIII. Poza udziałem w ogólnych zebraniach szkoleniowych, w Oddziale odbyły się 2 zebrania wewnętrzne, poświęcone sprawom organizacyjnym i roboczym.

IX. Współpraca z placówkami PAN. Oddział Archiwum PAN nawiązał bliską współpracę z Prezydium i Zarządem Administracyjnym Oddziału PAN w Poznaniu, której rezultatem stało się m.in. przyznanie nowego lokalu dla placówki. Ścisła współpraca łączyła Oddział zwłaszcza z Biblioteką Kórnicką PAN oraz z Archiwum Państwowym m. Poznania i woj. poznańskiego, Archiwum Uniwersytetu im. A.Mickiewicza i kilkoma innymi instytucjami.

x x x

Rok 1973 upłynął w Archiwum PAN pod znakiem wytężonych prac zarówno na odcinku gromadzenia zbiorów i ich naukowego opracowania jak i rozwiązywania zadań organizacyjnych. W zakresie tych ostatnich wystąpiły poważne trudności, związane z przewlekłymi i nie zawsze udatnie przeprowadzanymi remontami. Pewne zakłócenia rytmu pracy związane też były z przesunięciami personalnymi, które objęły centralę warszawską i oddział - na niekorzystną sytuację w tej dziedzinie wpłynęła ujemnie nieuregulowana sprawa uposażeń pracowników placówki.

Mimo tych trudności odnotować można szereg objawów pozytywnych i konkretnych osiągnięć. Należy do nich znaczne powiększenie zbiorów, do których wprowadzono szereg materiałów pokaźnych objętościowo i cennych pod względem zawartości dokumentacyjnej. W rzędzie najcenniejszych nabytków wymienić należy bogatą dokumentację II Kongresu Nauki Polskiej, a wśród materiałów pochodzenia prywatnego - spuściznę Józefa Kostrzewskiego, czołowego archeologa polskiego, zakupioną dla Oddziału poznańskiego. Opracowaniem naukowo-archiwalnym objęto szereg zespołów m.in. spuściznę S.Tynca wybitnego historyka szkolnictwa, zaawansowano prace nad udostępnieniem wielu innych zespołów. Ustabilizowano i rozwinięto formy opieki nad narastającym zasobem archiwalnym Polskiej Akademii Nauk, jej placówek i towarzystw naukowych dotowanych przez PAN. Zaawansowane też zostały prace nad organizacją nowego Oddziału Archiwum PAN na terenie Śląska.

Załącznik 1

Nabytki Archiwum PAN w r. 1973

A. W a r s z a w a

Dział I: Materiały Redakcji "Przeglądu Historycznego" za lata 1917-1924 i 1947-1950 oraz protokół konferencji w sprawie organizacji nauki historycznej z r. 1920.

Dział II: Akta i materiały przejęte na podstawie 23 wykazów z placówek i komórek PAN w tym dokumentacja II Kongresu Nauki Polskiej.

Dział III: Materiały archiwalne pochodzenia prywatnego; nazwiska twórców zespołów: 1/ L.Babiński /prawo międzynarodowe, 2,54 mb/, 2/ W.Biegajło /geografia, 0,13 mb/, 3/ S.Budzanowski /historia, 1,40 mb/, 4/ M.Himmer /archeologia, 0,04 mb/, 5/ W.Kozłowski /filozofia, 0,09 mb/, 6/ K.Kühn /socjologia, 0,14 mb/, 7/ S.Orsini-Rosenberg /socjologia, 0,12 mb/, 8/ E. Strasburger /ekonomia, prawo, 0,05 mb/, 9/ S. Szuman /psychologia, 2,69 mb/. Nadto materiały dodatkowe. Z nich najobszerniejsze: J.Manteuffla /0,24 mb/ i J.Samsonowicza /1,65 mb/. Pozycja 2 - przekazanie, pozycja 8 - dar, pozostałe - zakupy. Nazwiska twórców uzupełnianych zespołów: W.Abraham, S.Kaczorowski /dary/, J.Manteuffel /przekazanie/, R.Morcinek /dar/, R.Olędzki, J.Reychman /zakupy/, J.Samsonowicz /przekazanie/, W.Wojtan /dar/.

B. Oddział w Krakowie

Dział II: Materiały 6 placówek i komórek PAN w Krakowie, razem ok. 10 mb.

Dział III: Materiały archiwalne pochodzenia prywatnego: T.Dubiecki /historia, 3,70 mb/, W.Kołodziej /gazownictwo, 0,12 mb/, W.Madyda /filologia klasyczna, 0,30 mb/.

C. Oddział w Poznaniu

Dział III: B.Kostrzewski /archeologia i muzealnictwo, 1,50 mb/, J.Kostrzewski /archeologia, 3,50 mb/ /zakupy/. Materiały dodatkowe do poprzednio nabytych spuścizn: R.Knapowski /zakup 0,20 mb/, W.Schramm /dar/, T.Vetulani /przekazanie/.

Załącznik 2

Zestawienie indywidualnych prac naukowych i innych, dokonanych przez pracowników etatowych Archiwum PAN /według danych dostarczonych przez zainteresowanych/

Stanisław Chankowski

Został powołany na członka Rady Redakcyjnej wydawnictw Archiwalnych przy Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych oraz członka komitetu redakcyjnego "Słownika polskich towarzystw naukowych".
Wydał /wespół z prof. S.Kienieniczem/: "Dokumenty Wydziału Wojny Rządu Narodowego /1863-1864/. Wrocław 1973, ss.XXX, 338. Złożył do druku artykuł pt. "Powstanie styczniowe w powiecie grajewskim" do "Studiów i materiałów do dziejów Ziemi Grajewskiej".

Opublikował recenzję: Powstanie styczniowe. Materiały i dokumenty. "Acta Baltico-Slavica", t.8:1973, s.193-205.
Opracował 18 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

Hanna Dymnicka-Wołoszyńska

Opublikowała życiorys Stanisława Łętowskiego w t.18 Polskiego Słownika Biograficznego.
Oddała do druku w PSB życiorysy Antoniego, Jana i Mikołaja Małachowskich. Kontynuowała pracę nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej pt. "Sejm Boni Ordinis 1748 r." - pod kierunkiem prof.dr S.Herbsta, a następnie prof.dr A.Zahorskiego. Nadto pełniła funkcję wiceprzewodniczącej Rady Zakładowej ZNP przy Archiwum i ODiINPAN.
Opracowała 20 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

Zygmunt Kolankowski

Przewodniczył Komisji Egzaminacyjnej dla Dyplomowanych Pracowników Dokumentacji Naukowej. Nadal pełnił funkcję Przewodniczącego Zarządu Głównego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, kierując jednocześnie jego działem wydawnictw, który ogłosił 4 numery czasopisma "Archiwista". Współpracował w kierownictwie seminarium doktoranckiego Zakładu Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Brał udział w konferencji przedstawicieli archiwów literatury w Martinie /Słowacja/, gdzie wygłosił zamówioną wypowiedź w dyskusji.
Opublikował:
Materiały do słownika terminologii archiwalnej krajów socjalistycznych. Terminologia rosyjska, bułgarska, niemiecka, polska, słowacka i czeska. Warszawa 1973, s.514. Maszynopis powielany na prawach rękopisu, do użytku grupy roboczej Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych.

J ó z e f M i z i k o w s k i

Kontynuował przygotowywanie rozprawy doktorskiej pt. Szkolnictwo wyższe Warszawy w latach 1915-1939, pod kierunkiem prof.dr M.M.Drozdowskiego. Opracował 21 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

H o n o r a t a O b u c h o w s k a - P y s i o w a

Opublikowała:
Handel wołami w świetle rejestru celnego komory krakowskiej z 1604 r. "Kwartalnik Historii Kultury Materialnej" 1973, nr 3, s.507-512.
Ukończyła pracę: "Z dziejów handlu zagranicznego Krakowa w XVII wieku /ok. 20 arkuszy + 100 tablic statystycznych/.

A n i e l a S z w e j c e r o w a

Ukończyła pracę pt. "Listy Ignacego Domeyki do Władysława Mickiewicza z lat 1868-1888".
Podjęła pracę nad zarysem monograficznym czasopisma przyrodniczego "Wszechświat" za lata 1882-1914.
Przygotowała do druku popularno-naukową monografię pt. Ignacy Domeyko /ok. 7 arkuszy/.
Przygotowała recenzję pracy dr T.Ostrowskiej "Polskie czasopiśmiennictwo lekarskie w XIX wieku" /Wrocław 1973/ do "Archiwum Historii Medycyny".
Przygotowała na XXIV Międzynarodowy Kongres Historii Medycyny /sierpień 1974/ streszczenie doniesienia pt. "L'opinion d'Istvan Gyorffy, briologue hongrois, sur l'activité de Tytus Chałubiński, médecin et botaniste polonais".
Zebrała materiały dotyczące Szkoły Ogrodniczej w Warszawie z lat 1882-1888.
Wzięła udział w Międzynarodowym Sympozjum Kopernikowskim w Olsztynie zorganizowanym przez Polskie Towarzystwo Historii Medycyny we wrześniu 1973 r. Brała udział w zebraniach naukowych Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny.

M a r i a W r z o s k o w a

Opublikowała:
Materiały Ludwika Eckerta "Biuletyn Archiwum Polskiej Akademii Nauk" nr 16: 1973, s.26-52.
Opracowała 15 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

H a l i n a Z u b a l a

Kontynuowała pracę nad rozprawą doktorską "Zbiory mikrofilmowe w Polsce /tytuł roboczy/, przygotowywany w ramach seminarium doktorskiego przy Zakładzie Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
Opracowała 15 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

J a n i n a Ż u r a w i c k a

Opublikowała:
Recenzję książki I.Ihnatowicza: Burżuazja warszawska "Kwartalnik Historyczny" 1973, nr 1.
Recenzję pracy pt. "Register of polish scientist and artists" New York 1971 "Kwartalnik Historii Nauki i Techniki" 1973, nr 1.
Złożyła do druku:
1/ Inteligencja zawodowa Warszawy na przełomie XIX i XX w. do "Studiów Warszawskich Warszawa XIX wieku, s.3.
2/ Ignacy Radliński na tle warszawskiego środowiska kulturalnego - tamże.
3/ Trudne życie Ignacego Radlińskiego - do "Kultury i społeczeństwa". 1973, s.4.
Ukończyła I redakcję pracy habilitacyjnej - monografia Ignacego Radlińskiego, naukowca warszawskiego II poło-

wy XIX w. I rozdział monografii referowała na zebraniu szkoleniowym w Archiwum PAN.
Uczestniczyła w zebraniach naukowych Pracowni Dziejów Warszawy IH PAN. We wrześniu wygłosiła na posiedzeniu Pracowni referat poświęcony publikacji J.J.Lipskiego o felietonistach warszawskich.
Uczestniczyła w posiedzeniach Zespołu Historii Nauki XIX w. Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN.

Oddział w Krakowie

Z o f i a B o n a r o w s k a

Opracowała 7 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

J a n P o r a d z i s z

Kontynuował opracowywanie tematu: "Działalność konserwatystów krakowskich w latach 1918-1935".
Opublikował:
Materiały Tadeusza Kowalskiego "Biuletyn Archiwum Polskiej Akademii Nauk" nr 16, 1973, s.53-99.
Krakowski obóz prawicy wobec wydarzeń 1923 r. "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego". Prace Historyczne, 49, s.197-220.
Pro Patria et scientia. "Mówią Wieki", 1973, nr 5, s. 5-10.
Przygotował do druku artykuł pt. "Działalność Komisji Balneologicznej Towarzystwa Naukowego Krakowskiego i Akademii Umiejętności".

R i t a M a j k o w s k a

Kontynuowała zbieranie materiałów do pracy doktorskiej na temat: Władysław Łoziński jako historyk kultury i organizator życia naukowego Lwowa.
Opracowała 8 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN.

Opublikowała:
Władysław Łoziński w Ossolineum /1870-1872/. "Rocznik Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, t.8: 1973, s.147-161.

Oddział w Poznaniu

M a r i a A d a m c z e w s k a

Uczestniczyła w seminarium doktorskim Zakładu Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu /od 18.V.1973 r./.
Rozpoczęła zbieranie materiałów do pracy doktorskiej na temat: Archiwum placówki naukowo-badawczej /tytuł roboczy/.
Nadal pełniła funkcję członka Rady Oddziałowej ZNP przy placówkach humanistycznych PAN w Poznaniu.
Opublikowała:
Materiały Feliksa Kazimierza Terlikowskiego. "Biuletyn Archiwum Polskiej Akademii Nauk" nr 16: 1973, s.100-125.
Opracowała 8 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

K a z i m i e r z D o p i e r a ł a

Uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy pt. "Stosunki polsko-tureckie w okresie panowania Stefana Batorego" opracowanej pod kierunkiem prof.dr J.Pajewskiego i obronionej 21.V.1973 r. na Uniwersytecie im. A.Mickiewicza w Poznaniu.
Na zebraniu w Archiwum Państwowym m. Poznania i woj. poznańskiego, wygłosił referat pt. "Metody porządkowania spuścizn rękopiśmiennych w Archiwum PAN na przykładzie materiałów Bronisława Dembińskiego".
Opracował 14 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

A n n a M a r c i n i a k o w a

Kontynuowała opracowanie rozprawy doktorskiej pt. "Rola Tytusa i Jana Działyńskich w rozwoju ośrodka naukowego w Wielkopolsce" pod kierunkiem prof.dr Z.Grota. Złożyła do druku życiorys Waleriana Mrowińskiego do Wielkopolskiego Słownika Biograficznego.
Opracowała wstęp do cz.III oraz 5 haseł do II wydania "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN".

Inwentarze zespołów archiwalnych

ogłoszone w numerach 1-16 "Biuletynu Archiwum PAN"

	str.
Nr 1 /1959/	
- Towarzystwo Naukowe Warszawskie 1907-1953 /H.Dymnicka/	21 - 77
Nr 3 /1960/	
- Materiały Aleksego Bachulskiego /M.Flis/	33 - 39
- Materiały Stanisława Borowskiego /Z.K./	44 - 48
- Materiały Olgierda Górki /M.Wrzoskowa/	50 - 61
- Materiały Stanisława Kętrzyńskiego /S.Chankowski/	64 - 69
- Materiały Adama Kłodzińskiego /H.Dymnicka/	69 - 71
- Materiały Jerzego Manteuffla /S.Chankowski/	73 - 77
- Materiały Władysława Namysłowskiego /M.Wrzoskowa/	77 - 86
- Materiały Eugeniusza Przybyszewskiego /M.F./	87 - 89
- Materiały Heleny Salskiej /S.Chankowski/	89 - 93
- Materiały Adama Skałkowskiego /M.Wrzoskowa/	93 - 109
Nr 4 /1961/	
- Materiały Wisławy Knapowskiej /H.Zubalowa/	30 - 71
- Materiały Artura Śliwińskiego /S.Chankowski/	72 - 126
Nr 5 /1962/	
- Akta I Kongresu Nauki Polskiej /M.Wrzoskowa/	23 - 70

Nr 6 /1963/

- Akta Polskiego Towarzystwa Historycznego /H.Dymnicka - M.Wrzoskowa/ 39 - 79
- Materiały Antoniego Wróblewskiego /J.Szajbel/ 80 - 127

Nr 7 /1964/

- Materiały Janusza Iwaszkiewicza /S.Chankowski/ 33 - 53
- Materiały Aleksandra Lednickiego /M.Wrzoskowa/ 54 - 70
- Materiały Zygmunta Moczarskiego /Z.Wardęska/ 71 - 93
- Materiały Ludwika Skubiszewskiego /J.Szajbel/ 94 - 105

Nr 8 /1965/

- Materiały Tadeusza Mańkowskiego /A.Kamiński/ 13 - 54
- Materiały Wiktora Ormickiego /O.Staroń/ 55 - 78
- Materiały Edwarda Schechtla /A.Marciniak/ 79 -102

Nr 9 /1966/

- Materiały Kazimierza Bassalika /S.Chankowski/ 35 - 54
- Materiały Ludwika Ręgorowicza /M.Wrzoskowa/ 55 - 81
- Materiały Adama Szymańskiego /H.Obuchowska-Pysiowa/ 82 - 87

Nr 10 /1967/

- Materiały Wiktora Schramma /A.Marciniak/ 20 - 106

Nr 11 /1968/

- Akta Komisji Naukowej Obchodu Roku Mickiewicza PAN /1953-1956/ /H.Dymnicka/ 30 - 64
- Materiały Antoniego Artymiaka /S.Chankowski/ 65 - 85

- Materiały Ludwika Chmaja /R.W.Wołoszyński/ 86 - 111
- Materiały Eugeniusza Dziewulskiego /A.Brachfogel/ 112 - 120
- Materiały Władysława Dziewulskiego /M.Wrzoskowa/ 121 - 148

Nr 12 /1969/

- Materiały Witolda Chodźki /M.Wrzoskowa/ 40 - 81
- Materiały Franciszka Czubalskiego /M.Wrzoskowa/ 82 - 97

Nr 13 /1970/

- Materiały Józefa Grodeckiego i Katarzyny Grodeckiej /M.Wrzoskowa/ 26 - 84
- Materiały Stefana Rygla /S.Chankowski/ 85 - 117
- Materiały Bożeny Stelmachowskiej /J.Szajbel/ 118 - 161

Nr 14 /1971/

- Materiały Joachima Metallmanna /R.Majkowska/ 18 - 26
- Materiały Antoniego Peretiatkowicza /A.Marciniak/ 27 - 66
- Materiały Tadeusza Strumiłły /R.Wojciechowska/ 67 - 105
- Materiały Zygmunta Zawirskiego /A.Woltanowski/ 106 - 125

Nr 15 /1972/

- Materiały Bronisława Dembińskiego /K.Dopierała/ 11 - 71
- Materiały Włodzimierza Dzwonkowskiego /H.Dymnicka/ 72 - 100
- Materiały Wiktora Hahna /M.Wrzoskowa/ 101 - 182

Nr 16 /1973/

- Materiały Ludwika Eckerta /M.Wrzoskowa/ 26 - 52
- Materiały Tadeusza Kowalskiego /J.Poradzisz/ 53 - 99
- Materiały Feliksa Kazimierza Terlikowskiego /M.Adamczewska/ 100 - 125

SPIS TREŚCI

20 lat pracy Archiwum Polskiej Akademii Nauk 3
E. Kostolna: Rozwój i problemy archiwów literatury w Czechosłowacji . . 13
Inwentarze archiwalne: 36
H. Dymnicka—Wołoszyńska: Materiały Bronisława Pawłowskiego 39
J. Mizikowski: Materiały Edmunda Jana Reymana 49
M. Wrzoskowa: Materiały Stanisława Tynca 82
Sprawozdanie Archiwum PAN za rok 1973 126
Inwentarze zespołów archiwalnych ogłoszone w numerach 1—16. „Biuletynu Archiwum PAN" 149